

SOLFASOL

Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi

Biz şimdi alçak sesle konuşuyoruz ya
Sessizce birleşip sessizce ayrılıyor ya
Anamız çay demliyor ya güzel günlere
Sevgilimize çiçekler koyuyor ya bardağa
Sabahları işimize gidiyoruz ya sessiz sedasız
Bu, böyle gidecek demek değil bu işler
Biz şimdi yanyana geliyor ve çoğalıyoruz
Ama bir ağızdan tutturduğumuz gün hürriyetin havasını
İşte o gün sizi tanrılar bile kurtaramaz.

Cemal Süreya

Aylık Gazete
Eylül 2012
Yıl: 2 Sayı: 17
gazetesolfasol.com

İyi Çocuk Olacağına Söz Vermeyene Ödül de Yok!

BU ÖDÜLÜ KİM İSTEMEZ!

Mahmood Nazari

Büyükşehir Belediye Bülteni'nde çarşaf çarşaf ilan edildi. Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı dünyanın başka bir köşesinde kapağı açılmamış bir ödül daha bulmuş Türkiye'ye getirecek: "Dünya Belediye Başkanlığı Ödülü". Büyükşehir Belediyesi Basın Merkezi'nden yapılan yazılı açıklamaya göre, merkezi İngiltere'nin Başkenti Londra'da bulunan Dünya Belediye Başkanları Vakfı 2004 yılından bu yana düzenlediği anketle her yıl Dünya Belediye Başkanı'nı seçiyor.

Ticari amacı olmayan ve kar gütmeyen bir vakfın bu yılki anketine Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek de aday gösterildi. Gökçek, 2012 Dünya Belediye Başkanı yarışmasına katılan adaylar arasında eleme sonucunda kalan 25 isim arasında Türkiye'yi temsilen tek aday olarak yer alıyor. Buraya kadar herşey tanıdık. Ancak biraz yakından bakınca durum biraz değişiyor.

Demirkafes Başımıza Yıkılıyor!

Demirkafes gibi bir yapıya Ankara neden ihtiyaç duyuyor? Demirkafes ne için kullanılacaktı? Daha büyük bir yapıya dönüştürülme gerekçesi nedir? Tamamlanmayan yapı için yapılan harcamaların hesabını kim verecek?

Aktan Acar >> s.8

Ulucanlar Cezaevi

Bugünlerde 42. yılımı sürmekteyim, şu dünyada. Arada iş ve okul için farklı şehirlerde bulunmalarımı saymaz isem bu zamanın çoğunu Ankara'da geçirdim, bir kısmında da cezaevlerinde ziyaretçi olarak bulundum. 1979-80 yıllarında Mamak Askeri Cezaevi'ni ziyaret ederdim, Çarşamba günlerinde. Ama şu an söz konusu olan Ulucanlar Cezaevi. Egemenler "Müze" dese de içimiz elvermiyor "Müze" demeye.

Toprak Çınar >> s.11

Söyleşi: Burhan Sönmez

Merak... Ama işte her şeye ve herkese değil elbette... Bu sayımızdaki merakımız "Kuzey" ve "Masumlar" romanlarının yaratıcısına, Burhan Sönmez'e... Burhan Sönmez Solfasol için bir "İtiraf Hücresi"ne geçmeyi kabul etti. Başka bir "Genç Romancının İtirafı" için buyrun lütfen...

Söyleşi: Ezgi Koman >> s.19

- Kendine Çağrı: Solfasol için Toplanmaya Çağrı**
- David Harvey İle Bir Ankara Günü
Ela Ataç >> s.4
  - Oku... Paylaş.. Coğalt...
Şehnaz Azcan >> s.5
  - Bir Eski Ankara Yazısı
Mahir Ünsal Eriş >> s.9
  - Belki Kente Bir Olimpiyat Gelir
Ahmet Çinicici >> s.18
  - Torun Tombalak
Enver Arcak >> s.20
  - Pilli Bebek
Murat Meriç >> s.21
  - Cemil Bey'in Hadiseleri ve E.C.
O.B. >> s.22
  - 66 Ay Çok Erken!
Gündem Çocuk Derneği >> s.24

Kentin Görünmeyen Emekçileri

Evleri temizliyorlar... Arabaları park ediyorlar... Yemeği getiriyorlar... Hastanelerde her işi görüyorlar... İşyerlerini temizliyorlar... Refüjlerde egzozun arasında yaşıyorlar... Sokakları güne hazırlıyorlar... Kamyonlarıyla yiyecek/giyecek taşıyorlar... Mobese'den takip ediliyorlar... Şefleri izliyor... Kamera ile izliyoruz... Telefonla kontrol ediyoruz... Bize günü, hayatı, yiyeceklerimizi hazırlasalar da, günü yaşama fırsatını tanımadıklarımız... Kentin görünmeyen emekçileri... Kenti hayatta tutanlar...

Tekzip: Eleştirel Ama Adil Bir Yaklaşım

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yönetim Kurulu

SOLFASOL'un 16. sayısında, Mehmet Onur Yılmaz imzalı, "Mimarlar Odası'nda Toplu İşten Çıkarma Operasyonu" başlıklı bir yazı yayınlandı. Bilirsiniz, yazılar yazarlarını bağlar; ama bazen de yazarlar yazılarını bağlar... Mehmet Onur Yılmaz, çoğumuz gibi, birden fazla kimliği, uğraşı olan bir yazar. Bu yazı özelinde öne çıkan iki kimliğinin birisi Mimarlar Odası'nın üyesi –hatta eleştiriye konu ettiği Ankara Şubesi'nde yöneticilik yapmış bir üyesi– olması, diğeri ise SOLFASOL'un "sahibi ve sorumlu yazı işleri müdürü" olması. Aşağıda detaylandıracağımız (ve okuyucuların da şimdye kadar çoktan tahmin ettiği) gibi, bu eleştirel yazının haksız ithamlar içerdiğini düşünüyoruz. Ama bu haksız ithamlar karşısında cevap verip vermemek konusunda çekince duyduk. Zira eğer Mehmet Onur Yılmaz –hadi bunu da söyleyelim– Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin mevcut yönetimine karşı muhalif duruşunun bir uzantısı olarak böylesi haksız ithamları yaygınlaştırmak için SOLFASOL sayfalarını araçsallaştırıyorsa, bu her şeyden önce SOLFASOL'a ve onun –bizim de dâhil olduğumuz– okur kitlesine yapılmış büyük bir haksızlık. Yok eğer öyle değilse ve bu sadece "hem Ankara'ya ait hem de inadına sol" olan bir eleştiri girişimi ise, yanlışları düzeltmek ve SOLFASOL okurlarını bilgilendirmek görevimiz. Biz, niyet okumak yerine iyi niyet aramayı, yani ikinci seçeneği işaretledik ve bu yazıyı kaleme aldık. Ne de olsa, SOLFASOL yola çıkarken "eleştirel ama adil bir yaklaşımı" taahhüt etmişti okurlarına.

Evet, hükümet uzun bir süredir meslek örgütleri üzerinde sürdürdüğü sindirme operasyonlarını yoğunlaştırdı ve özellikle mali kaynaklarını kısılabilmek için akla gelebilecek her türlü önlemi ardı ardına işleme koydu (ve koymaya devam ediyor). Okurları sıkılamak için bunların detaylarına girmeden, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin 2011 ve 2012 yılları ilk altı aylık dönemleri karşılaştırıldığında gelirlerinin yarı yarıya azaldığını ve her geçen ay bu makasın daha da açıldığını söylemekle yetinelim. Bu mali koşullar altında etkinliğini sürdüren Şubemizin Yönetim Kurulu, aylardır süren değerlendirmelerin sonunda 5 çalışma arkadaşımızla iş ilişkisini sonlandırma kararı verdi. Bu tatsız –ama kaçınılmaz– durumun "hesapsızlık" sonucu olup olmadığını tartışmaya geçmeden önce şunu söylemek gerekiyor; karşıımızdaki, Yılmaz'ın dediği gibi, mali krize dönüşmesi söz konusu olan bir siyasi kriz değildir. Tersine, Mimarlar Odası ve özellikle de büyük kentlerde bulunan şubeleri ciddi bir mali krizin içindedir; ancak bu kriz –Şubelerimiz eylemliliklerini her şeye rağmen sürdürdüğü müddetçe– siyasi bir krize dönüşmeyecektir.

Şimdi gelelim Mehmet Onur Yılmaz'ın yazısında gerçeklerle örtüşmeyen yorumlara. Her şeyden önce, "öncesinde hiç bir ön görüşme yapılmadan, birlikte çözüm yolu aramadan personel çıkarıldığı" doğru değil. Yönetim Kurulumuz, bir yandan örgütün mali yapısını güçlendirme konusunda arayışlarını sürdürürken bir yandan da çalışma arkadaşlarımızla bir dizi toplantı yapmış, tüm personelin de farkında olduğu mali krizin emek cephesine yansımalarının ne olacağı konusunda ortak akıl üretmeye çalışmıştır. Kuşkusuz, çalışma arkadaşlarımızla aramızdaki ilişkinin mahrem bir tarafı var ve bunların detaylarını ifşa etmek yakışık almaz. Yine de şunları belirtmek zorundayız: Bir tasarruf tedbiri olarak fazla mesai ödenmemesi konusu Yılmaz'ın ifade ettiği gibi bir feragat (ya da ima ettiği gibi bir hak gaspı) değil, nakdi ödeme yerine izin kullanımı biçiminde uygulanan hukuk ve etik açısından doğru bir uygulamadır. Beş arkadaşımızın ardından iki arkadaşımızın "işten atılmayı beklemeden hemen aynı hafta kendilerine iş bularak" ayrıldıkları iddiası ise, Türkiye gerçeklerini bilenlere biraz şaşırtıcı gelmiş olsa gerek. Zira bırakın aynı hafta içinde iş bulmayı, söz konusu arkadaşlarımız, aylar önce girdikleri KPSS'nin sonucunda atandıkları pozisyonlara girmişlerdir. Burada, çalışma arkadaşlarımızın hem sağduyu, hem de solduyu sahibi olduklarını, bu koşullarda personel sayısının küçülmesinin zorunluluğu konusunda hemfikir olduklarını, aylardır süren bu arayış zarfında bir kısmının iş aramaya başladığını, hatta bazı meslektaşlarımızın iş bulmadıkları halde işten çıkarılmak için kendilerini önerecek kadar fedakâr olduklarını söylememiz gerekir.

Şube bütçesinin "hesapsız" kullanılıp kullanılmadığı konusunda gelecekte olursak, Yılmaz'ın öne sürdüğü ve israf olduğunu

ima ettiği üç harcama kalemi bulunuyor: yeni bir bina alımı, aylık yayın ve "şatafatlı" Genel Kurul. Bina konusunu sona bırakalım ve Yılmaz'ın ismini zikretmekten imtina ettiği SOBE Gazetesi ile başlayalım. Her şeyden önce SOBE'nin yıllık baskı masrafının 450.000 TL değil 120.000 TL civarında olduğunu söyleyelim. SOBE, Şubemizin, sözünü Ankaralılara ulaştırmak için, teknik olmayan, mizahi bir dille kurguladığı, SOLFASOL ile aynı günlerde, Mayıs 2011'de yayın hayatına başlayan ve gündelik gazetelerle birlikte Ankaralıların evlerine giren aylık gazetemiz. Son dönemde tasarruf tedbirleri ile basım adedini ve dağıtımını sınırlandırmak durumunda kaldıysak da, SOBE, politik bir eylemlilik olarak vazgeçmeyeceğimiz bir yayındır. Bu açıdan, SOLFASOL gibi bir mecrayı ayakta tutma çabası içinde olan biri tarafından israf olarak değerlendirilmesi en iyi ihtimalle bir tutarsızlık. Geçmeden, SOBE'nin Genel Kurulumuzda hiçbir üyemiz tarafından gereksiz bir harcama olarak değerlendirilmediğini (ancak Mehmet Onur Yılmaz'ın, Şube'nin, mali kaynaklarını SOLFASOL'u finanse etmek için kullanmayışını SOBE üzerinden eleştirdiğini) belirtelim.

"Direnişin ve Umudun Başkenti" sloganıyla, Ankara'da faaliyet gösteren başka sivil kurum ve örgütlerle bulduğumuz kent forumunu da içeren Genel Kurulumuzu AKP il kongrelerine benzeten Yılmaz'ı SOLFASOL okur kitlesinin değerlendirmesine bırakırken belirtmek isteriz ki, Genel Kurul'da hiçbir üyemiz (buna Yılmaz da dâhildir) Genel Kurul'u şatafatlı bulmamış, fuzuli bir harcama yapıldığına dair bir eleştiride bulunmamıştır. Evet, olabileceğinden daha kapsamlı bir Genel Kurul yapılmıştır; ama bu, politik tercihlerimizin, katılımı artırma ve kent ölçeğinde direniş yaygınlaştırma çabamızın doğal sonucudur.

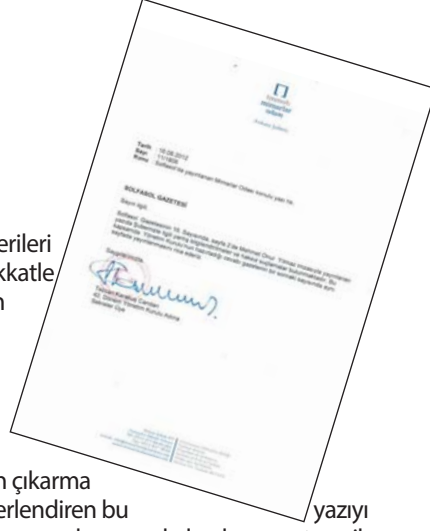
Son olarak, bina konusuna gelelim ve burada bir parantez açalım: Guy Debord, Gösteri Toplumu Üzerine Yorumlar başlıklı çalışmasına başlarken mealen şunları söyler: "Yazdıklarımı okuyacak olanların yarısının mevcut tahakküm sistemini sürdürmeye yeminli kişilerden, diğer yarısının ise bunun tersine davranmakta ısrar edenlerden oluşacağı düşünüldüğünde tam bir özgürlük içinde konuşamayacağım açıktır. Özellikle de rastgele birilerini çok fazla bilgilendirmeye özen göstermeliyim".

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Konur Sokak no:4'te bulunan binayı inşa edildiğinden beri Genel Merkezi ile birlikte kullanmakta, son yıllarda iki birim binaya sığmamakta ve Şubemiz, içinde bulunduğu binaya ek olarak iki farklı kiralık birimde faaliyet göstermekte idi. Yaklaşık 4-5 yıldır gündemde olan bina alımı konusu, geçen dönemde fiyata geçirilmiş, bu konu da Genel Kurulumuzda (yine Yılmaz'ın kendisi de dâhil olmak üzere) hiçbir üyemiz tarafından israf olarak değerlendirilmemiştir. Oda kaynaklarının karşı karşıya bulunduğu tehditler çerçevesinde bu mekânlar, birden fazla yönden stratejik araçlardır. 12 Eylül döneminde Mimarlar Odası'nın ne maaş ne de tazminat ödeyecek parası kaldığında, binamız toplumsal bir mevzi olarak varlığını sürdürmüştür. Bu konuda Debord'un hatırlatmasına işaret edip daha fazla bir şey söylememeyi tercih ediyoruz.

Şubemizin bütçesi her ay Bülten'imiz içinde yayınlanmakta, gelirler ve giderler şeffaf biçimde üyelerle ve ilgilenenlerle paylaşılmaktadır. Buna karşın, Yılmaz'ın bu rakamları kullanırken yanlış sonuçlara ulaştığı görülüyor. İş ilişkimizi sonlandırmak durumunda kaldığımız çalışma arkadaşlarımızın emeklerinin karşılığının oransal olarak Yılmaz'ın tespit ettiğinden daha fazla olduğunu görmek, yayınlanan tablolar incelendiğinde pek zor değil. Ama daha önemlisi, personel çıkarmanın bir tasarruf tedbiri olmadığı ve olamayacağıdır. Burada söz konusu olan, kaçınılmaz olarak kendini dayatan bir mali küçülmedir. Hâlâ gelirleri giderlerini karşılamayan ve eylemliliğinden taviz vermemekte kararlı bir örgütlülüğü sürdürülebilir kılmak gibi bir görevimiz var. Çok açık ki şimdye kadar ürettiğimiz işlerin bir kısmını –daha önceleri olduğu gibi– gönüllülük esasıyla üretmek durumundayız. Bu durumun çalışan arkadaşlarımıza, onların emeklerinin karşılığını bulmaması biçiminde yansımaları kadar, Şubenin, sürekli açık veren bir bütçeyle eylem üretmeden maaş ödemesi de kabul edilebilir değil. Çözüm üretmek konusunda çalışmalarımız sürüyor, çünkü mali kriz de –derinleşme işaretleriyle– sürüyor. Bu koşullarda emekten

yana eleştiri, uyarı ve önerileri kimden gelirse gelsin dikkatle değerlendireceğimizden kimsenin kuşkusu olmamalı.

Ancak yaşanan süreci "Oda geleneklerine ve insani değerlere uymayan" bir "toplu işten çıkarma operasyonu" olarak değerlendiren bu SOLFASOL'da, hem de bu yayını kurumsal olarak temsil eden bir imzayla, üstelik sürecin bilgisine kolayca ulaşabilecek olan bir üyemizin imzasıyla görmek bizi üzdü. SOLFASOL sayfalarında Şubemizin temsil edilmiş biçimi (örneğin, SOLFASOL'un 15. sayısında Şubemizin öncülüğünde kurulan Ben Ankara Platformu, "TMMOB öncülüğünde kurulan" diye tarif ediliyor; olumlu haberler söz konusu olduğunda Şubemizin ismini kullanmaktan imtina ediliyor olabilir mi?), bu yazının başka ayrışmalardan kaynaklı hasmane saiklerle kaleme alınmış olup olmadığı sorusunu akla getiriyor. Biz yine de aksini düşünmek istiyor ve SOLFASOL'un, taahhüt ettiği eleştirel ama adil yaklaşım konusunda hassasiyet göstermesini diliyoruz.

yazıyı

Solfasol'a Gelen İlk Tekzip

Ayhan Çelik

Yukarıdaki yazı Solfasol'a gelen ilk düzeltme/yalanlama yazısıdır. Gazetecilerin tekzip dediği bu olsa gerek. Bu kadar kişiselleştirilmiş haliyle, ilk tekzipi Mimarlar Odası Ankara Şubesinde almış olmak bizi üzdü. Yazarının bu kadar kişiselleştirmeye yanıt vermesi doğru olmazdı. Hiçbirşey söylemeden geçmek de. Bu sebeple, ben birkaç söz söylemek istedim.

Umarız her şey Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin ortaya koyduğu gibi, prensiplere ve geleneklere uygundur, yerindedir, yolundadır. Umarız bizler yanlış bilgilendirilmiş / yanlış algılanmış / yanlış değerlendirmeler yapmış ya da peşin hükümlülüğümüzün tuzağına düşerek Mimarlar Odası Ankara Şubesi'ne haksızlık etmişizdir. Mimarlar Odası ve tüm diğer kentsel mücadele odakları hepimiz için değerli. Bu yüzden de eleştiriye ve özel ilgiyi hak ediyorlar. Dileğimiz yanlışlığın Mimarlar Odası Ankara Şubesi yönetimi ve uygulamalarında değil, yayınladığımız yazıda olmasıdır. Böyle olduğu kabulüyle özür dileriz.

Ancak şunu da söylemeden geçmek mümkün olmayacak:

Gazetemizde sunulan değerlendirmelere açıklık getirmek, varsa hataları düzelterek kamuoyunu bilgilendirmek için yazılmış olması gereken bu tekzip yazısının, haddini aşarak kişiselleştirilmiş olması, eleştiriye değil eleştirene yönelmesi, kaleme alan yazara saldırıya dönüşmüş olması ziyadesiyle üzücü. En ufak eleştirinin bile çok abartılı saldırılarla karşılaştığı, aykırı her sesin tahammülsüzlük duvarına çarptığı bir siyasi atmosferi yaşıyoruz ve bunun yansımalarının en olmayacak yerlerde / biçimlerde karşımıza çıkması umut kırıcı. Eleştiriye karşı gelişmiş bu yaygın refleks giderek eleştiriye değersiz kılacak bir süreç haline gelip bizi daha da yoksunluğa itmeli. Solfasol olarak, içeriğinde, verilen bilgilerde ve özellikle de söze geliş biçiminde onayladığımız ve yanlış pek çok şey olmasına karşın söz konusu tekzip yazısını yayınlama kararımız da işte bu sebepten. Solfasol'un sayfaları bu hakkı kullanmak isteyen herkese açık olmaya devam edecektir.

Gökçek Dünya Belediye Başkanı Ödülüne Aday Bu Ödülü Kim İstemez!

Büyükşehir Belediye Bülteni'nde çarşaf çarşaf ilan edildi. Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı dünyanın başka bir köşesinde kapağı açılmamış bir ödül daha bulmuş Türkiye'ye getirecek: "Dünya Belediye Başkanlığı Ödülü". Büyükşehir Belediyesi Basın Merkezi'nden yapılan yazılı açıklamaya göre, merkezi İngiltere'nin Başkenti Londra'da bulunan Dünya Belediye Başkanları Vakfı 2004 yılından bu yana düzenlediği anketle her yıl Dünya Belediye Başkanı'nı seçiyor.

Ticari amacı olmayan ve kar gütmeyeceği belirtilen vakfın bu yılki anketine Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek de aday gösterildi. Gökçek, 2012 Dünya Belediye Başkanı yarışmasına katılan adaylar arasında eleme sonucunda kalan 25 isim arasında Türkiye'yi temsilen tek aday olarak yer alıyor. Buraya kadar herşey tanıdık. Ancak biraz yakından bakınca durum biraz değişiyor.

4.5 Milyonluk Ankara'ya karşı 104 Binlik Zeralda
Söz konusu ödülü Gökçek'in kazanacağından şüphemiz

yok zira sonuç internet oylaması ile belirleniyor ve bu "tarafsız" oylamada 4.550.662 nüfuslu Ankara ile Cezayir'den 104.000 nüfuslu Zeralda belediye başkanları tek kategoride birbirleri ile yarışıyorlar. Ankara'nın en büyük rakibi 6.3 milyonluk nüfusu ile Rio de Jenerio. 25 finalistin yarıştığı oylamada nüfusu en kalabalık kentler Rio de Jenerio ve Ankara. Onun dışında Telaviv gibi büyük kentlerin yanı sıra Brüksel (143.000), Bilbao(352.700), Lubiya(272.554), Krakov(759.137), Angeles(314.493) gibi küçük kentler çoğunlukta. En çok oy alan "Dünya Belediye Başkanı" ünvanı olacak. Ama bu kadarla bitmiyor.

"İyi Çocuk" Olacağına Söz Vermeyene Ödül de Yok!

Ödül alacak olan başkanın imzalaması gereken bir de taahhütname var. "Etik Kod" adlı taahhütnameyi imzalamayana ödülü vermiyorlar. Yeni ödülümüzün metrodaki yeri hazırlanırken biz de boş durmadık ve bir yandan bu ilkelerin tercümesini yaptık. Gördük ki ödül ile elle tutulur bir şey var o da bu ilkeler yaklaşan yerel seçimler için iyi bir çerçeve sunuyor. İşte, ödülü alırsa Gökçek'in

Madde 7: Belediye başkanları doğrudan ya da dolaylı olarak bireysel ya da ekonomik dahil olmaları tarafsızlıklarına ve nesnelliklerine zarar verebilecek hiçbir durumda yetkilerini kullanmazlar.

Madde 8: Belediye başkanları açık ya da örtük şekilde, onları kamusal görevlerini yapmaları konusunda etkilemek için verilen hiçbir hediye ya da teklifi kabul etmezler. Aynı derecede dürüstlüğü yönetimleri altındaki herkesten talep ederler.

Madde 9: Belediye başkanları kendisinin ve personelinin, yakın çevreleri dahil, yatırımcılar, yükleniciler ve iş çevreleri ile akdi ya da başka türlü resmi iş ve işlemleri ile ilgili kamusal izleme ve denetime açık olmalıdır. Belediye başkanları tanık oldukları rüşvet, komisyon ya da hediye önerisi gibi her türlü usulsüz faaliyeti rapor etmelidir.

Madde 10: Belediye başkanları kamusal farkındalığı artırarak sivil toplumun güçlenmesi için çalışırlar ve kenti yönetiminde güven içinde birlikte çalışırlar.

Madde 11: Belediye başkanları etkilerini ve yetkilerini kentler, halklar ve uluslararası işbirliği ve iyi niyeti desteklemek ve artırmak için kullanırlar.

Tercüme: Besim Can Zırh, M. Onur Yılmaz

Oy vermek ya da eleştirel yorumlarını yazmak isteyenler için yarışmanın linki şöyle:

http://www.worldmayor.com/contest_2012/word-mayor-nominations-2012.html

Yarışma editörlerine İngilizce mesaj göndermek isterseniz e-mail adresi şöyle: editor@worldmayor.com /Solfasol

Mimarlar Odası Ankara Şubesi Dünya Belediye Başkanlığı yarışmasına aday olan Melih Gökçek için, yarışmayı düzenleyen Dünya Belediyeler Birliği'ne "uyarı raporu" gönderdi.

konuşmacılar yapacak. Açılıştta Bandista Konseri var. 4 Eylül'de Yüksel Caddesinden 12 Eylül Utanç Müzesine yürünecek ve 12 Eylül'le ilgili filmler gösterilecek, 5 Eylül'de Yüksel Caddesinden tekrar Utanç Müzesine yürünecek ve Dersim Fotoğraf sergisi açılacak. Etkinlikler 6 Eylül'de de yürüyüşle başlayacak, bu kez tutsak öğrenciler için sergiler var. 7 Eylül'de 12 Eylül üstüne Metin Bakkalçı, Halis Yerlikaya ve İdris Baluken'in konuşmacı olduğu bir panel var. 8 Eylül'deki yürüyüş Cumartesi ve Barış analarıyla birlikte yapılacak. 9 Eylül'deki etkinliklerde İHD'nin kayıplarla ilgili sunuşu ve sergisi var. Etkinlikler, 10 Eylül'de Mamak Askeri Cezaevi önünde başlatılacak. 11 Eylül'de Türkiye İnsan Hakları Vakfının çalışmaları anlatılacak. 12 Eylül'de etkinlikler, saat 04:00'de Ankara Radyosunun önünde Demokrasi Nöbeti ile başlayacak ve yine Yüksel Caddesinden ABD Elçiliği önüne yürünecek... Etkinlikler 28 Eylül Cuma akşamına kadar devam edecek.

Etkinlikler için etkinlik programına Devrimci 78'liler Federasyonu'nun sitesinden <http://www.78liler.org/78web/default.asp?Sayfa=HaberDetay&id=1397> ulaşmak mümkün./ Solfasol

ERKEK SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ

Yaşar Seyman

Pazar günü bütün gazetelerde bir fotoğraf vardı...

Sivil Toplum Örgütleri Gaziantep'te buluştu, ancak bu kez gündemlerinde yatırım değil terör vardı. Gaziantep'te Terörle Mücadele'de 'Yeni Anayasa'yı çözüm gösteriyorlar.

Fotoğraftaki tek kadın TÜSİAD Başkanı Ümit Boyner.

Yaşasın erkek sivil toplum örgütleri! Sivil? Toplum? Örgüt?

Kadın yok. Ne büyük başarı? 'Erkek Cumhuriyet', 'Erkek Hükümet', 'Erkek Siyaset', 'Erkek medya', 'Erkek Sivil Toplum Örgütleri'

Hiç 'Bay' dedim mi? Erkekler 'Bayan' diyerek onları baydığımızı söylüyorlar. Kadın Spor takımları bile 'Bayan' sözcüğü ile tanımlanıyor. Yaşasın erkekler!

TÜSİAD babalar örgütü olmasa Kadın Başkan olmayacak. Akıllı babalar zor süreçleri kadınlarla kolaylaştırıyorlar. Oysa Sivil toplum örgütleri erkeklerden oluşuyor. Kadınsız bir sivil toplum düşünülebilir mi?

Tıpkı erkeklerin yaptığı adı 'Anayasa' ama analar, Anayurt'ta ağlıyor. Aynı gün Yeni Asır Gazetesi 118. yaşını kutluyor.

118 yaşındaki çınarın başında bir kadın. Gerçekten yaşasın Yeni Asır! Nice yıllara nice yıllara Ege'nin Sesi! Selam olsun sana Yeni Asır!

Başındaki kadın Şebnem Bursalı sevincini yazısında şöyle paylaşıyor:

"Bir Türk kadını olarak bu dev çınarın başında olmak da benim kişisel tarihimin en önemli donesidir. Binlerce teşekkür... Dile kolay, tam 118 yıl... İnsan ömrünü aşan koskoca bir tarih bu... Osmanlı'nın Doğu Akdeniz'deki bir kıyı şehriden, Selanik'ten ses vermeye başlayan Yeni Asır (o günkü adıyla Asır), anavatanına ayak bastığı 1924 yılından bu yana İzmir ve Ege'nin sesi, soluğu ve gücü olmayı sürdürüyor. Tam üç asra tanıklık eden Yeni Asır, bu üç asrın da arşivi ve tarihi aynı zamanda... Sadece Ege'nin değil, Türkiye'nin ve dünyanın hafızasıdır aslında..."

Tebrikler Şebnem Bursalı. Yeni Asır seninle nice yıllar tüketsin..

Kadın konusunda pozitif ayrımcıyım. Kadın Hakları söz konusu olunca iflah olmaz bir taraftar oluyorum. Kadınsız bir toplumun başarıya ulaşacağını düşünemiyorum. O nedenle kadın konusunda yazmaya zorunluluk duyuyorum.

Kadın yoksa siyasi iktidar da yok yazımı bu nedenle yazdım. Erkeklerin yönettiği Türkiye ne yazık ki kan revan. Sivil toplum örgütleri kendi içinde bile demokrasiden yoksun. Ülke sorunlarına yüreklice yaklaşmıyor. Siyasi partilerle kurumsal ilişki kurmuyorlar. Temsil ettikleri üyelerin haklarını iktidar karşısında savunmuyorlar. Adeta iktidar sözcüsü gibi davranıyorlar. Yaşasın erkek sivil toplum örgütleri! yasarseyman@gmail.com

DÜNYA BELEDİYE BAŞKANLIĞI ETİK KODU

Giriş:

İyi ve dürüst bir yerel yönetim vatandaşlarına mutluluk, güvenlik ve refah sağlamaya gayret eden tüm ulusların temelidir. Yerel yönetimlerdeki yetersizlik, yolsuzluk ve yetkisini kötüye kullanma bir toplumun onur ve düzenini tehdit eder.

Madde 1: Belediye başkanları başkanlık yetkilerini bir yandan hemşehrilerinin ortak yararına uygun kullanırken diğer yandan başka topluluklara ya da daha geniş anlamda dünyaya zarar vermektan kaçınırlar. Kendi icraatları ya da bürokratlarının icraatları ile ilgili tüm sorumluluğu alırlar.

Madde 2: Belediye başkanları bireylere ya da gruplara ırklarından, dinlerinden, cinsiyetlerinden, engellilik durumlarından veya cinsel yönelimlerinden dolayı ayrımcılık yapmazlar.

Madde 3: Belediye başkanları kentlerinin ve ülkelerinin yasalarına ve ilgili uluslararası yasaların içerik ve amaçlarına saygı gösterirler. Aynı saygıyı tüm idarecilerinden de talep ederler

Madde 4: Belediye başkanları Birleşmiş Milletler Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi'ni ihlal eden yerel ve ulusal yasalara karşı çıkmakta özgürdürler.

Madde 5: Belediye Başkanları kamusal kaynakları kamu yararı için ancak başka toplulukların ve dünyanın geri kalanı için geri dönülmez zararlar vermeyecek şekilde yönetirler

Madde 6: Belediye başkanları resmi pozisyonlarını hiçbir zaman kendileri, aile üyeleri, arkadaşları, yakınları ve diğerleri için haksız kazanç ve avantaj sağlamak için kullanmazlar.

Utanç Müzesi...

12 Eylül 1980'de yapılan Faşist Askeri Darbenin üzerinden 32 yıl geçti. Ama hala 12 Eylül Anayasası ile yönetiliyoruz. 4 Nisan'dan beri çeşitli duruşmalar yapılmasına rağmen hala 12 Eylülcülerle ve 12 Eylül zihniyetiyle hesaplaşamadı. Kenan Evren, mahkemeye çıkarılmamak için doktor raporu aldı ve yargıdan kararlar çıkartmayı başardı.

12 Eylül 1980'de yapılan askeri darbe, binlerce demokratın, barış yanlısının, solcunun asılmasına, ölümüne ve yine milyonlarcasının da zindanlara tıklılmasına neden olmuştu. Darbe sonrasında Türkiye'de yaşayan herkes, uzun sürecek bir karanlığa sürüklendi.

1970'ler boyunca katledilenler, hapishanelerde özgürlüklerinden yoksun bırakılanlar dahil tüm 12 Eylül mağdurlarının hikayeleri, bir utanç müzesi olarak Eylül ayı boyunca Çankaya Belediyesinin Salonlarında Devrimci 78'liler Federasyonunun yönlendiriciliğinde sergilenecek. 3 Eylül'de başlayacak etkinliklerde özgürlük ve adalet için ilk sesleniş, aralarında Çankaya Belediye Başkanı Bülent Tanık ve Devrimci 78'liler Federasyonu Başkanı Kamber Ateş'in de olduğu

Etlik'te Sona Doğru

Sibel Durak

Sağlıkta Dönüşüm Programı Ankara'nın en genç hastanelerinden Etlik İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesinin sonu oldu.

Arazisi üzerinde Sağlık Kampüsü yapılması planlanan Etlik İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Danıştay 13. Dairesinin yürütmeyi durdurma kararı beklemeksizin 14 Temmuz itibarıyla tamamen boşaltıldı.

Ankara için çok çeşitli projelere imza atacaklarını açıklayan Sağlık Bakanlığı bunlar arasında Etlik ve Bilkent semtlerinde, 7 bin yatak kapasiteli, 2 milyon 800 bin metrekare alana kurulu iki şehir hastanesi inşa edeceklerini duyurmuştu. Etlik İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi arazisinde kurulması planlanan, 3 bin 566 yatak kapasiteli sağlık kampüsü ihalesi Astaldi-Türkerler tarafından alındı. Kamu-Özel ortaklığı modeli kamu arazi ve mallarının sermaye için kullanıma açılması sürecinin Ankara'daki örneklerinden biri olan Etlik Sağlık Kampüsü ihalesi Türk Tabipler Birliğinin itirazı üzerine yargıya taşındı. Danıştay 13. Dairesi Ankara-Etlik, Ankara-Bilkent ve Elazığ'daki "Kamu Özel Ortaklığı" yöntemiyle açılan sağlık kampüsleri

ihalelerine ilişkin yürütmeyi durdurma kararı almasına karşın, bu karar Etlik İhtisas'ı etkilemedi.

Tıbbi malzemeler paylaşıldı

Hekim ve sağlık çalışanları 31 Temmuz-31 Aralık tarihleri arasında çalışacakları geçici görev yerlerine atanan hastanede güvenlik görevlileri ve bazı idari personel dışında kimse kalmadı. Hastanenin Türkiye'nin en büyük diyaliz merkezlerinden biri olan diyaliz ünitesi dışında tüm birimleri boşaltıldı ve hastaneye ait tüm malzeme değişik hastaneler arasında paylaştırıldı. Bu hastaneler içinde Sağlık Bakanlığına bağlı olmamasına karşın Hacettepe Üniversitesi Hastanesinin de olduğu iddiaları öne sürüldü. Ankara Tabip Odası'nın gündeme getirdiği konuya ilişkin Sağlık Bakanlığı, Etlik İhtisas'ın tıbbi ve gayri tıbbi malzemelerinin kliniklerin taşıdığı hastanelere ihtiyaçları doğrultusunda dağıtıldığı, artan malzemelerin Sağlık Bakanlığına bağlı hastaneler arasında paylaştırıldığını hiçbir şekilde Bakanlık hastaneleri dışında bir hastanenin bu malzemelerden almadığını belirtti.

Sırada başka hastaneler de var

Süreç Etlik İhtisas Hastanesiyle birlikte başka hastanelerin de sonunu hazırlıyor. Etlik Sağlık Kampüsü ihalesiyle birlikte arazileri şirketlere "kampüs dışı ticari alan" adı altında verilmesi planlanan hastaneler arasında Etlik Zübeyde Hanım Kadın Doğum Hastanesi, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Dr. Sami Ulus Çocuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ulus Devlet Hastanesi, Dışkapı Çocuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ulucanlar Göz Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Dr. Zekai Tahir Burak Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Dr. Abdurrahman Yurtaslan Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi yer alıyor.

Etlik'i kapatıp Özel Ulus'u Kiraladılar

Ankara'nın en genç ve donanımlı hastanelerinden biri olan Etlik İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi kapatılırken ortaya çıkabilecek hasta yoğunluğunu karşılaması için devlet tarafından Özel Ulus Hastanesi kiralandı. 2007 yılında hizmete başlayan ancak üç yıl sonra Haziran 2010'da faaliyetini durduran ve o günden beri boş olan Özel Ulus Hastanesi iddialara göre aylık 200 bin TL civarında bir kira bedeliyle 7 yıllığına kiralandı. 271 bin m² arsa alanına sahip, arazisinde helikopter pisti dahi bulunduran Etlik İhtisas Hastanesinin yerine kiralanan Özel Ulus Hastanesi sanayinin tam ortasında, yeşil alandan yoksun 4 bin 500 m² bir arazi üzerine kurulu. Teknik donanım, yatak sayısı bakımından da Etlik İhtisas Hastanesi kadar donanımlı olmayan Özel Ulus Hastanesinin hizmete ne zaman başlayacağı konusu ise net olarak bilinmiyor. Kimi kaynaklar hastanenin eylül ayının başında hizmete açılacağını söylese de Danıştayın yürütmeyi durdurma kararını hatırlatan kimi kaynaklar sürecin ne olacağı konusunda kesin bir bilgi olmadığını öne sürüyorlar.

"David Harvey" ile Bir Ankara Günü

Ela Ataç

Kent üzerine çalışan her araştırmacı için oldukça önemli ve tanıdık bir isim David Harvey. Pek çok sosyal bilimcinin kütüphanesinde en az bir kitabı bulunan, birden fazla sıfatıyla; sosyal kuramcı, Marksist düşünür, coğrafyacı, sosyal iktisatçı ve hatta bir aktivist o. İşte bu nedendir ki Türkiye'ye gelmesi de oldukça ses getirdi, "bize" dair söyleyecekleri merak edildi. Harvey'in Ankara'ya gelişi İstanbul'dan sonra, ODTU MATPUM'un (Orta Doğu Teknik Üniversitesi - Mimarlık Araştırma, Tasarım, Planlama ve Uygulama Merkezi) katkılarıyla gerçekleşti ve 13 Haziran günü sadece Ankara'da 1000'den fazla kişi "dünya gözüyle" David Harvey ile buluştu. Harvey Kapitalizmin Krizi ve Kentsel Mücadele başlıklı konuşmasında, kapitalizmin krizleri doğası gereği yinelediğini ve sistemin bu krizleri ertelemekteki yeni yöntemlerin aşırınlıkları; ölçsüz inşaatlar ve ölçsüz kentleşme olduğunu önemle belirtti. Dahası bu durumun sadece Batı kentlerine özgü olmayacağını, Türkiye'de benzer süreçlerin, benzer etkilerde yaşanabileceğinin de altını çizdi. Bu elbette özellikle İstanbul'da "baş döndüren" konut inşaatlarına bir gönderme idi. Harvey'in Ankara'ya dair gözlem yapma fırsatının ancak konferans sonrasında doğması, belki dinleyicileri biraz şanssız kılmış olabilir. Bu nedenle sonraki günün satır aralarını hızlıca da olsa anlatmakta fayda var.

Konferansın ardından, Harvey'in İngiltere yıllarında öğrencisi de olmuş olan Prof.Dr. Oğuz Işık ile birlikte, Harvey'e kısa da olsa Ankara'yı tanıtılabilmeye çalıştık. İstanbul'da onlarca röportaj veren, pek çok TV programına katılan ve iki büyük çaplı konferansı tamamlayan Harvey'in Ankara turunun, daha hafif bir tempoda ve samimi olmasını aklımıza koymuştuk, sanıyorum bunu büyük ölçüde de başardık. Bir gün bile sayılmayacak kısacık bir zaman diliminde gerçekleşen Ankara turumuz, ister istemez bir İstanbul-Ankara karşılaştırmasıydı Harvey için. Kısıtlı zamandan dolayı tercihimizi Kale'den yana kullandık. Burada derdimiz Ankara için tarihsel anlamı kuvvetli olan bu alanı göstermek kadar, kente bir de tepeden bakarak Ankara'nın tarihsel gelişimine ve bugününe dair de birkaç söz söyleyebilmek, söyletebilmekte aslında. Odtu'den Kale'ye doğru geçerken yol boyu alışveriş merkezlerini gösteriyoruz Harvey'e. Bundan daha fazlasının da olduğunu ve bitmek bilmeyen alışveriş merkezi inşaatlarından bahsediyoruz. Harvey İstanbul'da gördüğü "inşaat çılgınlığı" burada AVM çılgınlığına dönüşmüş olmalı diyor. Kapitalizm kendi mekanını böyle üretiyor; birbirine benzeyen kentler üretiyor, tüketimi özendiriyor. Bu da sermayenin mekan ihtiyacıdan çok, kendi çıkarı doğrultusunda üretmesi anlamına geliyor. Oysa ki her kent "küresel" olmak zorunda değil, bu zaten mümkün de değil. Halbuki önemli olan özgün olanı korumaktır diyor Harvey. Belki de sorun bu kadar ağır basan "büyüme" isteğidir diyoruz, belki de zaman daha orta ölçekli olmayı tutturabilme zamanıdır. Kale'ye vardığımızda, gecekondular ve kentsel dönüşüm üzerine kısa da olsa konuşma imkanı doğuyor. Kentsel dönüşüm; kentlerin çevresinde yaşayan varlıklı kesimin kent merkezine geri dönme isteğidir diyor Harvey burada da. Bu süreç İstanbul'da daha görünür olmakla birlikte, özellikle son on yılda Ankara'da da, biraz daha ağırdan ama benzer bir eğilimde işliyor diyoruz. Benzer projelerin Ankara merkezi iş alanı ve hatta tarihi merkez olan Ulus için de yürütülüyor olması gibi. Uzun süre kaderine terk edilen kent

merkezleri, üst gelir gruplarının göz diktiği yeni kıymetli alanlar oluveriyor ve kent merkezleri adeta "pazarlanıyor". Bu durum ne yazık ki Ankara için de böyle olacağına benziyor.

Sonrasında Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne giriyoruz. Harvey daha önceden üzerine fazlaca okuduğunu söylediği Hitit ve Roma uygarlıklarının izlerini somut olarak görmekten adeta büyüleniyor. Hızlı Ankara turu bitiminde ise havalanına doğru yola çıkıyoruz, alana yaklaştıkça yolun "protokol" yolu olduğunu belirterek ve bir başka "dönüşmekte" olan yer olarak Kuzey Ankara kent girişi dönüşüm alanını göstererek. Kale'deyken uzaktan gördüğü TOKİ konut gelişimlerine hayretle bakıyor Harvey. Bir yanda tek tük gecekondular, diğer yanda tepelerin üzerine inşa edilen devasa apartmanlar... Dönüşüm devletin kendini gösterme, bir otorite kurma biçimine dönmüş belli ki burada diyor. Son olarak da ekliyor, her ne olursa olsun İstanbul "çılgınlığını" gördükten sonra Ankara'da yaşam daha kolay olmalı...

Sonuç olarak, aşırı tüketim, banliyöleşme, merkeze geri dönüş çabaları, uzun dönem borçluluk ve ölçsüz kentleşme Batı'nın çok önceden deneyimlediği ve kentlerin bir anlamda felaketi olan bir "büyüme" tutkusunun ürünleri. Üstelik bu, herhangi bir yanlış sonuçlarının oldukça da geç alındığı bir süreç. Biz ise benzer gelişimleri geç deneyimliyor olmakla belki biraz daha şanslı sayılabiliriz. Tabii eğer bu okumayı doğru yapabilir ve bu ölçsüz gidışı acil müdahalede bulunabilirsek. Harvey'in de temel vurgusu bu; alternatif bir sistem her zaman mümkündür. Büyüme yerine orta ölçekli bir gelişim yakalamak belki de kentlerin -Ankara'nın- tek kurtuluşudur.

* David Harvey'in ODTU konferansını kaçıranlar, konferansın tümüne şu linkten ulaşabilirler; <http://www.youtube.com/>

Ankara Yahudi Mahallesi Üzerine Birkaç Düşünce

Akın Atauz

Ankara'da Yahudilere ait bir mahalle olması ne anlama gelir?

Ankara'nın daha önceki zamanlarda, "çok kültürlü", daha "çok kimlikli" bir kent olduğu ve kentin bu çoğulculuğu yaşama biçiminin, olağan ve gündelik yaşam içinde "normalleşmiş" ve olağan hallerden biri olduğunu mu gösterir? Yoksa böyle bir mahallenin varlığı, Yahudilerin, her yerde olduğu gibi Ankara'nın kendi tarihi içinde de gettolaştırıldığı, kentteki yaşam mekanlarının ayrıldığı ve kentte, ayrımcılığa uğrayarak yaşayabildikleri anlamına mı gelir?

Belki her ikisi de doğrudur. Ancak, bu oluşumların, kentin tarihi ve bugünü için ne anlama geldiği hakkında biraz daha düşünmek yararlı olabilir.

Öncelikle, "Yahudi Mahallesi"nin var oluşu üzerinde düşünerek başlayalım. Bu oluş bir anlamda, farklı olanların bir araya toplanması ve bu bir aradalık/ toplanma ve aynı yerde olmakla, bir anlamda, farklı olanların kendileri için bir güvence sağlamaları, ayrıca kendilerine özgü gündelik yaşam pratiklerini (havra ya da sinagog ile ilişkiler, belki çocukların gidebildiği mahalle okulunda kendi kültürel özelliklerine uygun eğitimin sağlanması, özel günlerin/ bayramların kutlanması/ folklorik gereklerinin yerine getirilmesindeki kolaylık, ana dil kullanımının mümkün olması vb) daha pratik biçimde gerçekleştirebilme olanağına

kavuşmaları olarak görebilir miyiz?

Acaba bu mahallede yaşam nasıl bir şeydi ve şimdi var olan sinagogun yapıldığı dönemde, (1907) bu mahalle cemaatinin, kendi geleceği ile ilgili beklentileri hangi düzeydeydi ve nasıldı? Ankara'daki büyük ve görkemli bir sinagog; Yahudi cemaatinin geleceği ile ilgili bir beklentinin o yıllarda pozitif olduğu anlamına gelecek ipuçları veriyor. Buradaki Yahudiler, Ankara'da bir "yabancı" ya da moda olan terimle söyleyecek olursak, "kentin renklerinden biri" olarak yaşamının dışında, Ankara'nın normal bir hemşerisi/ bu kentin yerlisi olarak yaşamayı, ne zamana kadar sürdürebildiler acaba? Bu sorunun yanıtını, kabaca, "millet / milliyetçilik duygusunun egemen olmasından önceki dönemde" diye yanıtlayabiliriz belki. Bu da yine kabaca, 19. YY'ın son çeyreğinden önceki dönem olarak düşünülebilir. Yahudiler, kuşkusuz, Müslümanların Ankara'ya gelmesinden çok daha eski dönemlerde Ankaralıydılar. Roma ve İncil tarihi, ilk akla gelecek kaynaklar olabilir [Paulus İncil'inin bir bölümü Ankara'ya (Yahudilerine) ayrılmıştır: "Galatyalılara Mektuplar (6 bölüm halinde)"].

Osmanlı döneminin Ankaralı Yahudileri, gettolaştırılmış bir yaşam mı sürüyorlardı, yoksa kentin gündelik yaşamının bir parçası

olarak, kendi kentsel faaliyetlerini olağan bir biçimde, yalıtılmışlık/ yabancılaştırılmışlık duygusuna kapılmadan, ancak bazı bakımlardan (Osmanlı/ Müslüman hukuku gereği) oluşturulmuş ayrımcılıkları kabul edilebilir bularak mı yaşıyordu, buna anlayabilmek, (şimdilik) oldukça zor. Yahudilerin "yabancı" olması, (zaten başka "yabancı" kalmadığından ve bütün diğer GM'ler daha önce "temizlendiğinden") daha çok, (Ankara'nın, cumhuriyetçi-ulusçu düşüncelerin çılgınca başkentliğini yaptığı ve 20.YY'ın başından beri geliştirmekte olduğu zenefobianın doruk dönemleri olan) 1930-50'ler Ankara'sında başlamış olabilir. Eğer böyle düşünecek olursak, bu kentin en azından 2000 küsur yıldır hemşerisi olan Yahudiler, gelişen ulusçuluk tarafından, artık "yabancı"laştırılmış ve giderek kentin tarihinden, o zamandan itibaren silinmiş olabilirler. Ancak, sinagogun, "temelleri bile kalmayan" bir yapı haline getirilmesi bakımından fazlasıyla "modern" bir çağa girdiğimiz için, onun varlığının tolere edilebildiği ve Ankara'nın "zenginliklerinden" biri olarak kabul edilebildiği durum oluşmuş sayılır.

Ankara'nın ayrımcılık tarihinde, "azınlıklardan"dan - GLBT bireylere kadar yürünen yolu, her "renk" itibarıyla, tanımamız gerekiyor yavaş yavaş...

Lozan Park'ın Afgan Misafirleri...

Afganistan'daki terör olaylarından kaçarak Türkiye'ye geldikten sonra Ankara'da Lozan Park'ta yaşamaya başlayan Afgan mülteciler, bayramı parkta karşıladı.

Ankara Valiliği tarafından mültecilerin bir kısmı geçtiğimiz günlerde otobüslerle Türkiye'nin çeşitli illerindeki kamplara yollanmıştı. Ancak Adana'ya yollanan bazı aileler, izin kağıdı olmadığı için kamplarda sadece ücret karşılığında konaklayabileceklerini öğrenince şok oldular. Paralarının olmadığını, hayırsever insanların yardımlarıyla ayakta durabildiklerini söyleyen aileler kamptan ücret istenince tekrar Ankara'ya geri dönmek zorunda kaldı. Mülteciler, dertlerini anlatmak için elçiliğe gittiklerinde, Lozan Park'ına yönlendirildiklerini söylüyorlar. Mülteci aileler, Birleşmiş Milletler'in ise kendilerini Türkiye sınırındaki çatışma bölgelerindeki kamplara yollamak istediğini ve bunu kabul edemeyeceklerini de söylediler. Çankaya Belediyesi, elindeki olanaklar ölçüsünde, mültecilere gıda ve sağlık yardımı yapmaya çalışıyor. Bilindiği gibi, iş bulmak umuduyla önce İran'a kaçan 40'a yakın Afgan mülteci, kamyon kasasında kilometrelerce yol katetmiş ve Lozan Park'a yerleşmişlerdi. Mültecilerin amacı Yunanistan'a kadar varmak idi. /Solfasol

Türk Güdüsü Alman Usulü: Oku...Paylaş...Çoğalt!

Şehnaz Azcan

Okuduğunuz kitapları evinizin en demirbaş mobilyalarından olan kütüphanenizde saklamayı sevenlerden misiniz, yoksa kitaplarını ödünç verip peşine düşmeyen, kütüphane takıntısı olmayanlardan mı? Peki okuduğunuz kitapları paylaşmayı sever misiniz? Kitap paylaşmanın bence iki şekli vardır; deneyimlediğiniz kitabı/yazarı çevrenize tavsiye ile yaymak ya da, 'Al oku' demek. Hiç tanımadıklarınızla, biraz hayal kurarsak, tüm dünya ile kitap paylaşmayı düşünmez misiniz? Banklarda, özellikle yaz aylarında plajda sezlongda kitapları dolaşıma bırakmak son birkaç yılın modası. Hatta Berlin'in sokaklarından birinde, bu dolaşımı düzenli hale getirmiş bir ağaç kütüphane bulunmakta. 5 ağaç kütüğünün birleştirilmesi ile oluşan, yaklaşık 100 kitaplık bu kütüphane çevre sakinlerince düzenli kullanılmakta.

Şehir yaşamının en dramatik ve travmatik olmaya meğilli unsurlarından olan iletişim kopukluğuna da bir ayna adeta kitap

paylaşımı. Hiç beklemediğiniz bir zamanda sizi bulmuş bir kitap, belki kenarına hızlıca alınmış bir notun hatırlattığı ve meraklandığı yaşanmışlık, anca birkaç kurusunu kitaba ayırabilecek bir öğrenciyi denk gelen bir dolaşım kitabının hoş sürprizi...

Bu kitap dolaşımı girişini yapmamdaki sebep, 1-9 Eylül tarihleri arasında Berlin Okuma ve Dil Haftası'nın tanıtım ve açılış etkinlikleri. Önceleri Berlin'in yoğun göçmen nüfuslu ilçelerinden Neukölln'de yapılan etkinlik, ilk kez Berlin çapında gerçekleşeceği bu yıl şehirle ilginç ve etkili diyaloglar kurmakta. İşte bu etkinliklerden biri de Berlin'in dört büyük şehir parkında toplam 10 bin kitabı dolaşıma sokan açık hava kütüphaneleri. Berlin Okuma ve Dil Haftası'nın bir özelliği daha var; burda yaşayan Türk toplumu tarafından organize edilmekte.

Almanya'da eğitim olarak toplumsal yaşamın önemli isimlerinden olagelmış Türk kanaat önderlerinden Psikolog Kazım Erdoğan'ın, yeni nesilden gençlerin hem kendi kültürlerinden haberdar olmalarını hem de Alman toplumu ile bir araya gelmelerini sağlayan ve 7 günde 1220 okuma etkinliğini şehrin her noktasında hayata geçirecek bir projesi Okuma ve Dil Haftası. Şu sözünü bilir misiniz; 'Türk'ün Türk'e propagandası'. Maalesef Berlin'de gerçekleşen pekçok Türk toplumu etkinliği bu çerçeveden çıkamaz. Ama bu sefer sanırım enstrümanlar doğru seçildiğinden hedefi vurmaya başaracak bir çalışmaya imza atılmakta.

Berlin Okuma ve Dil Haftası'nın tanıtımı son derece yaratıcı ve çarpıcı bir şekilde Ağustos ayında yapıldı; 4 gün boyunca

Berlin'in en bilinen parkları birer açık hava kütüphanesine dönüştü. Toplam 10 bin kitap bu parklarda ağaçlara asıldı, dallara saklandı, çimenlere serildi. İçinde bir kartoteks etiketi barındıran bu 'hediye kitaplar' Berlin'de belki de tüm Avrupa'da dolaşıma çıktı. Parktan kitapları seçenlerden beklenen, kitapları okuduktan sonra içlerinde bulunan kod numarası ile internet sitesindeki kısa anketi doldurarak kitabın yolculuğunun takip edilmesine destek olmaları.

Bu aksiyon için şehir birkaç kesişim noktasında bir araya geldi; kitapların yayınevlerinden kişisel kütüphanelerden bağış olarak toplanması, paketleme ve dağıtım işlemleri için gönüllülerin çalışmaları, parktan geçen kitaplarla karşılaşan Berlinlilerin aksiyonla tanışmaları, kitaplar dolaşımında oldukça şehre yayılan, konuşulan Berlin Okuma ve Dil Haftası. Şehri yaşamak ve yaşatmak için şahane bir fikir değil mi sizce de?

Okuma ve Dil Haftası'nın tanıtım etkinliklerinden biri de 'Lies!' yani 'Oku!' performansı idi. Berlin'in çeşitli

okullarından 2300 öğrenci Bebelplatz'dan yani Bebel Meydanı'nda buluşarak yazdıkları şiirleri paylaşan, bir şairler zinciri oluşturan çocuklar meydana 'Oku!' yazdı. Bu enteresan görüntünün altında yatan mesaj aslında çok çok daha derinde; zira Bebel meydanı 1933 yılında Nazilerin 20 bin kitap yaktığı meydan. Meydanda bu olayın anısına 19. Yüzyılda yaşamış Alman şair Heinrich Heine'ye ait satırların yer aldığı bir anıt var: 'Kitap yaktıkları yerde, sonunda insanları da yakarlar'.

Böylesi olaylar yaşamış bu şehirde, 'Oku!' diyen bir etkinliğe imza atan Berlin Okuma ve Dil Haftasının tüm metropollere ilham vermesini dilemeliyiz. Ben şahsen Ankara için de benzer hayaller kurmaktayım; okuduğumuz ve içine iyi dileklerimiz yazdığımız kitapların dallarında sallandığı ağaçların olduğu parklar sokaklar; ya da hemen evimizin önündeki ağacın bir dalına iliştirdiğiniz bir kitabın çıktığı yolculuk. Yakışmaz mı bir başkente?

Belediye-Polis-Gökçek İşbirliği Gururla Sunar: Ege Mahallesi'ni Yıkarken

Haber&Röportaj: Eren Aksoyoğlu

Fotoğraflar: Deniz Sarıgil – Mamak Halk Gazetesi

Geçtiğimiz ay Ege Mahallesi'nde vicdanlara dokunan büyük bir çarpışma yaşandı. Mamak Belediyesi'nin 'çağrısına' uyararak TOMA'ları, panzerleri ve gaz bombalarıyla bölgeye yığılan polis teşkilatı Ege Mahallesi'nde gecekondu yıkımına kalkıştı. İç hukuk yolları tükenince Barınma Hakkı Meclisi konuyu AİHM'ye taşıdı. AİHM, halk adına önemli bir karara imza attı ama insan haklarıyla arasına istinat duvarı ören devlet uluslararası hukuku da 'takmıyor'.

Belediye meclisinde muhalefetin engel olma çabalarına rağmen 'katkı payı' adı altında toplanan asfalt vergisi arsa sahiplerine binlerce liralık bir yük oluşturdu. Mamak'ı başkan Melih Gökçek ve TOKİ aracılığıyla dönüştürmeye çalışan Mamak belediye başkanı Mesut Akgül'ün özellikle Alevi ve solcuların yoğun bulunduğu 13 mahallede sürdürdüğü kentsel dönüşüm projeleri yurttaşları mağdur etti. Yurttaşların yer ve zaman taleplerini karşılamayan Akgül'ün merkezin baskısına karşı duramaması kahvehanelerde dilden dile dolanıyor. Bu tezi destekleyen başka bir sorun ise Kayaş Yolu üzerindeki 'Kimse Yok Mu' adındaki İslami yardım derneğiyle ilgili. Mamak Belediyesi'ne ait olan arazi üzerine kaçak yapı diken dernek, CHP'lilerin belediye meclisindeki yoğun muhalefetine rağmen belediyeye cüzi bir kira ödeyerek faaliyetlerini sürdürmeye devam ediyor.

Başka bir söylenti ise anakent belediye başkanı Melih Gökçek'in oğlu Osman Gökçek tarafından yaptırılmak istenen cami. Ege Mahallesi'nde kömür deposunun olduğu alan üzerine kurulacağı söylenen caminin Osman Gökçek tarafından finanse edileceği ve eşi benzeri görülmemiş bir yapı olarak ibadete açılacağı özellikle vurgulanıyor.

Yerel seçime kısa bir süre kala belediye başkanı Mesut Akgül'ü zor duruma düşüren bu söylentilerin önüne Ege Mahallesi'ndeki tazyikli su ve gaz bombalarının damga vurduğu yıkım geçiyor. Gazete Solfasol olarak Ege Mahallesi'ni ve süreci takip eden Mamak Halk Gazetesi muhabiri Deniz Sarıgil ile konuştuk.

Gazete Solfasol: Süreç nasıl buraya geldi? Gazete Solfasol okurları için bütün süreci özetleyebilir misiniz?

Deniz Sarıgil: Mamak'ta süren bir kentsel dönüşüm projesi bildiğiniz üzere var. Birçok mahallesinde var. Aslında işin şöyle bir boyutu var: Ege Mahallesi'nde çok ciddi bir sıkıntı var. En önemli sıkıntı mahallenin bazı alanlarında sosyal donatı alanı olarak görünen yerler bu proje kapsamında çıkarılıp imara açılıyor. Normalde imara açılmasının hukuki boyutunu incelersek tartışılacak bir boyutu var. Çünkü sosyal donatı alanlarını imara açamazsınız. Sağlık ocağı, okul, park vb. alanlar projeden çıkarılıp yerine yenisi konmadan buralara imar izni çıkarılmış. Ondan sonraki süreçte başlayan Ege Mahallesi'nde kömür deposu olarak da bilinen en önemli noktada paldır küldür bir yıkıma girildi. Bu yıkımda normalde evleri verilen insanlar da var, evleri verilmeyen insanlar da. Mağdur olan bir kitle var sonuçta. Burada mağdur edilen gecekondu sahipleri var. Bu gecekondu sahiplerine bir yol gösterilmeden doğrudan olarak paldır küldür evlerinden çıkmaları söylenmiş; hatta ellerine tebligat ulaşmamış bile. Vatandaş orada ne yapacağını ve kendisi için nasıl bir yol çizeceğini bilmiyor. Ama buna karşı mücadele edeceklerini söylüyorlar. Direnişte olacaklarını belirtiyorlar. Büyük kömür deposu olan alanın spor kompleksi olacağını biliyoruz. Mamak Belediyesi'nin böyle bir projesi vardı, internet sitelerinde bunu gördük. Ege Mahallesi muhtar Ali Kahraman'la görüştüğümüzde halihazırda 160 evin daha yıkılacağını bize söylemişti. Hatta Mamak Belediyesi spor kompleksi yapılacağı süreçte bunu iletmış, gerekli kişilere söylemiş. Ama buradaki sürece bakıldığında, tamam bir yıkım gerçekleştiriliyor fakat yol gösterilmemiş. Bir anlaşmaya varılmamış. Gelin, bir oturalım, sizi mağdur etmeyelim gibi bir durum söz konusu değil. Çünkü zamanında 'biz bu insanlara ev verdik' demişler, belki 200 kişiye ev vermişler ama orada yaşayan ve mağdur olan 500 kişilik bir kitle var. Bu insanlar evlerden alelacele çıkmak zorunda kalmışlar. Hemen hemen eşyalarını bile çıkarmakta çok zorlanmışlar. Panzerler, polisler eşliğinde belediye zabıtalılarıyla birlikte eşyalarını çıkarmışlar. Ciddi bir mağduriyet oluşmuş. Düşündürücü olan oturup konuşmak yerine bir saldırı gerçekleştirmiş, bunu istemiş olmaları. Belediye neden böyle bir saldırıya başvuruyor? Ankara Emniyet'i bütün teşkilatıyla orada bulundu, TOMA'larla, gaz bombalarıyla ve çok büyük bir direniş gösterilmeyen bir yerde saldırılması; oradaki boyutu da bizi de düşündürüyor. Orada bir rant mı var diye ister istemez düşünüyorsunuz. Aynı zamanda imara açılan yerler var; sağlık ocağı yapılması gereken yere belediye o ocağı yapmaktan vazgeçip orayı imara açıyorsa, gerçekten bu işin rant boyutunun olduğunu da ortaya çıkaran bir durum görünüyor demektir.

G.S.: Burayı biraz daha açmak gerekiyor zannedirim. Buranın yanı sıra Nato Yolu üzerinde yapılan, cadde üzerinde yapılan yeni daireler, ayrıca bölgenin Çankaya Belediyesi'ne çok yakın olması ve Çankaya Belediyesi'yle birlikte bir sınır değişimine gidilme ihtimali sanırım hesapları ortaya döküyor.

D.S.: Evet, Çankaya Belediyesi sınırlarına yakın bir bölgeden söz ediyoruz. Kırkkonaklar'a, Yıldız'a burayı bağlayan noktalar var. Rantsal bir durum var, evet. Dairelerin fiyatları hemen hemen belli. O bölgeye yapılacak binaların da öncekiler gibi yüksek fiyatları olacağı belli, bilinen bir gerçek. Ama belediye burayı imara açacaksa buraya ona göre bir proje çıkarsın. Demek ki, birilerine; müteahhitlere, belli müteahhitlere, buraları imara açıp sonra satışını gerçekleştirip bu bölgelerin betonlaşmasını sağlayacaklar. Böylece vatandaşın paktır, okuldur, sağlık ocağıdır; birçok alandan yoksun kalmasını sağlayacak ve onu umursamayacak. Buradaki imar değişikliğini ne amaçla yaptıklarını belirtmediler. Bunun hukuki boyutu da sürüyor, davalar açılmış, bu davalar da sürüyor. Bölgeye baktığımızda büyük bir potansiyel görüyoruz. Bölgede IKEA'dan itibaren aşağıya doğru baktığımızda yapılaşmanın büyük bir hızla sürdüğünü görüyoruz.

G.S.: IKEA'nın da olduğu bölgedeki AVM'ler Mamak'taki toplumsal yapı düşünüldüğünde size göre bir sebep mi, sonuç mu?

D.S.: Bence sebep. Oradaki Doğukent adında bir proje varken

bir anda Mamak en gözde yer haline geldi. Arsa fiyatları tavan yaptı. AVM'leri de gözde yerler haline getirmeye çalışarak da orada iştah kabartıcı bir özellik yaratıldı. Bir anda 75 bin liralık bir dairenin 250 bin liraya çıkması bu işin boyutunu gözler önüne seriyor.

G.S.: Nato Yolu boyunca, caddesinde yanında yöresinde son yıllara baktığımızda tüketim davranışlarının değiştiğini söylemek mümkün mü? Böyle bir değişimi siz bir gazeteci olarak gözlemlediniz mi?

Tuzluca'yı'dan başlayarak tüm Nato Yolu boyunca, Ege Mahallesi ve çevresinde, evet, tüketim davranışları değişti, alışkanlıklar değişti, değişiyor. Burada kültürel anlamda da bir farklılaşma söz konusu oluyor. Belki bunun adına yabancılaşma da diyebiliriz. Kültürü daha farklı olan bir yerin alışveriş kültürüne doğru yön değiştirdiğini görüyoruz.

Süreci başından beri takip eden, CHP'li belediye meclis üyesi Yusuf Sağlık ise Gazete Solfasol'a şunları söyledi:

"Ankara'da barınma hakkı mücadelesi Dikmen'de Melih Gökçek'in kent politikalarına karşı bir araya gelen insanlar tarafından oluşturulmuştu. Sonra bu mücadele Barınma Hakkı Bürosu'na ardından da Barınma Hakkı Meclisi'ne dönüştürüldü. Dikmen'in ardından bu meclis Mamak'ta da kuruldu. Bu meclis yalnızca tapu belgesi olan yurttaşlarımızın değil tapu belgesi olmayan yurttaşlarımızın da sürece katılımı doğrultusunda örgütlendi. Şu anda Dikmen'de ve Mamak'ta bu örgütlülük ve mücadele devam ediyor. Sorun da şu ki normal şartlarda bu bölgede müteahhit 150 m²'ye bir daire verirken Melih Gökçek 250 m²'ye bir daire vermekte. Mamak'ta çözümsüzlük gündemde. 6 yıldır tüm baskılara rağmen, hiçbir hizmetin o bölgeye gitmemesine rağmen yurttaşlar orada yaşamaya ve mücadele etmeye devam ediyorlar. Ayrıca yurttaşlarımız oradaki bütün kentsel yenilenmenin ortak, katılımcı bir şekilde projelendirilmesini istiyorlar. 240 konut yaptılar, onu da götürüp dere yatağına yaptılar. Samsun'da yaşanan sel faciasının aynısını burada da yaşanabilir, çok riskli bir iş yaptılar. Biz bunları sürekli anlatmamıza rağmen bu hataları yapmaya devam ediyorlar. Çünkü onların gördükleri; AKP'li belediyelerin ve Gökçek'in gördüğü şey rant; rantın üzerinden siyaset yapmak. Örneğin bundan önceki seçim döneminde seçime iki gün kala bunlar; Tayyip Erdoğan, Melih Gökçek ve Mesut Akgül bir bildiri bastılar. Bildiride, bugün işgalci dedikleri yurttaşlara 'biz bu yurttaşlarımızı da hak sahibi yapacağız' demişlerdi. Bu gecekondu seçim dönemleri oy deposu halinde görülen, seçim bittikten sonra işgalci olarak nitelendirilen yerler."

Ehli zevkin zevkini
Ne tazeler?
Mahir elden taze pişmiş
GÜL kahvesi tazeler

Hanım sesi bülbül sesi
Emsalsizdir GÜL kahvesi
Neden güzel GÜL kahvesi
Atadan oğula tecrübesi

ANKARA 'NIN EN ESKİ KURUKAHVECİSİ

KURULUŞ
İSTANBUL : 1890
ANKARA : 1922

"Ankara 'da Kahve Bizim İşimiz."

Hacı Bayram Caddesi No: 4
Tel. [312] 311 41 73 -310 70 71
online siparişleriniz için: www.gulkahve.com

Metin Erksan ve Müşfik Kenter'in Ardından...

A.Şebnem Soysal Acar

Ağustos ayı sarı yazın gelişinin habercisi gibiydi. Memleket tarihine iz bırakmış iki büyük ustaya veda ettik. Önce Metin Erksan, ardından da Müşfik Kenter...

Metin Erksan dedildiğinde herkesin aklına "Susuz Yaz" gelir. Oysa ben "Sevmek Zamanı" derim. Metin Erksan'ın yaşama veda edişinden birkaç gün sonra Sevmek Zamanı'nı izledim yeniden. Boyamaya girdiği evin duvarında asılı kadın resmine aşık olan boyacı Halil'in ve resmin sahibi Meral'in öyküsünü izlerken, "sahiden bu film 1965 yılında mı çekilmiş?" diye düşündüm. Döneminin ne kadar önünde bir bakış açısı. Surete aşık olmayı, duygu dünyamızı kapıldığımız "aşk" girdabıyla ince ince nasıl da oyaladığımızı ne güzel anlatmış büyük usta. Nuri Bilge Ceylan ve çağdaşı yönetmenlerin bu filmleri defalarca izlediğini düşündüm o an. Sesi dillerin dünyasının, ne kadar sessiz olduğunu fark ettiren Üç Maymun'un atasını seyrettim sanki. Sesin işgali altındaki bir dünyada, iletişime dair ne kadar çok şeyi yitirdiğimizi derinden hissettim. "Sevmek Zamanı" toplasan üç, dört kağıda sığacak repliklerden oluşuyordur belki de... Sadece oyunculuk gücüyle, surete olan aşkı anlatabilmek... Bir öykü tutkunu

olarak Metin Erksan'ın yaşamımda farklı bir yeri var ki o da sevdiğim öykücülerin eserlerini beyaz perdeye taşıması... Sabahattin Ali'nin "Hanende Melek", Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Geçmiş Zaman Elbiseleri", Samet Ağaoğlu'nun "Bir İntihar", Sait Faik Abasıyanık'ın "Müthiş Bir Tren" ve Kenan Hulusi Koray'ın "Sazlık" mürekkep kokusundan öte bir yerde artık okurlar için.

Müşfik Kenter... Bazı insanlar var ki onların yaşamımızda çok özel bir yeri vardır. Yeni yetmelik zamanlarında insana insan olduğunu hissettirir Orhan Veli. Eğitime yandığının dünyasını sorgulattır insana her dize. Hele bir de şiirler Müşfik Kenter'in sesiyle kulağımızda süzülüyorsa. O'nun gidişiyse Orhan Veli dizeli bir kez daha öksüz kaldı gerçekten. Yeni yetmelik çağları yine... Bir film karesi kalmış aklımda. Gecenin Öteki Yüzü... Zuhal Olcay deniz kıyısında ruhunu maviye teslim etti edecek. Bir ihtiyarla koyu sohbete giriyor. İhtiyar sesleniyor yaşam yorgunu kadına "Madem ateşin var, ne duruyorsun karanlıkta? Hadi koş, hayata..." İşte Müşfik Kenter adı gibiydi benim için. Her zaman yaşamı simgeledi. Sesindeki buğu ve yaşam duruşuyla. Özlemlerle anımsanan bir dosta veda edilir mi hiç!

Ankara'ya sarı yaz gözlere düşen iki tutan tuzla geldi. Dilerim ki güllükle devam eder.

neden bu denli etkilenir? Yalnızca oyunculuktan mı? Neden kendi yetişkinliğinde onun payı olduğunu düşünür?

Neden bir aktörü uğurlarken düzenlenen törende gencecik insanlar, izleyiciler, öğrencileri, eşi dostu böylesine içten göz yaşları döker? Bilmiyorum, çünkü ne onu tanıyorum ne de ilişkilerini biliyorum. Bildiğim, hissedebildiğim iki şey var, sadık bir izleyicisi olarak: İlki, izlediğim en etkileyici aktör oluşu. Sahnede, "herşeyi yapabilir" hissini vermesi, insanın tüylerini diken diken eden yumuşak, şefkatli bakışı, sesi ve oyuncululuğu. İkincisi, tanımadığım aktörün, çok iyi kalpli ve kibirden uzak bir insan olduğunu düşünmem. "Bunu nereden çıkardın? dersiniz, açık bir yanıtım yok üstelik. Belki her zaman şefkatli bakıyor olduğundan, belki diğer meslektaşlarından farklı olarak "çok az konuşmasından," belki her cümlesinde hınzır bir mizah saklı olduğundan, belki tek başına oynamak için seçtiği oyunlardan; Orhan Veli olduğundan, Oğuz Aral olduğundan (ve neredeyse Avnak Avni olduğundan!) belki etkileyici mizah zekâsını sergilerken aynı zamanda insana hüznü de düşündürüyor olduğundan. Garip bir duygu bu; bir insanın her rolünde, içinde bir kederle yer aldığını düşünmek.

Müşfik Kenter, çok zahmetli ve kıymet bilmez ülkemizde; emeğin, özenin, sevmenin, artık pek geçer akçe olmadığı bu topraklarda, her ne izletip dinlettiyse bizlere, hep en iyisi ve özenlisiydi; belli ki, ablasının tabiriyle "hep aşk vardı" yaşamında. Varlığıyla hem dünya tiyatrosunu hem Türkiye'yi onurlandırdı. Tennessee Williams'ı, Anton Çehov'u, Shakespeare'i, Gorki'yi, Gibson'ı, Anday'ı ve daha nicelerini onurlandırdı. Bizleri büyüten, kendilerinden sözü ve insanı öğrendiğimiz aktörler, dil yaratmayı başarmış yönetmenler, yazarlar, tek tek ayrılıyor artık. Sıkıldılar belki de. Soluk aldıkları süre her ne kadarsa, bizleri biçimlendirip zenginleştiriyorlar, adam ediyorlar ve gittiklerinde derin bir iz kalıyor. Vefatından sonra okudum, öğrencilerine "önce, iyi kalpli ve namuslu bir insan olmayı" nasihat edermiş Müşfik Kenter. Boşuna bu denli sevilmedi; tanımadığım, pek az konuşma yapan, her sözcüğüne sinmiş mizah ve hüznüle, hep güzel bakan, çok güzel bakan aktör. Yakınlarına, "arkamdan konuşma yapılımasın." demiş gitmeden önce. Daha ne desin?

Nur içinde yatsın; çocukluğumuzun, gençliğimizin ve yetişkinliğimizin iyi kalpli, yetenekli ve büyük aktörü.

Müşfik Kenter İzlemek

Murat Sevinç

Babamı kaybettiğimde öğrenmişim, gidenin yaşını merak etmenin nahoşluğunu. İnsanlar gayri ihtiyari, biraz da konuşacak birşey olsun diye soruyorlar ve "yetmiş" geçmiş olduğunu duyunca, yüzlerinde, bakışlarında istem dışı bir rahatlama oluyordu. Bu bakışlarda, erken kayıplarla bir karşılaşma vardı. Çok da haklıydılar ama gel de anlat, o rakamın kaybedene bir şey ifade etmediğini ve sevdiğini toprağa koymuş olmanın insanda yarattığı boşluk duygusunu. O günden sonra hiç kimseye, yitirdiğinin "yaşını" sormadım, canı yanmasın diye.

Müşfik Kenter, geçen hafta terk etti buraları; kaç yıl kaldığının önemi var mı?

Doğduğumuzda ölmeye yaklaşıyorsak eğer, büyütecek birşey yok demek ki, ne doğmayı seçiyoruz ne de kimi yürekli insanlardan farklı olarak, ölmeyi. Bize tanınmış, aslında bizlerin pek de müdahale edemediği bir zamanımız var burada. Mesele o zamanın nasıl geçtiğinde. Niteliğin belirlenmesinde payımız ne kadardır?, 'tercih' denilenin nesi tercihtir? tartışılır. Ancak kimi insan öyle yaşıyor ki kendisine hediye edilen zamanı, onların yaşamı her birimizin, çoğumuzun günü, gecesi, deneyimi, mutluluğu oluveriyor. Varlıkları, bir yandan diğerleri kadar sıradan bu insanların. Ama diğerlerinin yaşamını etkileyecek, iz bırakacak kadar da özel. İnsan saçma olduğunu bile bile, onlar "hep yaşasın" istiyor doğrusu. Ama olmuyor tabii, "hiç." Yarattıkları boşluk ise, büyük.

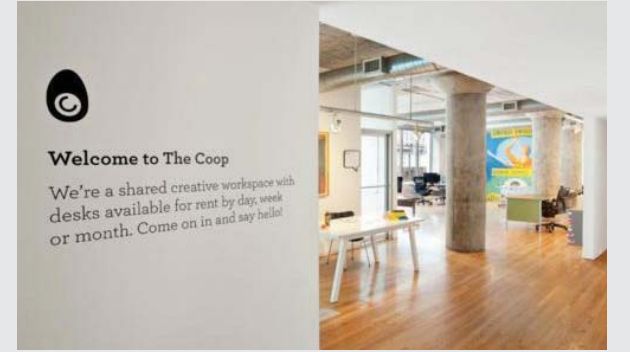
Bu satırlar, yaşam ve ölüm hakkında lafazanlık yapmak ya da Kenterler'in tiyatrosu hakkında özet geçmek için değil elbet. Yazanın gücü, ikisine de yetmez. Yazılıyor, çünkü Müşfik Kenter yetişkinde ben çocukken ve ben büyürken, o yaşlanıyordu. Yaşlanırken beni ve diğerlerini eğitiyordu, adam ediyordu; oyunu, sesi, öyküyü, mimiği sevdireliyordu. İlk gençliğimde sahnede gördüm. Oyunlarını izledim. Bir kez daha ve bir kez daha. Bazen aynı oyunu çok kez. İzleyici koltuğunda hayal kurarak. Şiir bilmeyen biri olarak Orhan Veli dizelerine aşık oldum. Sayesinde Veli'yi okudum bol bol ve sonra ses kaydından da dinledim, defalarca. Sahne elbette profesyonel bir etkinlik, izleyicinin yaşadığını yaşamıyor oyuncu her akşam. Su faturasını, salon kirasını ve kimbilir başkaca neleri düşünüyor. Ama kimi oyuncu her ne yapıyorsa orada, izleyeni, öyküye kendisinin de "inandığına" inandırabiliyor. Sayıları pek az bunu yapabilen aktör ve aktrislerin. Bu, onlara sunulmuş bir armağan ve onlar bu armağanı paylaşmak istemişler bir gün; bizlerin talihi de bu işte. İnsan, yaşamı boyunca hiç tanışmadığı, aynı salonda olmak dışında yanından dahi geçmediği bir aktörden

Akıllı Şehirler Birlikte Çalışma

Özsel Bebeli

Geçinmek için büroda, ofiste, işyerinde başkalarıyla çalışmak yerine tek başına evinde veya mahalledeki kafede bir işleri kotaranlarımızın sayısı giderek artıyor. Kimimiz yepyeni iş fikri olan girişimciler, kimimiz bağımsız danışman olarak çalışan şu veya bu konuda uzmanlar, kimimiz kodlayıcı, kimimiz yazar, çizer veya çevirmen. Bu ayki Akıllı Şehirler'de kentli insanı ve insan ilişkilerini merkezine koyan yeniliklerden bahsetmeye devam ediyorum. Tek başına çalışanları evlerinden veya kafelerden kurtararak, başkalarıyla çalışma ortamının tüm nimetlerinden faydalandıran birlikte çalışmadan (co-working) bahsedeceğim.

Birlikte çalışmanın (co-working) ortaya çıkışı ve çok hızlı bir şekilde yaygınlaşmasında hem ofiste çalışma hem evde çalışmanın en güzel yönlerini alıp harmanlayıp üçüncü bir çalışma tarzı yaratıyor olması yatıyor. Ofiste çalışmanın getirilerinden iş arkadaşlarıyla fikir ve süreç paylaşımı, sosyalleşme ve sosyal ağlar ile evde çalışmanın getirilerinden esnek çalışma saatleri, ofis ortamının resmiyetinden arınmışlık ve bireyselleştirilmiş çalışma ortamını harmanlayınca birlikte çalışma merkezleri (co-working centers) ortaya çıkıyor. Birlikte çalışma merkezleri genellikle şehrin merkezi yerlerinde kuruluyor. Merkezler birey olarak veya küçük gruplar halinde kullanılabilir çalışma masaları veya odalar şeklinde kurgulanıyor. Ancak daha küçük kentlerde veya kırsal bölgelerde müstakil evler de birlikte çalışma merkezine dönüştürülebilir.

Birlikte çalışma merkezleri kullanıcılarının değişken ihtiyaçlarını karşılamak için farklı kiralama modelleri kullanıyor. İsteyenler aylık veya yıllık tam zamanlı veya yarı zamanlı üye olabiliyorlar; isteyenler günlük olarak gelip kısa süreli kullanıma ayrılan bölümlerde çalışabiliyorlar. Benim gibi durduğu yerde duramayan biriyeniz dünyadaki 2000'e yakın birlikte çalışma merkezinden 200'ünün biraraya gelerek kurduğu küresel ağ için co-working vizesi alıp seyahatiniz sırasında gittiğiniz şehirdeki bir merkezi kullanmanız da mümkün.

Merkezlerin olmazsa olmazları arasında kahve makineleri, sosyalleşmek için rahat koltuklar ve happy hour etkinlikleri sayılabilir. Yani aslında bu merkezler tek başına çalışan bireylerin biraraya gelerek oluşturdukları esnek ve kişiye özel yepyeni bir ofis tarzı.

Eski hamam eski tasa isyan edip her gün aynı saatte aynı masada oturmayı reddedip sonra da evden çalışmanın yeterince verimli ve zevkli olmadığını düşünenler için birlikte çalışma merkezleri biçilmiş kaftan. Birlikte çalışmayı yaygınlaştırmak için kurulan co-working wiki'si ise bu konuda harika bir başlangıç noktası.

Son dört sayıdaki yazılarımda olduğu gibi Akıllı Şehirler'de bu ay da kentli insanı ve insan ilişkilerini merkeze koyan girişimlerden bahsediyorum. Her zaman olduğu gibi görüşlerinizi ve sizin karşılaştığınız uygulamalarla ilgili epostalarınızı bekliyorum olacağım.

Adresim ozselbebeli@gmail.com.

Kamu Zararına Projeler Başkenti: ANKARA DEMİRKAFES Bizim Başımıza Yıkılıyor!

Aktan Acar

Modern bir toplumun fertleri, mahkeme kararlarını, meclis tutanaklarını, imar planı notlarını okumak ve anlamak zorunda kalmadan, hakları ve özgürlükleri üzerinde tasarruf yapan yöneticilerinin eylemlerini izleyebilmeli, denetleyebilmeli ve kamu yararına aykırı durumlarda haklarını arayabilmelidir. Temsili demokrasi ve bürokrasi, onlar için bütün bunları yapacak, anlaşılabilir bir dile tercüme edecek ve bilgilendirecek uzmanları istihdam etme, işlerini doğru ve dürüst bir şekilde yapmalarının koşullarını sağlamayı da taahhüt eder.

“Doğru ve güvenilir bilgi edinebilmek” yasa ile güvence altına alınmış bir haktır.

Toplumsal yaşamı düzenleyen sosyal ve hukuki “ortak paydayı” oluşturmayı başaran toplumlarda “bilgi” sadece bireylerin istemesi ile paylaşılmaz. Kurumlar, eylemleri ve kararlarından etkilenen kişi ve diğer kurumları bilgilendirmeyi bir ödev sayar. Örneğin çağdaş bir kente yeni bir imaj kazandırmak isteyen yerel yöneticiler için, hedeflerini, bu hedeflere ulaşmak için kullanacakları araç ve yöntemlerini kent halkına sunmak, bilgilendirmek ve yönetimde olmayan ancak bu tür konularda uzmanlaşmış profesyonellerden görüş almak ahlaki bir sorumluluktur.

Başkent Ankara'da ise bir kentli olarak, kentte olup bitenleri anlamak için kişisel olarak sizin Büyükşehir Meclis Tutanakları'nı takip etmeniz gerekir. Okuduğunuz tutanaklarda yer alan “29096 ada 6 nolu parselin içinde bulunduğu Belediye Meclisimizin 16.02.2007/495 sayılı kararı ile onaylanan Çukurambar Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Proje Alanının Danıştay Altıncı Dairesinin 13.09.2011 gün ve E:2010/4066,K:2011/3105 sayılı bozma kararı ile tekrar yürürlüğe girmiş olduğu...” gibi cümleleri takip edebilmek ve anlamak için ise daha ciddi bir çaba gerekmektedir. Sözkonusu cümlenin uzun hikayesinin basından takip edebildiğimiz kadarı ile özeti şudur:

2005 yılı Nisan ayında, mülkiyeti Büyükşehir Belediyesi'ne ait bir arsada, Kızılay-Çayyolu 2 İstasyonları Arası Metro hattı tamamlama İşleri Projesi Kapsamında “Söğütözü İstasyonu'nda Kapalı Otopark Ticaret ve Kongre Merkezi Taşıyıcı Sistemi (Söğütözü KTM)” (halk arasında bilinen adı ile DEMİRKAFES) işi başlamıştır. 2008 yılı mart ayında bir yapı ruhsatı düzenlenmiştir.

Bu inşaat için, bugüne göre EGO Genel Müdürlüğü bütçesinden 71 milyon 506 bin 157 TL harcama yapılmıştır. İnşaatının tamamlanması için 15 milyon 846 bin 464 TL daha harcanması gerekmektedir. Büyükşehir Belediyesi Emlak ve İstimlak Dairesi Başkanlığı, yapının tamamlanmamış hali ile idare tarafından kabul edilmesini istemiştir. Zira yapının satışı planlanmıştır. 22.7.2010 tarihinde söz konusu yapının kısmi kabulü yapılmış, tamamlama işleri projesi kapsamında çıkarılmıştır.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı'nın ifadesi ile “İnşaatın imara aykırılığı yoktur, yapıya ait herhangi bir mahkeme kararı bulunmamaktadır.” Ancak yapının inşaatının mahkeme kararı ile durdurulduğu bilinmektedir. Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi ve Çankaya Belediyesi Meclisi kararlarından takip edebildiğimiz kadarı ile mahkeme kararları doğrudan yapı ile ilgili değildir. Yapının üzerinde bulunduğu arazinin de dahil olduğu bir Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Alanı ile ilgili planlarla karşı açılan davalar nedeni ile inşaat tamamlanamamış görünmektedir.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı, “Çankaya İlçesi, Karakusunlar Mahallesi, İmarın 29096 ada 6 parseli üzerindeki tamamlanmayan yapının (DEMİRKAFES'in) kat karşılığı inşaat yaptırılması işi'nin 1650 konut, 30 bin metrekare iş alanı karşılığı ihale edildiğini ifade etmiştir. Yani yaklaşık 120 Milyon Amerikan Doları karşılığında.

DEMİRKAFES, ihaleyi kazanan firma tarafından sökülecek ve yerine daha yüksek, daha fazla inşaat alanı olması muhtemel yeni bir kompleks yapılacaktır.

Tıpkı Metro inşaatlarında olduğu gibi yetkililer tartışmalı konuları ve sorunları sorumluluğu başkalarına devrettikleri noktadan gündeme taşımaktadırlar.

Oysa, Demirkafes gibi bir yapıya Ankara neden ihtiyaç duyuyor? Demirkafes ne için kullanılacaktır?

Daha büyük bir yapıya dönüştürülme gerekçesi nedir?

Tamamlanmayan yapı için yapılan harcamaların hesabını kim verecek? gibi sorular cevapsız kalmamalıdır.

En başta belirttiğimiz gibi, çağdaş bir kentin yöneticileri, bu ölçekte bir dönüşüm ve yapılaşma öncesinde kamuoyunu bilgilendirmeyi görev saymalıdır. Uzun vadede kentin kimliği ve fiziksel yapısı ile ilgili bir proje sözkonusudur. İnşaat süresince de hem ekonomik hem de fiziksel olarak kentte bir canlanma, hareketlilik olacaktır. Bittiğinde ise o bölgeden başlayarak tüm kente etkileri olacaktır. Sadece yol güzergahlarının değişmesi bile kent için hayati bir olaydır.

Ankara'nın DEMİRKAFES'e ihtiyacı var mıydı?

Ankara'nın ekonomik ve fiziksel geleceği ile ilgili raporlarda ve imar planlarında Söğütözü ve Çukurambar'ın gelecek ve dönüştürülecek bölgeler olarak değerlendirildiğini biliyoruz. Başkent, İstanbul ile haksız ve anlamsız bir rekabet içine sürüklenmesi bir yana, başlıbaşına bir metropol olarak fiziksel ve ekonomik ihtiyaçları ve geleceği için yatırımlar yapması kaçınılmaz. Kentin farklı bölgelerinin kapasite, olanak ve ihtiyaçlar doğrultusunda belirli işlevler için desteklenmesi bu anlamda önem taşımakta. Konut bölgeleri, iş alanları, sanayi bölgeleri bu anlayışla belirleniyor. Ancak, özellikle Ankara bağlamında, bu destek politikaları ve destekler bir “emlak fırsatçılığı”na dönüşüyor hızla.

Eskişehir Yolu boyunca yükselen iş kuleleri, alışveriş merkezlerinin, yolun diğer tarafındaki eski ve yeni konut alanları ile birlikte kente yeni bir ekonomik canlılık ve dönüşüm çizgisi kazandıracak iddiaları var. Ancak yukarıda da ifade ettiğimiz gibi 1990'ların başından bu yana yapılan ve Ankara'nın ekonomik ve siyasi geleceğini şekillendirmeye ve iyileştirmeye yönelik bütün çalışmalar ve öngörüler, hızlı ve etkili “arsa ve emlak” fırsatçılığının baskısı altında eziliyor. Ankara'nın ekonomik ve siyasi geleceğinin sermayesi olması gereken yatırımlar, metro gibi, DEMİRKAFES gibi, Gökkuşuğu gibi, devletin yerel yönetimlerin, dolayısıyla vergi verenlerin sırtına birer yük haline geliyor.

Demirkafes Ne İçin Kullanılacaktır? Daha Büyük Bir Yapıya Dönüştürülme Gerekçesi Nedir?

Büyükşehir Belediye Başkanı, “Söz konusu yapı ile Ankara'nın bu bölgedeki kongre ve ticaret merkezi ihtiyacının giderilmesi hedeflenmiştir.” demektedir. Ankara Ticaret Odası tarafından yaptırılan Kongre Sarayı'na birkaç kilometre uzaklıkta ikinci kongre merkezinin varlığını gerekçelendirmek için Ankara'da yılda kaç tane kongre, fuar, sergi ve konser düzenlendiği, bu sayıları arttırmak ve kentin gelecekteki gelişiminde bu sektörün ağırlığını arttırma üzerine ciddi bir çalışma yapılmış ve sonuçları kamuoyu ile paylaşılmış mıdır? Ankara'nın uzun vadeli gelişiminde böyle bir projenin altyapısı düşünülmüş müdür? Büyükşehir Belediye Meclisi kararlarından takip edebildiğimiz kadarı ile ihale şartnamesinde yer alan bazı maddeler, bitirilemeyen DEMİRKAFES'in yerine daha büyük ve ağır bir konuyu gündeme taşımıştır. İş alanı firmanın, o alan için yasal olarak belirlenmiş kurallara ihlal etmeden neredeyse 3 katı daha fazla inşaat yapabilmesinin yolunu açmıştır şartname. Kısacası, yeni durum yönetmeliklere uydurulmuş, uyulamayacağı görülen durumlar için yönetmelikleri aşmayı sağlayacak

SOLFASOL, Ağustos sayısında biçimi, harcanan milyonlarca liranın ağırlığı ve hakkında açılan davalar nedeni ile kentin üzerinde asılı kalan “Demirkafes”in sökülme ve yenileme ihalesini gündeme getirmişti. DEMİRKAFES söküldükten sonra yerine daha büyük bir bina yapılmasına izin verildi. Bu kadar çok para harlandıktan sonra bitirilemeyen DEMİRKAFES'in yerine daha büyük bir bina yapılacak olması aklı şu soruları getiriyor: İlk proje yanlış mıydı? Bu kadar büyük bir projenin sadece sonuçlarının açıklanması, sürecin şeffaf olmasını gerektiren birtakım gizli çıkar anlaşmaları nedeniyle mi?

kolaylıklar sağlanmıştı. Esas soru şudur: Kongre merkezi, ticaret, metro destek binası olarak mevcut bina alanının yetmediğine ve yerine daha büyük bir yapı yapılmasına ihtiyaç duyulduğuna kim, nasıl karar vermiştir?

Ankara'nın konaklama kapasitesi ile ilgili ayrıntılı verilere Büyükşehir Belediyesi'nin internet sitesinde yer alan imar planı dökümanlarından ulaşılabilir. Kongre Merkezi olma hedefine yönelik olarak bu verilerin nasıl değerlendirildiği ve DEMİRKAFES olarak adlandırıldığını yapının boyutları ve kapasitesinin nasıl belirlendiği ne yazık ki aydınlatılmamaktadır. Yeni yapılacak binanın işlevi eğer aynı olacaksa artışın hangi gerekçe ile yapıldığı açıklanmalıdır. Eğer farklı bir işleve sahip olacaksa, 71 milyon 506 bin 157 TL harcanan ve bitirilemeyen bir Kongre Merkezi'ne neden artık ihtiyacımız kalmadığı açıklanmalı, sorumlular hesap vermelidir. Öte yandan, daha büyük bir yapı ile daha çok satılabilir, kiralanabilir alan elde etmek, ticari bir yapının bu motivasyonu olabilir. İşveren (Ankara Büyükşehir Belediyesi), finansör (EGO Genel Müdürlüğü), yasal dayanak ve gerekçeler (Kentsel Dönüşüm ve Gelişim planları ve ilgili yasalar) da kent ve kentli için başka yatırımları desteklemek amacı ile kâr getirecek operasyonlar yapabilir. Ancak tüm bu süreçler için kamu yararı dışında bir motivasyon, hukuk dışında bir çerçeve kabul edilemez.

Yapılan Harcamaların Hesabını Kim Verecek?

EGO Genel Müdürlüğü Bütçesinden yapılan 71 milyon 506 bin 157 TL 55 Kuruşluk (Ankara Valiliği İl Mahalli İdareler Müdürlüğü'nün, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde verilen soru önermesine cevap olarak gönderdiği ve Ankara Valisi imzalı 10 Kasım 2011 tarihli yazıda belirtildiği üzere) harcamanın elbette faturaları, belgeleri ile ispat edilebilir. Ancak, ihtiyaç duyulup duyulmadığı bile kesin olmayan, Eskişehir yolundan başlamak üzere tüm bölgeyi hem görsel hem de fiziksel olarak değiştiren ve buna rağmen bitirilmeyen bir yapı için yapılan bu harcamanın kamu yararına olup olmadığı araştırılmalıdır.

Sonuç olarak...

Kentin belirli bir bölgesinin, planlı ve hukuki yollardan, kentin gelişimi için ihtiyaç duyulan biçimde gelişiminin sağlanmasının yanlış bir yanı yoktur. Bu dönüşümün kentin kaynaklarından desteklenmesi de doğrudur. Bu destek uzun vadede geri dönüşleri olacak bir yatırımdır. Bu tür yatırımların kullanıldıkları süre boyunca kentten aldıklarından fazlasını geri vermeleri esas olmalıdır. DEMİRKAFES, inşaatı süresince sadece yapılan harcamalarla değil, kentin ulaşımına yaptığı etki ile de olumsuz sonuçlar doğurmuştur. Dönüştürülme sürecinde ve yeni yapılacak bina ile daha verimli bir dönüşüm yapıp yapamayacağı belirsizdir. Kentin ekonomik kaynaklarının kamu bilgisi dahilinde kamu yararına kullanılıp kullanılmadığı şaibelidir. Yeni yapının bölgeye “emlak piyasası” ölçüğünde ekonomik bir değer katacağı açıktır. Ancak her “değer” artı” olarak görülmez. Bölgenin ve genelde Ankara'nın uzun vadede trafik, enerji, ve nüfus yüküne yapacağı etki, artan arsa ve dükkan fiyatlarının getireceğinden daha fazlasını götürebilir. Ancak, hakları ve yaran, temsilcilerinin bilgisi ve motivasyonu ile sınırlı demokratik toplumlar bu sorunlarla meşgul edilmez ve Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 13.07.2012 tarihli toplantısında aldığı 1185 no'lu karardan alınan aşağıdaki sonuç bölümünde yer alan ifadelerle yönetilirler.

“-29096 ada 6 nolu parselde ilişkin yürürlükte 1/5000 ve 1/1000 ölçekli imar planlarının (Mahkeme kararları ile iptal edilmiş olması sebebi ile) bulunmadığı, **parselde yapılabilecek kullanımlara birçok kullanım eklendiği, öneri plan notlarında emsal inşaat alanını arttırmaya yönelik plan notlarının bulunduğu,**

-Öneri plan notlarının uygun görülmesi halinde 1/5000 ve 1/1000 ölçekli planların da yapılması gerektiği görüşü ve kanaatine varıldığı,

Hususları tespit edilmiş olup, söz konusu plan değişikliğinin “onayı”na ilişkin İmar ve Bayındırlık Komisyonu raporu oylanarak oyçokluğu ile kabul edildi.”

Raci Bademli İçin

Raci artık Ankara'da yaşamıyor. Aslında bu dünyada yaşamıyor. Ancak burada, gerçek bir Ankaralı olarak yaşadı ve öldü 9 yıl önce, 1 Eylülde. Bu kenti sevdi, Ankara için çalıştı ve kentin gelişmesi, ya da diğer kentleri geliştirecek öğrencilerin yetişmesi için yoğun çaba gösterdi. Hem bir Ankaralı, hem Ankara'yı seven birisi, hem de Ankara'nın değerlerinin ortaya çıkması, korunması ve geliştirilmesi için ciddi emek harcamış bir şehir plancısı olan Raci Bademli'yi, 2002 yılında yazmış olduğu bir rapordan küçük bir alıntıyla anıyoruz.

Hacıbayram Camisi Çevresi Kentsel Tasarım Planı Çalışması Tespit, Değerlendirme ve Açıklama Raporu*

(...)

KONUM, KİMLİK

Eski Ankara ve geleneksel iş merkezi Ulus bir yandan azalan kentsel prestij, azalan üst ve üst-orta gelir grupları ilgisi, düşen üst düzey mal ve hizmet talepleri, düşen kira oranları, azalan bakım/onarım harcamaları; öte yandan da, artan orta-alt ve alt gelir grupları ilgisi, hızlanan kalabalıklaşma, çoğalan ucuz/düşük düzey mal ve hizmet talepleri, artan trafik sıkışıklıkları, yapı stokunda hızlanan yıpranma, boş tutma, terk, yangın, çökme vb sarmalları içinde olumsuz yönde değişmeye başlamıştır. İşaret edilen kentsel değişim sürecinden payını alan Hacıbayram Mahallesi, Ulus Planı'nda bir "Koruma ve Sağlıklaştırma Program Alanı" olarak tefrik edilmiş bulunmaktadır. Amaç Ulus'un bu kesimindeki tarihi kentsel dokuyu sağlıklaştırmak ve korumaktır.

Hacıbayram Camisi ve Hacıbayram Türbesi ile Ogüst Mabedi arasındaki mekansal/yapısal birliktelik, batı ile doğu kültürlerinin, Hıristiyan ve İslam dünyalarının Anadolu'daki içi çeliği (symbiosis'i) ve Anadolu'ya özgü yorumları kadar, Selçuklu-Osmanlı-Türk kültüründeki tarih ve kültür verilerini hoşgörülü benimseyiş eğilimini de simgeler. Bu bakımdan, Hacıbayram Camisi Çevresi Kamu Proje Alanı (KPA2), "barış", "symbiosis", "bilgelik", "köklülük", "hoşgörü", "inanmışlık", "kutsallık" vb evrensel değerlerin en anlamlı biçimlerde sergilenebileceği bir mekandır. Bu özellik çalışma alanına ayrı bir sembolik değer katar. Nitekim çalışma alanındaki mevcut kentsel tasarım (1989-1994 döneminde gerçekleştirilen "Hacıbayram Camisi Çevresi Kentsel Tasarım Proje Uygulaması") bu sembolik değeri ön plana çıkartan bir geometrik düzenleme ve malzeme kullanımı öngörmektedir. Bu hususun revizyon çalışmasında göz ardı edilmemesi gerektir.

Hacıbayram-ı Veli, Anadolu'nun önde gelen üç "Veli"sinden (bilgesinden) bir tanesi olmakla ve temsil ettiği İslami yorum ve felsefenin kültürümüz içindeki yeri ve önemiyle adını verdiği Kamu Proje Alanı'nın ayrı bir yücelik kazandığı kuşkusuzdur.

Hacıbayram Camisi Ankara'nın en önemli ibadet yeri, Hacıbayram Türbesi ise kentin başlıca ziyaretgahlarından biridir. Hacıbayram Camisi'nde kılınan Cuma namazları, bu camiden kaldırılan cenazeler ve Hacıbayram Türbesi ziyaretleri sıra dışı etkinliklerdir. Tüm bu özellikleriyle Hacıbayram Camisi Çevresi Kamu Proje Alanı Başkent Ankara'nın tarihi ve geleneksel merkezi Ulus'ta gerçek bir toplanma/buluşma yeri, sembolik önemi büyük bir kamusal alan ve dini, kültürel, ticari, dinlenme ve turizm faaliyetlerinin yoğunlaştığı, farklı toplum kesimlerinden ve çeşitli yerlerden gelen insanların değişik amaçlarla bir araya geldiği renkli bir kent odağıdır. (...)

Hacıbayram Camisi ve Çevresi Kamu Proje Alanı arkeolojik açıdan önemli bir höyük

üzerinde bulunmaktadır. Kabaca 890 metre yüksekliğindeki tepenin 1989-1994 dönemi müdahalelerinden önceki topografyası, 1970 tarihli 1/5000 ve 1/1000 ölçekli haritalara atıfla elde edilen eşyükselti eğrileri ile gösterilmektedir. (...)

Alanın kuzeybatı ve güneydoğu yamaçlarındaki eşsiz kentsel bakı (vista) olanaklarının iyi değerlendirilmesi esastır. Çalışma alanındaki mevcut kotlar, altlık olarak kullanılan haritadan kolayca izlenebilmektedir. (...)

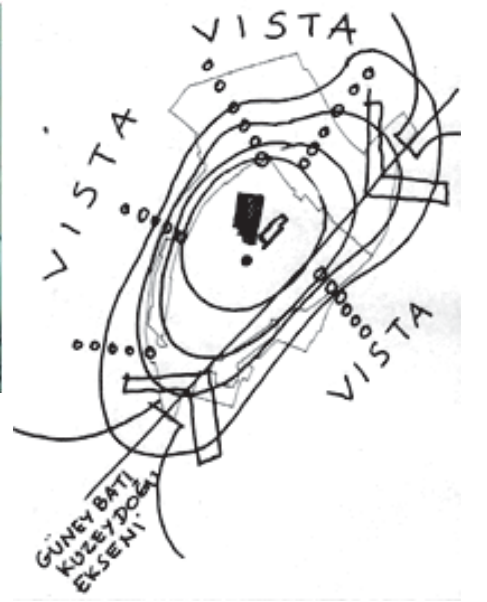
KULLANIMLAR, KULLANICILAR

Ogüst Mabedi'nin bu ihmal edilmişliği gerçekten şaşırtıcıdır. Bu kadar göz önünde ve bu kadar önemli bir esere, nasıl bu denli kayıtsız kalılabilmektedir, açıklaması zordur. Buna karşılık, Hacıbayram Surlarının bakımsızlığı ve Hacıbayram Meydanı'nın ortasındaki tesçilli "tonoz kalıntısının" unutulmuşluğu, en az "Ankara'nın tarihi kent dokusuna", "eski Ankara sivil mimarlık örneklerine" olan ilgisizlik kadar üzüntü vericidir. (...)

a) Hacıbayram Cami ve Türbesi Bahçe/Avlusu: Hacıbayram Cami ve Türbesini saran açık alanda birçok faaliyet yer almaktadır. Günlük ibadetle ilgili hazırlık faaliyetleri (abdest alma, tuvalet, vb), Cuma ve Bayram namazları ile özel günlerde cami yapısı dışına taşan ibadet faaliyetleri, cenaze törenleri (cenaze namazı, cenaze namazı izleme, çelenk vb cenaze hizmetleri sunumu), Türbe ziyaretleri, turizm amaçlı ziyaretler, idari hizmetler, ticari hizmetler (seyyar satıcılar, kahvehaneler vb), ve motorlu araç trafiği (servis ve otopark amaçlı) zaman zaman örtüşmekte, istenmeyen durumlar yaşanabilmektedir. (...)

b) Ogüst Mabedi Arkeolojik Sit Alanı: Uluslararası öneme sahip bu kültür varlığı ne yazık ki, gerektiğince sahiplenilmemiştir. Alanda Ogüst Mabedi ve "yazıt" hakkında hiçbir açıklayıcı ve yönlendirici işaretleme yoktur. Arkeolojik alanın ziyarete açık olup olmadığı; açıksa, nasıl ziyaret edileceği belli değildir. Yıllar önce yazıtın korunması/onarımı için başlatılan çalışma hala sonuçlandırılmamıştır. Bu çalışma amacıyla kurulmuş ama kaderine terk edilmiş iskele ile alanı çevreleyen yüksek duvarlar ise, anıtı ve arkeolojik kalıntıların algılanmasını engellemektedir. Sözü kısası, Ankara'nın ortasında, kentin başlıca kültür varlıklarından bir tanesi, kaderine terk edilmiş olarak öylece durmaktadır. (...)

*Raci Bademli, Hacıbayram Camisi Çevresi Kamu Proje Alanı (KPA-2) Kentsel Tasarım Planı Çalışması Tespit ve Değerlendirme ve Açıklama Raporu, ODTÜ, 2002.

Bir Eski Ankara Yazısı

Mahir Ünsal Eriş

Ankaralı değilim ben. Amma ömrümün memleketimdeki kadarını buraya hasrettikten sonra artık gönül rahatlığıyla diyebilirim bunu: Eskiden böyle değildi buralar. Ankara'nın toza, ambalaj ve sigara izmaritine kesmiş sokakları dev bir fırın gibi ağızını harla açmazdan evvel batmakta olan bir gemi gibi patir patir boşalırdı. Cebeci ve Kolej'in Çankırı ve Çorumlu ev sahipleri evlerini yenilerine birer buçuk misline verebilin diye memleketlerine dönen üniversite talebeleri birer birer eksilirdi. Parafadıkları binlerce evrakın arasından güneş yağlı, bermuda şortlu, uygun fiyatlı, taksitli tatillerin hayallerini şubat-mart gibi görmeye başlayan memurin takımı çekilirdi. Sanki bütün yıl SSK İşhanı'nın önünde Tuzluca'yı otobüsü beklemişler gibi streten dem vuran şehir ekâbiri de Ankara'yı bırakıp gitti mi tamam... Koca şehir bütün sağlamları cephede bir kasaba gibi üç-beş kişiye, bir avuç aylağa kalırdı. Metro merdivenlerinde sağdan inilip sağdan çıkıldığı yıllardan bahsediyorum, evet. Babam olsa, "zamanın behrinde" derdi.

Yaz okuluna kalanlar ya da kaldım diye aileye maval okuyanlar, memlekete dönse babasının dükkanına, akraba düğünlerine, taşra kasabesine ya da büyüdüğü evin ine-çıkı eskittiği yokuşuna, sokağına demir atacak olanlar, ailesi komşuya oturmaya gitmiş yaramaz kardeşler gibi kalırdık biz bize. Şehrin işe yaranlarından orta kalanlar gibiydik. Bütün o küçüle küçüle bir karış kalan görkemli meydanlar, şehrin takım elbisesine inat gibi duran, limonata serinliğinde parklar, klimasına kurban olduğum kitapçılar, ıssızlıktan ve cehennemî güneşten akşama kadar taş kesilen simitler, kır pideleri bize kalırdı hep. Kimse bize, "Sular akıyor, iyisi mi siz kıyı boyundaki akrabanıza ziyarete gidin!" demezdi. Halk

otobüslerinin biletçileri "Arkalarda boş yer var, ilerleyelim!" diye azarı kaymazdı, tenhalaşan Batkent metrosunda karşıberi oturanlar arasında "Ne bakıyon?" kavgaları çıkmazdı. Biz hepimiz ipe çekerdik yazın gelmesini. Yazın, bütün kış sırtımızda taşıdığımız Ankara, önümüzde eğilirdi Bakanlık odacısı gibi çünkü. Basbayağı bizim olurdu, bize kalırdı. Sıcığı ve kurutan bakışlarıyla toprağı kurabiye gibi çatlatan, damar damar bölen güneş bile bozamazdı keyfimizi.

Şimdi öyle mi? Değil. Ankara, şimdilerde buzlu cam arkasından görünüyormuş gibi hatıramıza gelen anılarımızı yutarak büyüyor. Daha da kalabalık, daha da işsiz, daha da "Vatandaşlık", daha da "Genel Kültür-Genel Yetenek", daha da "Matematik" oluyor. Ve koca şehir, devrilip bu kamaştırıcı güneşin altında yatan bir hayvan ölüsü gibi duruyor

ortamızda; her gün daha da kötü kokuyor. Biz ona dokunduğça daha da kötü kokuyoruz; sızlıyor burun direklerimiz yan yana geldikçe. Birbirimizi göresimiz bile gelmiyor bu sıcakta, sırf bundan. Sıcığı, kuraklığı, sokaklarından tüten teriyle bir "Pardon!" kalabalığında yaşıyoruz her günü. Çünkü artık yazları da sırtımızdan inmiyor Ankara, geçinme tatile çıkmıyor, bir iş tutmak, sırtı gri binaları ve antetli kağıtlarıyla bizi hizaya sokan devlete dayamak sevdası bırakmıyor peşimizi. İş tutmak derdine güreş tutuyoruz ter içinde kalmış Ankara'yla; temmuz, ağustos demeden. Tarihten soru kaçırarak istemiyoruz çünkü bir sene daha, Vatandaşlık'ın şaşırtmalı soruları bizi bir sene daha şaşırtmasın istiyoruz. Nerde bir parça mavi görsük onu denize tamamlıyor, ejderha soluğu vurmuş gibi harlı sokaklarda bir apartmanın girişinin davetkar serinliğine hamaklar kuruyoruz aklımız içinde. Ankara açıkta bıraktığımız ekmeklerimiz, paketi açılmış sigaralarımız, bir türlü çaresini bulamadığımız parmak aralarımız gibi kurutmaya devam ediyor bizi yazları. Ankara bizi yemeye doyamıyor artık; ona nasıl da muhtaç olduğumuzu biliyor gibi.

Ve ben şimdi, felç vurmuş gibi hareketsiz ağaçlara, sıcaktan teri tuzuyla üstünde kurumuş tüm eşyaya bakarak kahırlanıp Ankara'nın o bize, şimdilerde tek derdi Genel Kültür-Genel Yetenek'ten ful çekmek olan düşkünlere kaldığı günleri özlüyorum. Nasıl da sığınırıldık gölgesine pasajların, nasıl da serin otururduk banklarda, Yüksel'de, Kurtuluş Parkı'nda... Dilimizin üstünde bir top dondurma gibi kayardı tenha sokakları, elimizdeki külahın bozkırlığına bile aldırılmazdık.

Ulucanlar'ı Nasıl Bilirdik?

Maksut Uzun

Ulucanlar'ı ilk duyduğumda 12 yaşımıydım. Televizyonlarda "jandarma'ya ateş açan yasadışı örgüt üyeleri etkisiz hale getirildi." şeklinde son dakika haberleri geçiyordu. Spikerlere bakarsam devlet her zamanki gibi doğru yapmıştı. Tabii, o zamanlar aklım ermiyor. Bize ezberletilenler üzerinden, "Oh olmuş teröristlere. Devlete karşı çıkmak mı olurmuş!" demişim içimden. Babamsa gözlerini ayırmadan izliyordu televizyonda hareket eden görüntüleri... Aradan birkaç yıl geçti. Babamın, "evde bulunsun!" diyerek aldığı "12 Eylül Belgeseli"ni izlemeye başladım. Halen, birçok kavram yabancı geliyordu. Darbe, komünizm, kapitalizm, emperyalizm gibi... Ama, orada da duydum Ulucanlar'ı... Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan orada asılmış. "Deniz Gezmiş tamam, biliyorum. Ama; diğerleri kim ki? Bülent Ecevit de mi orada yatmış. Şu an başbakan olan bir insan neden hapse girmiş ki? Hapse giren biri nasıl başbakan olur ki?"...

Üniversiteyi kazanıp Ankara'ya geldiğimde aklım ermeye başlamıştı. Sol, darbe, oligarşi, lacivert ordu... Biliyordum artık. 2000 yılında, Ulucanlar'da da gerçekleştirilen operasyon "Hayata Dönüş Operasyonu" değil, "Hayata Elveda Operasyonu"ymuş meğer. Teröristlerin, askerlerin üzerine atmak için kaynaklıları yağ aslında askerinin kullandığı lav silahıymış... 6 Mayıs 1972 sabahı yangından mal kaçırır gibi, Ulucanlar'da idam edilen Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan terörist değil, ülke için güzel şeyler yapmaya çalışan insanlarmış... Küçüklüğümüzden beri bize öğretilen 'baba' devlet, aslında 'devlet baba' değilmiş...

Arkadaşımın telefonda "Ulucanlar'a gidip fotoğraf çekelim!" demesiyle de kapanıp, müze olduğuna öğrendim Ulucanlar'ın. Ne bileyim, içimde oraya gitmeye dair en ufak istek bile olmadı o an. Gidip neyin fotoğrafını çekecektim ki? Deniz'in giysisini, Ecevit'in kasketini, Yusuf'un el defterini mi? Canlı canlı yanan mahkumların manşet olduğu gazete sayfalarını mı? Aciz ve çaresiz birinin fotoğrafını çekmeyi pek doğru bulmamıştım.

Peki; o cansız ama çaresiz 'anılar'ın fotoğraflarını nasıl çekecektim?

Ama sonunda gittim Ulucanlar'a. Elimde makina da vardı üstelik... Kafamdaysa gözümün önünde canlandırdığım bir cezaevi vardı, onu görmeyi umuyordum. Ama umduğumu değil, Kredi Yurtlar Kurumu standartlarında restore edilmiş koşulları, yepisyeni pencereleri gördüm. Devlet "Burada o kadar iş çevirdik. Olduğu gibi mi gösterecektik bir de buraları size." diyerek müzeye basbayağı cezaevi süsü vermiş. (Haklarını yemeyeyim. Balmumu adamlar oldukça inandırıcı olmuş. Koşu girişindeki gardiyana selam veriyordum az kalsın.)

Tamam, cezaevini epey süslemişler; fakat müzenin misyonu gereği sağa sola, az da olsa, gerçekten utanç duyulacak bilgi, anı ve eşya da bırakmışlardı: çocuk sayılabilecek bir insanın 16 yaşında idam edildiğini söyleyen biyografi, mahkumlara vurulan pranga, idam karar belgesi gibi... Ve tabii ki en büyük utanç kaynağı, darağacı. Sanki kaçacakmış da, kaçamasın diye hapsedtikleri demir parmaklıkların arkasında duruyordu...

Prangaları, mahkumların eşyalarını görünce iştahtan kesilmiş gibi, fotoğraf çekemedim. Çektiysem de insanın yüzünde az da olsa bir tebessüm bırakabilecek, sıradan kareler bulmaya çalıştım. Cezaevinde belki tek yumuşak, şevkatli eşya olan traş fırçası... Yılmaz Güney'i unutmayan insanlar ama onsuz da boğazdan geçmeyen yemekler...

Uzun lafın kısısı; devlet ettiği ayıplardan bir şekilde utanç duymuş. Bazıları bunu samimi de buluyor, inanıyor. Ama ben inanmadım. Hele bu utançı, çok matah birşeymiş gibi, biz halkına "öğrenci 2, tam 5 tl'den sattığını görünce, hiç inanmıyorum..."

Dipnot: Daniel Monzón'un başka bir 19 Aralık'ı anlatan çok güzel bir filmi var: Celda 211. Ulucanlar'da, başka cezaevlerinde neler yaşandığını güzelce aktarıyor bizlere. İzlemenizi tavsiye ederim.

GÖRÜLMÜŞTÜR

Mehmet Öz

Mektuplar... Umutlar... Unutulmuşluklar... Baharı kurutulmuş kır çiçeklerinde taşıyan mektuplar... Sevdalısının özgürlüğe adanmış insanlar... Görülmüştür mührü, mahkum ve yakınlarının özgür olmadığının en kısa anlatımı... Sayfaları tek sözcük taşımaya da çok şey anlatan mektuplar... Görüş yerinde ana dilini konuşamayanların sessizliği kadar bilge mi bilge mektuplar...

Ulucanlar Cezaevinin bulunduğu bölgeye yıllar sonrası ilk gelişim, dostları bekliyordum müze yazısının epeyce uzağında... Burada toplanma önerisinin kime ait olduğunu unuttum çoktan. Eski cezaevinin önü Cumhurbaşkanlığı korumalarının çevrilmiş, önemli misafirleri olmalı 1925-2006 yılları arasında kullanılan bu tarihi yapıyı... Çıkmak için değil girmek için bekliyoruz. Girerken han çıkarken topluluğün başı olduğu söylenen eski cezaevinin önünde.

Önemli konuklar ve yabancı misafirler burada yaşananların geçmişte kaldığına inanıp ayrılınca gözetleme kulelerinin kaldırıldığını fark ediyorum. Ulucanlar Cezaevi Müzesi tabelası karşılıyor bizleri... "Müze" yazısı adımlarıma eşlik etmeye başlıyor hemencecik. "Cezaevi Müzeciliği alanında içerik olarak Türkiye'de ilk olma..." devamını okumuyorum bile. Neyse ki müze kartı geçerli değil burada.

İlk giriş merdiven altı... Hoş geldin dayağının atıldığı, tüm cezaevlerinde geleneksel karşılama yeri. Taş duvar direniyor tüm kapama çabalarına karşın kendine has kokusunu, şahitliğini sürdürüyor. Kat ve kat boyanın altından nem olup çıkıyor yaşanmışlıklar... Acılarını yeniden yaşayanlardan oluyorum bir an. Yürümeye devam ediyoruz. Kantine varmadan uzunca açık koridorun yanındaki kadın koşulları yok sayılmış, restorana dönüştürülmüş her nedense Tanınmış gazeteci, yazar ve muhaliflerin kaldığı, bu nedenle

Hilton adı verilen koşulların bulunduğu genişçe bir avluya çıkıyoruz. Mehter marşlarının ve kahramanlık türkülerinin yerini Ahmet Kaya, Selda Bağcan, Zülfü Livaneli almış... Hilton altı kişilik dört oda ve ikisi Ankara manzaralı... Adını hak eder gibi.

Müteferrika-Tecritler bölümüne, yani koşullara konmadan uzunca bir süre tutuklu ve hükümlülerin tutulduğu tek kişilik, yarı aydınlık ve ranzaları olan hücrelere ilerliyoruz. Kapının önünde kayıt masası ve arkasında bir gardiyan mummyası

duruyor. Küçük bir çocuk ağlayarak korkulu gözlerle kaçıyor, yedi sekiz yaşlarında olmalı. Korkma nedeninin karanlık ve hücrelerden gelen metalik sesler olduğunu anlıyoruz. "Vurma, ben ne yaptım sana..."; "Kes sesini..."; "Çıkarın beni burdan...!"; "Açın şu kapıyı...!"; "Gardiyan...!"; "Üşüyorum Ağustos sıcaklığında. Benzer acıların hala yaşandığı ülkemizde böyle bir uygulamanın yapılabildiğine inanmıyorum. İşkencenin olmadığı insanca günlere ulaşmayı diliyorum. Havalandırmaların üstünü kaplayan çelik kafesler kaldırılmış, taş duvarlar hiçbir iz bırakılmamacasına yenilenmiş, burada kalmış tanınmış mahkumların fotoğrafları barıştırılmaya çalışılmış gibi sıralanmış. 4. koşu girişindeki duvarlar konuşmaya başlıyor birden. 1999 yılının sonları... Cezaevini içeriden "ele" geçirmeye çalışan "elebaşı" mahkumlara karşı kazanılan zafer haberleri anlatıyor o günlerin gazete manşetleri... Dönemin "Adaletsizlik Yakanı" ve Hayata Dönüş operasyonları... Yalanları... Yalanları... Burada ölen, öldürülen on insanın yanından ölmenin de öldürülmenin de suç olduğunu öğrenerek altmış kişinin kaldığı koşu girişini giriyoruz. Volta atan, sohbet eden, saz çalan mahkum mummyalarına bakarken daha önce fotoğraflardan gördüğüm duvar resim ve yazılarının silindiğini fark ediyorum. Tarihi de silebilir misiniz?

Bir arkadaşımız yandaki koşu girişine aslına daha sadık bırakıldığını söyleyince hızlı adımlarla ilerliyoruz. Burası daha kalabalık, ranzalar ve yataklar son haline yakın ve duvarlara pek dokunulmamış. Herkes siyasi kimliğe göre ranzaların önünde duruyor. Deniz Gezmiş ölümüne birlikte ve bilerek yürüdüğü arkadaşlarından burada da ayrılmamış, seviniyorum. Yan ranzadan Yılmaz Güney onlara bakıyor sanki... Gururlu... Ama ben üzgünüm... Nasıl anlatırım 1938 yılı avluda çekilen fotoğrafında Nazım Hikmet'e, Ahmet Arif'in görüşmecisinin

getirdiği yeleğine, Aziz Nesin'e... Ne..? Hayatlarının sonuna dek düşleri, düşünceleri ve inançları ile karşı karşıya gelmiş kimi insanların aynı koşu yata yan yana getirilme çabasını... Üzgünüm... 12 Eylül Darbesinin "Karıştır Barıştır" politikasına bugün de devam edilmesine, verilmiş kavgaların anlamsızlaştırılma çabalarına kırlmışım... Sonrası ne zifiri karanlık zindanların, ne görüş kabinlerinin, ne de darağacının önemi kalmış bende...

Düşünmeden edememişim yine de... Müzeler neyi saklar..? Gerçeği mi? Yoksa yaşanmışlıkları geleceğe mi anlatır..? Utanç müzesi olması gereken bu yerden utanççı çıkarırsanız müze mi kalır geriye..? Bu sözde müzeye emeği geçen, heyecanla ilk günlerine katılan kentimizin kimi "ileri gelen" arkadaşlarımızın bu sorulara cevap vermeden Mamak Cezaevinin "müze"ye dönüştürülme önerilerini yeniden değerlendirmelerini bekliyorum. Sözüm bir mahkumun duvar yazısıyla bitiriyorum izinizle. "Yola iyi niyetle çıkmak kötü yola düşmeyi engellemez"

Ulucanlar Sadece Tutuklu ve Hükümlüler İçin mi Cezaevi?

Toprak Çınar

Bugünlerde 42. yılımı sürmekteyim, şu dünyada. Arada iş ve okul için farklı şehirlerde bulunmalarımı saymaz isem bu zamanın çoğunu Ankara'da geçirdim, bir kısmında da cezaevlerinde ziyaretçi olarak bulundum. 1979-80 yıllarında Mamak Askeri Cezaevi'ni ziyaret ederdim, Çarşamba günlerinde. Ama şu an söz konusu olan Ulucanlar Cezaevi. Egemenler "Müze" dese de içimiz elvermiyor "Müze" demeye. Ulucanlar ile ilk tanışıklığım Ankara Kalesi'nin burçlarından görerek olmuştu. Uzaktan ve yukarıdan baktım çoğu kez. Ta ki 1990 yılında ziyaretçi olana dek. Hangi günler olduğunu anımsamıyorum ama 5. koğuşu ziyaret etmek için giderdim, Ulucanlar'a. Uzaktan, Şentepeden giderdik.

Kocaman bir demir kapısı ve aynı koca demir kapının çerçevesi içinde bir başka kapı vardı, insan cüssesinin geçebileceği büyüklükte. O koca kapı araç giriş çıkışı için açılırdı. Genelde tutuklu ve hükümlülerin çeşitli nedenlerle sevki için kullanılan ring araçları girer çıkardı, bu koca kapıdan.

O koca kapının hemen sağında; önünde sıra olduğumuz, pencerelerinde çeşitli duyuruların asılı olduğu, içerideki görevlinin pek görülmediği, küçük pencere aralığından kimliklerimiz verip ziyaret edeceğimiz kişi ve koğuşunu söyleyerek kayıt yaptırıp ziyaretçi kartı aldığımız kulübe vardı.

O kulübe ve kapının yerinde şimdi içerinin görülebildiği bir kapı ve yeniden yapılmış bir kulübe var.

Ziyaretçi kartlarımızı alıp koca kapının küçük deliğinden bahçeye geçerdik. Bunun için bazen saatlerce beklemek gerekirdi. Burada ilk aramalar yapılırdı. Hem üzerimiz aranırdı, hem de getirdiklerimiz...

İlk aramanın ardından sıra olur, ileride sağdaki -şimdilerde giriş kısmı olarak kullanılan- binaya geçer, gerekli görülürse bir de orada aranırdık. Küçük kapıların oluğu daracık ve dik merdivenlerden çıkar daha önceden söylenen görüşme hüccresini bulurduk. Genelde bizi bekliyor olurlardı. Alt kısmı

delikli paslı ve arası toz toprak dolu sac, üst tarafı telli, arasında kirli bir cam olan kısımdan, genelde bağırarak konuşmaya çalışırdık. Eylemimizin adı "görüş" idi.

Her gittiğimizde görüşemezdik. İçerdekiler, insani talepler için görüşmeye çıkmazlardı bazen ya da görüş yasağı olurdu. Aklimda kalan anlardan birisi şöyle:

Yanlış anımsamıyorum isem 90 yılının son günleriydi. Yine bir görüş için Ulucanlar'ın kapısında idik. Kayıtlarımızı yaptırıp dış kapıdan girişimizden hemen sonra içeriden sloganlar duyulmaya başladı. Zaten boykot yapılacağı bilgisi kulağımıza ulaşmıştı. İçerideki yaşam şartlarının iyileştirilmesi talepleri karşılanmadığı için yapılan bu görüşe çıkmama eylemine tutuklu yakınları olarak bizlerden dışarıdan destek vermeye başladık. (Tutuklu yakınlarının dışarıdaki dostluğu ve dayanışması gerçekten etkileyiciydi. Aynı kader paylaştığımızdan çok içten ve çıkarsız dostluklar sürer giderdi. Ancak, ne yazık ki, bu dostluklar tahliyeler ya da ceza alan tutukluların başka cezaevlerine gönderilmeleri ile sekteye uğradı ve çoğu bir süre sonra bitti. Sanırım bunda yaşanan o kötü anıları unutmaya isteğinin etkisi büyük oldu.) Biz dışarıdakiler durur muyuz biz de slogan atmaya başladık. Seslerimizi karşılıklı duymanın coşkusu ile daha da çok bağırardığımız bir anda müdahale geldi. O koca kapı açıldı ve bizi tekme tokat ve cop darbeleri ile bahçenin dışına çıkarttılar. Bu arada, aramızdan birkaç kişiyi de alıkoydular. Bu olanlardan sonra sessiz durur muyuz? Dışarıdakiler ile birleşip daha coşkulu bir kalabalık ile alıkonanları geri almak için uğraştık (ve başardık diye anımsıyorum). Ama aklımız içeridekilere kaldı. Bize dışarıda bunu yapan içeridekilere kim bilir neler yapmıştı ve yapıyordu acaba?

O hafta görüş olmadı. Ben o akşam sınavlarım için okuduğum şehre, uzaklara gitmek zorundaydım. Sonraki hafta da görüş olmadı. Cezalılık çünkü. İki hafta sonra ziyarete gidenler içeridekilerin hallerinden ve görebildikleri yerlerinden nasıl bir muameleye maruz kaldıklarını anlamışlardı.

Bizim için iki yıla yakın süren bu süreç tahliye kararı ile son buldu. Ama sadece bizim için. Bir süre, içeride kalanların dışarıdaki yakınları ile görüşmeye devam ettik. Ama sonra çoğu zaman olduğu gibi koptu ilişkiler. Bir kısmı ceza alıp başka cezaevlerine sevk edildiler. Bir kısmı tahliye oldu.

Bunlar olduktan yaklaşık on yıl sonra "hayata dönüş operasyonu" gerçekleştirildi. Yıllar önce yaşadıklarım gözümün önüne geldiğinde, bu operasyon ve sonuçları derinden etkiledi beni. Hele ki zorla hayata döndürülenlerden öğrenilenleri duyunca, yıllar öncesine ait birçok anıyı tekrar yaşamama neden oldu. Dışarıdan bir şey yapmak mümkün olmadı. Bizim ve artık dışarıda olan, kendine yeni bir hayat çizmeye çalışan, iki yıla yakın Ulucanlarda ziyaretine gittiğimiz ağabeyimin yapabildiği yegane şey, elbise dolabında ne varsa toplayıp

Ulucanlar'a ulaştırmak oldu. İçeridekilerin neleri varsa, kendileri dahil, yakılıp yıkılmış, parçalanmıştı çünkü. Elden başka bir şey gelemedi.

Yine aradan yıllar geçti. Kapısından geçtiğim birkaç zaman dışında uzun süredir Ulucanlar'ın varlığını unutmamıştım, ta ki boşaltıldığını duyana kadar. Bir çok kez kapısında beklediğim,

küçük bir kısmına girdiğim o "meşhur" Ulucanlar'a girmek serbestti. Yanlış anımsıyorsam bu serbestlik Mimarlar Odası'nın girişimi sonucunda sağlanmıştı.

Bir gün cesaretimi toplayıp gittim. Kapısından ilk adımımı atarken çok tedirgindim; elimi kolumu sallayarak, aranmadan giriyordum. Bugün neredeyse tamamen yenilenmiş olan alanlar, o günlerde boşaltıldığı hali ve tüm gerçekliği ile gözlerimin önünde idi. Dışardan gelip kısa süreli görüşlerde gördüğümde çok farklı alanlara giriyordum, sorgusuz sualsiz. Koğuşlar, hücreler, havalandırma, koğuş çatı aralıklarındaki gözetleme pencereleri ve gözetleme kulesinden Ankara Kalesi...

Neler hissettiğimi anlatamıyorum, sanırım anlatamayacağım da. Nedenini bilemiyorum.

Ulucanlar'a bunca zaman girmiş çıkmış onca insanın neler yaşadığını tamamen bilmemin imkanı yok, tabii ki. Ancak az da olsa anlayabildiğimi sanıyorum yaşadıklarını. Ne de olsa Ulucanlar sadece hükümlü ve tutuklular için değil, biraz da onları ziyarete gidenler için hapisti.

Geçen ay Solfasol toplantılarımızdan birini yaptığımız Ulucanlar'ın öncesi için yazabildiklerim bunlar.

Peki ya bugün? Bugün, dönüp geriye baktığımda söyleyecek pek bir şey bulamıyorum. Ya da ne bileyim söylemeye cesaret edemiyorum belki de. Artık çok geride kalmış gibi hissettirilmeye çalışılan birçok şey belki benim için gerçekten de geride kalmış olabilir ama birçok kişi ve yakınları hala benzer kaygılarla yaşamaya devam ediyor. Zira şimdilerde "müze" kılıfına sokulan ve resmi açılışı henüz yapılmamış olan Ulucanlar'ın müze olabilmesi için orada yaşananların geçmişte, hem de çok geçmişte kalması gerekir. Oysa bugün Türkiye'de, hala birçok cezaevinde Ulucanlar'da yaşanmış olanlar hala yaşamaya devam ediyor. İşte bu yüzden, Ulucanlar ya da herhangi bir cezaevi Müze olamaz!

Ulucanlar

Hakan Neslioğlu

Giriş ücretini ödeyip dar koridorlardan geçerek cezaevine giriyorum. Artık içerdeyim ve ikiyüzlülüğün tarihini gezmeye başlıyorum. Açık, kısa bir yoldan ibaret alanda Adnan Menderes Bulvarı yazılı bir tabelanın duvarda asılı olduğunu görüyorum. Ne alaka diye düşünerek devam ediyorum ve karşımda Hilton Koğuşu adı verilen iki katlı yapıyı geziyorum. Cezaevinin içerisinde farklı bir bina olan burası gerçekten diğer bölümlere göre Hilton ismini hakediyor. Yazar, gazeteci ve politikacılar genel olarak burada kalmış; Hasan Hüseyin Korkmazgil gibi sol yazarlar, Bülent Ecevit gibi ortanın sağ politikacılar ve sağdan gazeteci, aydınlar. Ama ilgimi çeken diğer

nokta da burada yatanların çoğunun bulvara ismi verilen Adnan Menderes döneminde yatmış olmaları.

Cezaevini gezerken diğer insanların konuşmalarına belki istemeden ama aslında ve mutlaka isteyerek kulak misafiri olunmalı. Bir abinin "işte Necdet Adalı şurda alttaki köşedeki yataкта yatardı" demesini, birkaç Ayaşlı teyzenin Deniz Gezmiş'in hayatını anlatan yazıyı okurkenki "bak gızz, bizim toprağımızmış" demesini yine aynı teyzelerin Erdal Eren'in hayat hikayesini okurken "pekte gençmiş" demelerini ve diğerlerini duymak gerek. Ve adi suçluların anlamlarını.... Tekrar vurgulayacak olursak diğer ziyaretçilerin anlattıklarına kulak misafiri olmakta mutlak fayda var.

Çoğumuzun bildiği üzere Yılmaz Güney Duvar filmini, Ulucanlar'da kaldığı dönemde tanık olduğu çocuk bölümündeki isyandan hareketle Fransa'da çekmişti. Yıllarca yasaklıydı, Türkiye'de ilk gösterimi ise 90'ların başında Ankara Film Festivali'nde olmuştu, o da tek gösterimlik izin alınarak. Dün gibi hatırlarım salon tıka basa doluydu, film den çıktığımızda bir süre ağzımızı açamamıştık. Ama beni daha çok etkileyen filme konu

olan çocuk koğuşundaki tecavüz ve işkence olaylarından aynı sebeple filmi izlediğimden bir hafta sonra gazetede okuduğum bir haberdiki; Keçiören İslahevi'nde çocuk mahkumlar işkence ve tecavüz olaylarından ötürü isyan çıkarmışlardı. Ve 20 yıl sonra bugün Pozantı Cezaevi'nde yaşananlar gibi. İkiyüzlülüğün bir başka fotoğrafını koğuşları gezerken görürsünüz. 26 Eylül 1999 Ulucanlar Katliamı olarak tarihe geçen olayların öncesindeki Hürriyet gazetesinin manşetlerini okuyorsunuz, "hapishane değil hücre evi" minvalindeki yazılar. Hani o tünel kazıyorlar diye devletin kendi hapishanesine girerek tünel bulamadan çıkan ama ardında 10 (on) insanın cesedini bırakarak çıktığı isyan bastırma girişimini (!).

Deniz'in, Yusuf'un, Hüseyin'in, Erdal'ın, Adalı'nın ve daha birçok insanın asıldığı kavağın gölgesindeki darağacının Devrimci 78'lilerin "o bizim hatıramızdır, vermezseniz çalacağız" tepkisinden sonra hücre içinde korumaya alınmasının trajikomikliği...

En son cezaevini müzeye dönüştüren belediyemizin oluşturduğu satış bölümünü geziyoruz. Muhsin Yazıcıoğlu, Nazım Hikmet kupaları, anahtarlıkları vs. Son günlerin haberi olan, aynı dükkanda Deniz, Yusuf ve Hüseyin'e ait malzemelerin ailelerinin itirazları sonucu kaldırılmasıyla ilgili belediyemizce görevlendirilen prezantabl arkadaşla sohbet etmek istiyorum;

"Ben-Denizlerin ürünleri satılmıyor mu artık? Prezantabl satış sorumlusu-Yok, bir iki haber çıktı sonra kaldırdık.

Ben-Ya kardeş yanlış anlama, senle bir derdim yok. Ama sence de tezat değil mi, sen devlet olarak adamları as sonra da burada kupasını sat"

Prezantabl satış sorumlusu-O ürünleri para kazanmak için değil insanlar istedi diye sayın başkanımız yaptırmıştı. Hiç bir kârımız yoktu zaten, o haberi yapan gazeteci kadın kendi de aldı.

Ben-haber yapmak için almıştı??

Prezantabl Satış Sorumlusu-Yok yok ben biliyorum, evinde kullanmak için aldı Ben-Peki"

Son olarak girişteki ziyaretçi defterine girişte veyahut çıkışta gözetilmeli...

Bundan 17 ay önce, soluğumuzu size ulaştırmaya çalışırken şöyle diyorduk:

Adımız "Solfasol"; hem Ankara'ya ait olduğumuz, hem de inadına insanca değerlerle eleştirel olduğumuz için... Adında ısrarcı bir melodi gizli bu gazetenin. İddiamız "Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi" olmak. Buradaki kadınlar ve erkekler olarak, taşra durgunluğunun ve muhafazakarlığının korkak ve baskıcı dünyasına sıkışmayı reddediyoruz. Ankara'nın sahip olduğu birikimi derleyip, çoğaltıp şehre yansıtacak bir mecaz olmak istiyoruz. Ankara'ya, Ankara'nın sorunlarına ve olanaklarına bu birikimin gözleri ile bakıyoruz. Bu birikime dokunduğumuzda ortaya çıkacağını düşündüğümüz enerji, bizi heyecanlandırıyor. Bu heyecanla, Ankara'da yaşayanlardan ve onların düşüncelerinden hareketle, Ankara'yı değiştirecek-dönüştürecek, eleştirel ve dinamik bir tartışma ve direnç yaratmak istiyoruz. Bu heyecanla, şehre dair sözlerimizi ve yapmak isteklerimizi, eleştirel ve adil-eşitlikçi bir yaklaşımla Ankara'nın sokaklarına, meydanlarına, üniversitelerine, kahvelerine, parklarına, kitapçıklarına yaymak, en uzak köşesine kadar ulaştırmak ve çoğalmak istiyoruz; sonra da sesimiz ve gücümüz nereye kadar yeter ise, oraya kadar gitmek...

Eğer bu heyecanınız sizce de bir anlamı varsa, Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi Solfasol'e el vermek için, önce geleceği kurmak üzere tartışmaya ve daha sonra, yazınızla, çizinizle, sesinizle bu harekete katılmaya, bizimle yan yana durmaya davetlisiniz.

Yeni bir Ankara baharı için...

Yeni bir Ankara baharı için ne yapmalıyız? Ankara 'İstanbul' hem Ankara'yı, hem de Türkiye'yi değiştirecek. İddiamız "Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi" olmak. Buradaki kadınlar ve erkekler olarak, taşra durgunluğunun ve muhafazakarlığının korkak ve baskıcı dünyasına sıkışmayı reddediyoruz. Ankara'nın sahip olduğu birikimi derleyip, çoğaltıp şehre yansıtacak bir mecaz olmak istiyoruz. Ankara'ya, Ankara'nın sorunlarına ve olanaklarına bu birikimin gözleri ile bakıyoruz. Bu birikime dokunduğumuzda ortaya çıkacağını düşündüğümüz enerji, bizi heyecanlandırıyor. Bu heyecanla, Ankara'da yaşayanlardan ve onların düşüncelerinden hareketle, Ankara'yı değiştirecek-dönüştürecek, eleştirel ve dinamik bir tartışma ve direnç yaratmak istiyoruz. Bu heyecanla, şehre dair sözlerimizi ve yapmak isteklerimizi, eleştirel ve adil-eşitlikçi bir yaklaşımla Ankara'nın sokaklarına, meydanlarına, üniversitelerine, kahvelerine, parklarına, kitapçıklarına yaymak, en uzak köşesine kadar ulaştırmak ve çoğalmak istiyoruz; sonra da sesimiz ve gücümüz nereye kadar yeter ise, oraya kadar gitmek...

Ulus'ta 'Çilgin' Tahliye!..

2012 yılında Modern Çarşı projesinde bir süre önce inşaatlarda bir buldukları elbise elbise. Teyzenin ardından Modern Çarşı'nın yıkılması, yapılaşma projesini 100 TC Çarşı, Ulu Hava Meydanı, Çarşı, Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi olarak kalın alanın tamamını yitirmeye meydan ve büyük bir Ulu Çarşı yapılaşma projesinin başlamasıyla ilgili olarak...

Bir buçuk yılda, bu çağrıyla çıktığımız yolda çoğaldık, çalıştık, çok şey öğrendik; hala öğreniyoruz. Birlikte üretmenin zorluklarını yaşayarak öğreniyor ve bununla zenginleşiyoruz. Yazıdan çiziye, paketlemekten postalamaya, dağıtımdan aboneliğe destek veren yüzlerce insanın katkısı, Solfasol'ü büyütürken 17 ay yaşattı/ yaşıyor.

Bugün geldiğimiz noktada, durup kendimize bakmaya ve Solfasol'un bundan sonra yürüyeceği yolun yörüngesini birlikte tartışmaya ve belirlemeye ihtiyacımız var. Bunun için de Solfasol'e emek vermiş, destek vermiş, ya da sadece okuyucu olmuş herkesin sesine, sözüne, eleştirisine ve önerilerine muhtacız.

Solfasol'de, iyi işlemesine çalışılan katılımcı ve doğrudan bir demokrasi

var. Kadınların ve erkeklerin sözünü açıkça söylemelerine, fikirlerini söylemelerine, olumlamasına için çaba gösteriliyor. Gazete, kenarlarına, üzerine yaptığı tartışmalarla, her zaman yeni fikirler, tartışmalar, çalışan yerel bir ses olmak özeniyle çalışıyor.

Sizi bu sefer de, Solfasol hakkında/ üzerine tartışmaya çağırıyoruz. 22 Eylül 2012 Cumartesi, yarın istiyoruz. O gün, çağrımıza cevap veren Solfasol'ün ve Ankara'ya ilişkin hayallerimizi konuşacağımız yollarını arayacağız.

Eğer sizce de anlamı varsa bu sözlerimizin, 20 Eylül 2012 SAAT 12.00'DE TAYFA KİTAP KAFE*'ye davetlisiniz.

Kendine Çağrı: Solfasol için

**SWOT Analizi nedir?

Toplantıya katılım için, sadece düşüncelerinizle gelmeniz veya toplantı sırasında duyacaklarınız üzerinden geliştirdiğiniz düşünceleri iletmeniz yeterlidir. Ancak yine de, böylesine çok sesli bir toplantıdan, çok sesliliği bozmadan bir sonuç çıkartabilmek ve bu sonuçlardan Solfasol'ün geleceği için düşünürken yararlanabilmek amacıyla, SWOT/GZTF diye adlandırılan basit bir tekniği kullanılacaktır.

Bu teknik ve atölye ile ilgili bilgiler, bu bölümün başında sunulacaktır. Ancak, yapılacak atölyenin ve elde edilecek sonuçlar üzerindeki analizin amacı, Solfasol Gazetesi'nin geleceği hakkında düşünmek ve bu geleceği yeniden kurgulamak olduğu için, (kurgu yerine derseniz, strateji geliştirmek, politika belirlemek, planlamak, programlamak, projelendirmek vb gibi daha teknik terimler de koyabilirsiniz; ancak burada, değişkenliğini yitirmeyecek, esnek

ve dinamik, kaba ve genel bir kurgu sözü yeğli sistematiği bir biçime (formata) ulaştırılması gerekmektedir.

Atölye çalışmasının konusu Solfasol Gazetesi'nin Ankara kentine ve insanlarına, mekanlarına, kurumlarına, mekanizmalarına, vb'ye de, sıkı sıkıya bağlıdır.

gelirken, zihnini kurcalayan, Solfasol'ün kimliği ve kimliğini gerçekleştirme, yönelebileceği kentli kitlelere ulaşabilmesi,

Haber sayısını artırabilmesi ve çeşitlendirebilmesi, mekanının ve ruhunu daha gerçek bir biçimde yansıtabilmesi, sayıya bütçe altına alacağı konuları nasıl seçtiğini, geliştireceği, kentin nabzını nasıl elinde tutabileceğini,

Yüküklü Yükselen Bina ANKARA RANT OYUNLARI 2012 : "DEMİRKAFES"

Article content including photos of a building and text discussing rental market issues in Ankara.

Article content including photos of a protest and text discussing social and political issues.

Article content including photos of a festival and text discussing cultural events in Ankara.

Article content including photos of a festival and text discussing cultural events in Ankara.

Article content including photos of a festival and text discussing cultural events in Ankara.

SOLFASOL
Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi

Yıllık Gazete
Temmuz 2012
Tel: 0 312 424 11 99
www.solfasol.com

SOLFASOL
Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi

Yıllık Gazete
Temmuz 2012
Tel: 0 312 424 11 99
www.solfasol.com

Kentsel Dönüşümde Dört Yıllık Gecikme Perişan Etti 'Ev'ini Veren Kolunu Alamadı!

Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından 4 Mart 2004 tarihinde 5007 sayılı Kuvayir Ankara Çarşı Kentleşme Dönüşümü Projesi ile yapılan dönüşümde geçen dört yıldır evini alan ev sahipleri evlerini alamamış durumda. İhale süreci henüz bitmemiş durumda. 2007'de tamamlanması gereken ihale süreci henüz bitmemiş durumda. İhale süreci henüz bitmemiş durumda. İhale süreci henüz bitmemiş durumda.

Yükseldi Herkes Sustu, Sopalara Konuştul Şiddetten 'Başka Çare Yok' (MU)!!?

18 Temmuz 2011'de, Kenan Sokak ve Yürüm Çarşısı'nın girişinde meydana gelen şiddet olayı, sokaklara birer muhtarın çıktığı bir görüntüye sebep oldu. Sokaklara birer muhtarın çıktığı bir görüntüye sebep oldu. Sokaklara birer muhtarın çıktığı bir görüntüye sebep oldu.

HACIBAYRAM
350

ANKARA'NIN GELECEKİNİN ÖZÜNDÜR ENGEL ÖZÜMÜZÜ

DOSYA: Hacı Bayram Çarşısının Kentsel Dönüşümü

ANKARA'NIN GELECEKİNİN ÖZÜNDÜR ENGEL ÖZÜMÜZÜ

PROGRAM:

- 12:00 – 12.15 Buluşma ve açılış
- 12.15 – 13.00 Serbest Kürsü - I
- 13.00 – 13.15 Ara
- 13.15 – 16.15 Atölye Çalışması (SWOT** çalışması ve Analizi)
- 16.15 – 16.30 Ara
- 17.00 – 17.30 Serbest Kürsü – II

*TAYFA KİTAP KAFE

ADRES: Selanik Caddesi 82/32 Kızılay ANKARA

TEL: 0312 424 11 99

Toplanmaya Çağrı

Yapılacak çalışmanın gerektirdiği mekanizmaları çoğaltıp çalıştırabilmesi, özellikle bağımsızlığını ve kapitalist amaçlı işleyişlere alternatif işleyişini sürdürülebilirliği için) nasıl yöneteceği, Demokratik ve çoğulcu işleyişini nasıl geliştirebileceği, (internet teknolojisinin de yardımıyla) çok sesliliği ve çok kültürlülüğü nasıl çoğaltabileceği ve işleyişin aksamaması/ hantallaşmaması için neler yapabileceği,vb. türü sorunlar üzerinde, önceden biraz düşünmüş olması, yararlı olacaktır.

Özetle, bu toplantının sonunda, emek veren bir gazeteci arkadaşımızın tabiriyle: "Solfasol'ün Ankara için çalakaalem yazılmış bir edebiyatı, eskimeyen güncesi olması" için neler yapmak gerektiğini/ gerekeceğini, tartışılarda söylenen sözlerle dayanarak, nitelikli bir biçimde çıkartabilmeyi/ elde edebilmeyi umuyoruz.

DEPREMİN ÜSTÜNÜNÜN BİR AY GEÇTİ. DEKRET İZLEKİSİZ İNŞAATÇI MÜJÜRÜ VAN ERİCİSİ DEPREMİNİN MERKEZ ÜSÜ ANKARADIR

DOSYA: Deprem

ANKARADA DEPREMİN ÜSTÜNÜNÜN BİR AY GEÇTİ. DEKRET İZLEKİSİZ İNŞAATÇI MÜJÜRÜ VAN ERİCİSİ DEPREMİNİN MERKEZ ÜSÜ ANKARADIR

DEPREMİN ÜSTÜNÜNÜN BİR AY GEÇTİ. DEKRET İZLEKİSİZ İNŞAATÇI MÜJÜRÜ VAN ERİCİSİ DEPREMİNİN MERKEZ ÜSÜ ANKARADIR

DOSYA: Deprem

ANKARADA DEPREMİN ÜSTÜNÜNÜN BİR AY GEÇTİ. DEKRET İZLEKİSİZ İNŞAATÇI MÜJÜRÜ VAN ERİCİSİ DEPREMİNİN MERKEZ ÜSÜ ANKARADIR

SOLFASOL
Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi

Yıllık Gazete
Temmuz 2012
Tel: 0 312 424 11 99
www.solfasol.com

DOSYA: Şehrin Sessiz, Güvencesiz ve Göremediğimiz İzleri...

Şehrin sessiz, güvencesiz ve göremediğimiz izleri...

Evleri temizliyorlar...

Arabaları park ediyorlar... Yemeği getiriyorlar... Hastanelerde her işi görüyorlar... İşyerlerini temizliyorlar... Parklara çiçek dikiyorlar... Refüjlerde egzosun arasında yaşıyorlar... Sokakları güne hazırlıyorlar... Kamyonlarıyla yiyecek/giyecek taşıyorlar...

Mobese'den takip ediliyorlar... Şefleri izliyor... Kamera ile izliyoruz... Telefonla kontrol ediyoruz...

Ayakkabıcının cinleri... Bize günü, hayatı, yiyeceklerimizi hazırlasalar da, günü yaşama fırsatını tanımadıklarımız... Kentin görünmeyen emekçileri... Kenti hayatta tutanlar...

Bizim göremediğimiz varlıklarını bu kadar anlamlandıran durumu, 1 gün işlerini yapmamaları durumunda ancak anlayabiliriz sanırım...

Ev'de yoklar, hastanede yoklar, otellerde yoklar, kafelerde yoklar, sinemalarda yoklar, sokakta yoklar, hiçbir şey taşımıyorlar... Bir gün de olmadıkları bir şehre uyanmalıyız...

Şehrin görünmeyen emekçileri... Güvenceleri hiçbir zaman olmayan... İşten işe savrulan... "Vasıfsız(!)" diye tanımladığımız...

Bu şehri tüm yaşayanlarına hazırlayanlar...

* Kapakta kullanılan görsel, Emel Çelebi tarafından çekilen Gündelikçi / Housekeeper adlı Belgeselin afişinden alınmıştır.

AlttaKiler, Görünmeyenler 1

Aydın Bodur - Mehmet Onur Yılmaz

Ne SSK, ne kıdem tazminatı, ne fazla mesai, asgari ücret bile fazla onlara...

2003 sonrası AB'ye uyumun gereği olarak zorla da olsa işçi hakları ile ilgili olarak düzenlemeler yapılmıştı. İşçi hakları denildi, sosyal haklar denildi. Sigortasız işçi çalıştırmanın cezası artırıldı. Sigortasız işçi sayısının azaltılması için yasalar düzeltilmişti söylenirken, sonuç hiç de umulduğu gibi olmadı. Bir de baktık ki: nitelsiz işlerde çalışanların çalışma koşulları iyileşeceğine daha da kötüleşti. Taşeron şirketler, teşvik edildi! Artık büyük şirketler, büyük kurumlar, hastaneler, belediyeler, temizlik ya da bakım işleri gibi kalifiye işçilik gerektirmeyen işleri, kendi bünyelerinde sürekli çalıştırdıkları insanlara yaptırmıyorlar. Artık büyük firmaların bile kendi bünyelerinde kurduğu ayrı taşeron firmaları var. Nitelsiz işçileri taşeron firmalar çalıştırıyor artık. Onlar düşük ücretli, gerektiğinde SSK'sız işçi çalıştırma riskini alıyorlar ve işçilere göz açtırmıyorlar. Bu işçilerin sözleşmeleri, kağıt üstünde bir yılı hiçbir zaman geçmiyor. Boş verin fazla mesaiyi, kıdem tazminatını; SSK'yı, aldıkları ücretler bile asgari ücretin çok çok altında!..

Hastanede temizlikçilik

Özgür K. 30 yaşlarında, Melih M. daha genç, 30'una yakın.

Özgür, çalıştığı şirketin diğerleri ile karşılaştırıldığında iyi olduğunu söylüyor. 2006 yılından başlayarak bir ay öncesine kadar tam 6 yıl Dışkapı Çocuk Hastanesinde temizlik, güvenlik ve hasta karşılama işlerini

yürüten bir taşeron firmada çalışmış. İlk girdiğinde firmanın ismi *Teknik Temizlik*miş. Firmada temizlikçilerden, güvenlikçiler ve yine hasta kabul, kayıt gibi bilgisayar takibi gerektiren işleri yapanlara kadar 200'e yakın işçi varmış, hepsinin de eline geçen en çok asgari ücretmiş.

İlk yıl eline geçen para, asgari ücretin bile altındaymış, aylık 450 TL ile başlamış (*asgari ücret tablolarını inceleyince gördük ki: o yıl asgari ücret 530 TLymiş; Özgür, 16 yaşındaki çocuk işçiler için uygun görülen asgari ücretle başlatılmış işe*). Bir yıl koridorlarda, tuvaletlerde temizlik yapmış; duvarları, camları silmiş. İlaç getirmiş, götürmüştü. Çöpleri dökmüş, bahçe düzenlemiş. Yandaki inşaatın, molozlarını temizlemiş. Personelin taşınmasında hamallık yapmış. Sabah 06.00'da evden çıkmış, 07.00'de işbaşı yapmış. İş bırakma saatleri 16.00 olmasına karşın, genellikle bir saate yakın geç çıkarılmış (*fazla mesai mi? "Elbette yokmuş"*). Arada bir, ikinci vardiyaya kaldığı olurmuş. İkinci vardiya, "saat 16.00'da başlar, sabah 07.00'ye kadar 15 saat çalışılmış; ama iyiymiş, çünkü: ertesi gün izinli olurlarmış. Hafta içinde izinli olmak istediklerinde kendileri 2. vardiyaya talip olurlarmış".

İkinci yıl maaşı, 100 TL'nin üstünde artmış (asgari ücret tablolarını inceleyince, aslında Özgür'ün aldığı asgari ücretteki kesinti ortadan kalkmış ve olması gerektiği gibi 560 TL'ye yükseltilmiş). Sonra da takip eden 5 yıl boyunca hep asgari ücretten maaş almış. Bir de yol parasını, otobüs kartı vererek halletmişler. Özgür'ün anlatımına

göre "çalışanlar yolsuz kaldığında bu otobüs kartlarını, hastanenin önündeki büfe'ye okuturlarmış". Yemek de hastane tarafından karşılanıyormuş.

SSK'sı, Aralık ayları hariç hep tam yatırılmış. Şimdiye kadar çalıştığı firmanın ismi 3-4 kez değişmiş (önce Teknik, sonra Bordo ve Ekip vs..). İsim değişikliklerinin nedenini, "hastanenin açtığı ihalelerde hep aynı firmanın alması şaibe yaratacağı düşünüldüğü için, firma ismi değiştirilirdi" diye anlatıyor, Özgür. Yani yıllarında ya firmaları kapanmış ve yeni firmaya geçişleri yapılmış ya da işçiler işten çıkartılıp, yeniden işbaşı yaptırmışlar. "Ayrılanlardan hiç kıdem tazminatı alan oldu mu" diye sorduğumuzda, bilmediğini söylüyor, "galiba hiç kimse kıdem tazminatı almadı" diyor biraz düşündükten sonra. "Sen ayrılırken kıdem tazminatını alabildin mi" diye sorduğumuzda; gülerak "hayır" diyor. Ayrılrken kendisine bütün haklarından vazgeçtiğini, tüm ödemelerini eksiksiz aldığına dair kağıt imzalatmışlar. Yılda normalde 15 gün izin hakları varmış. Kendisi gibi 5 yıldan fazla çalışan 5-10 kişiye 20 gün yıllık izin uygulamışlar.

Son yıllarında, servislere hasta getirip götürme, biyopsi ve/veya kan alımında hastaya mukayet olunması gibi işlere de koşturuyormuş. Bunları herkese yaptırmazlarmış (anlatırken hafif hafif gururlanıyor, azıcık azıcık kabarıyor; yaptırılan işin önemine binaen).

"Peki" diyorum "neden ayrıldın"? "Abi" diyor "6 yıl çalıştım, ne uzadım ne kısdım. Hep

asgari ücrete talim; yeni iş bulmasaydım ayrılmazdım" diyor. Özgür, çok uysal, munis. Çalıştığı arkadaşları ya da firması için tek kötü söz söylemiyor. "Yahu Özgür" diyorum "hiç mi canını sıkkan bir şey olmadı"? Susuyor. "En canını sıkkan neydi, hele bir anlat", diye ısrar ediyorum. "Abi" diyor "en can sıkıcısı, haksızlıklar" diyor. "Sen koşturup duruyorsun, hastalara acıyorsun onlara iyi davranıyorsun ama hasta yakınları seni hep görmezden geliyor ya da hep azarlıyorlar, kötü davranıyorlar" diyor. Sonra başlıyor hasta yakınlarının/refakatçilerinin nasıl sabun çaldığını falan anlatmaya. "Böyle kötü davrananları şikayet etmiyor muydun" dediğimde; "yok" diyor, "hasta yakınlarına karşılık vermemizi, hastane yönetimi istemezdi, en ufak bir atışma çıksa hastane yönetiminin de katıldığı toplantılar yapılır ve toplantılarda hastane idaresinden doktor beyler, "burası bir ticarethane ve hasta yakınları da müşteri, onlar bizim velinimetimizdir" falan derlerdi" diyor. Bir de hastanenin odacı/bakıcı kadrosunda olanların da kendilerini ezmelerine tahammül edemezmiş, en çok Özgür.

Özgür'den sonra arkadaşı Melih ile konuşuyoruz. Melih'in de 2009-2010'da böyle taşeron şirketlerde bir-iki işe girmiş, çıkmışlığı var. Özgür kadar şanslı yaver gitmemiş, Melih'in. "Aman" diyor "bir daha asla çalışmam öyle şirketlerde".

İlk çalıştığı şirket, küçük bir şirketmiş, mahalledeymiş yeri; daha çok gündelik temizliklere gidiyorlarmış. Her zaman iş çıkmıyormuş. İş çıktığında firma, bunları

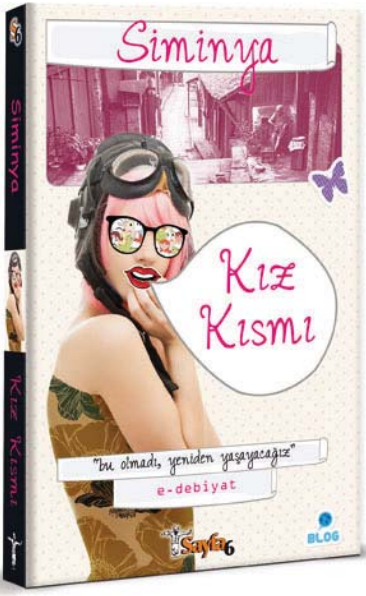

arıyormuş. Şirkete gelip, süpürgeyi, temizlik maddelerini alıp, temizleyecekleri işyerine gidiyorlarmış. Firma, temizlik için 100TL alıyorsa, bunlara yarısını paylaşıyorlarmış. "Temiz para, ama devamlılık yoktu" diyor "hem de iş zordu, ya" diyor; genellikle su baskınına uğramış, lağım taşmış işyerleri olurmuş, bu temizlikleri yaptırıyorlar. Öğle yemeği falan da vermezlermiş. Akşama kadar koştur koştur çalışırlarmış. SSK'sı tabi ki yokmuş.

Sonra FLZ (Filiz diye okunuyormuş) diye bir temizlik ve güvenlik taşeronunda iş bulmuş. Dersanelere asgari ücretle, güvenlik ve temizlik elemanı diye başlamış. Araba sürmeyi bildiği için temizlik işinden, kapıdaki güvenliğe atanmış. "Ne alakası var araba sürmekle güvenliğim" diye sorduğumuzda; çalıştığı dersane şehir merkezindeymiş (Necatibey Caddesi) ve park yeri bulmak problemliymiş; hocaların ve/veya kimi "kerli-ferli"lilerin arabalarını güvenlikçiler park edermiş. 6-7 ay çalışmış. SSK diye söz vermişler, hiç yatırmamışlar.

SSK'sını yatırmadıkları gibi, maaşını da alamıyormuş çoğu zaman.

"Arada bir yol paramı veriyorlardı, bir de öğle yemeği yiyordum" diyor. Maaşını hiç düzenli olarak alamamış. "Çok zorda kaldığım zaman, alamadığım paramdan birazcık istemek zorunda kaldım, gücüme giderdi" diyor. Çok zorlayınca, biraz para verilermiş; ama eskortluk yaptırdıktan sonra. "O ne demek" diye sorduğumda; "iş adamları falan gelip gideceği zaman onları havaalanından şehirde gideceği yere kadar iyi bir arabayla yola çıkarır, biz de sirenli dandik bir arabayla sirenleri açıp önlerine düşer, yolu açardık, böylece hiçbir yere takılmadan şehre getirirdik" diyor, "insanları"! "Sabahın köründen akşamın karanlığına kadar

çalışıyordum" diyor. Bir gün birinin arabasını çekerken, kaza yapmış. Ehliyeti yokmuş. Bütün masrafları kendisi ödemek zorunda kalmış. Bir iki kavga gürültü çıkarmış, ama kalan maaşlarını bile alamamış.

"Bir daha mı, tövbe" diyor. Ona da soruyorum "işin en gücüne giden, zor tarafları neydi?" "Hangi birini söyleyeyim, abi" diyor, "SSK nedir bilmedim" diyor. "Maaşımı bile alamadım üstüne bir de kaza yaptım, onun parasını bile bulup buluşturup ödemek zorunda kaldım"... "Ama en gücüne giden: hizmet ettiğim adamların, bizi adam yerine koymamalarıydı, be abi" diyor.

Emek düşmanı politikaların kurbanları, hep görmezden geldiklerimiz...

Üstüne anlatacak, söylenecek başka söze hacet var mı? Kentlilerin yapmadığı, erindiği işleri yapan, hakları, ücretleri verilmeyen Özgürler, Melihler var, bu kentlin çeperlerinde, Yoksul ailelerden gelmeler, eğitimleri yetersiz

Kentin dış mahallelerinde oturuyorlar. İş olsun da nasıl olursa olsun, seçme şansları yok. Ancak şanslısalar SSK'ları (eksik de olsa) yatırılıyor. Fazla Mesai ya da Kıdem Tazminatı gibi haklarını alamayacaklarını biliyorlar ve alamıyorlar da zaten. Sendikalaşmaları, mümkün değil. Kendilerini göstermeleri ya da şanslarının yaver gitmesi durumunda en çok asgari ücrete talim edebiliyorlar. Asgari ücretin üstünde bir ücret hayal bile edebilmeleri mümkün değil onların...

AVM'lerde yemek katlarında ortalıkta bıraktığımız tabakları onlar topluyor; hastanelerde koridorları tuvaletleri onlar temizliyor. Belediyelerin temizlik işleri, onlara yaptırılıyor. Yol kenarlarındaki otoparklarda biletleri onlar kesiyor. İş yerlerimizi, evlerimizi onlar temizliyor. Çocuklarımıza, hastalarımıza onlar bakıyor. Bahçelerimizin, parklarımızın bakımını onlar yapıyor...

Onlar, şairin dediği gibi, suda balık, havada kuş kadar çoklar...

Onlar Kentin Görünmeyen Emekçileri... Görmezden Geldiklerimiz

AlttaKiler, Görünmeyenler 2:

Sebahat Abla: Sebahat abla şirkete başladığımda 10 yıldır o inşaat şirketinde çalışmaktaydı. Asgari ücret + sigorta. Kendisi ofisten çıkmaya da on yıldır sigortası ülkenin dört bir yanını gezmiştir. Sabahat ablanın büyük yürüyüşü ise evle iş arasında. Sebahat abla evden işe, işten eve yürüyerek gidip gelmektedir. Yürüdüğü mesafe, günlük gidiş dönüş 12 km'dir. Bunu çoğumuzun yaptığı gibi "spor olsun" diye yapmaz. Bu eylemi ile artırdığı aylık 30-40 liranın hesabını yapmaktadır. Bu paranın bir kısmı ile evlilik yıldönümlerinde, inşaat ustalığı yapan ve işine 72 model Renosu ile gitmesi gereken kocasına tek bir araba lastiği alır. Kalan üç lastik, oğlunun eskiyen paltosu, kızının dersane parası için her yıl 3000 km yol yürümesi gerekmektedir. Dördüncü lastiği aldığı anda, ilk aldığı lastik çoktan eskimiş olacak... Olsun varsın!

Otoparkçı çocuk: Tunalı Caddesi üzerinde artık simaen tanıdık olduğum otoparkçı çocuk (benden büyük müdür acaba?) Ankara'nın ayazında kıpkırmızı kesilmişti. Salakça bir bilmişlikle arada bir karşıdaki markete ya da çaprazdaki kafeye neden gitmediğini sormuştum. Otoparkçı azıcık park çizgisinden uzaklaşsa telsizle anons geldiğini ve nereye kaybolduğunun kendisine sorulduğunu söylemişti. Az ilerdeki kavşaktaki MOBESE'leri işaret ederek çaktırmadan. Bir ay daha çalışıp işten çıkacağını söyleyen otoparkçı, aradan geçen sekiz aya rağmen aynı yerde çalışmakta.

KPSS'ye çalışan güvenlikçi kız: Oturduğum sitenin güvenlik kulübesinde çalışan kızın önündeki KPSS hazırlık kitabına ne demeli?

Mimarlar Odası'nın girişinde çalışan güvenlik personeli kadın, yaklaşık 10 yıldır ordadır. Maaşı mı? Kendisinden üç kat yukarıda çalışan kat görevlisinin üçte biri kadardır. Bunu herkes bilir.

Ya o kamyoncular: David Harvey, kentteki mücadele nasıl örgütlenmeli diye soran üniversite öğrencisine mealen şunları söyler: "İstanbul'da kaç tane kamyon şoförü var, her sabah daha kimse uyanmadan bu kentlin ekmeğini, sütünü, gazetesini markete, ham maddeyi fabrikaya, fabrikanın ürettiğini pazara, çiftçinin sebzesini manava, öğrencilerin defterini, kitabını dağıtan? Bu insanları ne zaman fark edeceğiz? Bir gün işe çıkmazlarsa mı? Evet o gün kesin fark ederiz"

Çayyoluna giden temizlik işçisi kadınlar, Şehrin ta öteki uçlarından Çayyolu'ndaki evlere giden kadın emekçiler, birçoğu gündelikçi olarak evlerin temizliğini yaparlar.

Bazıları, aynı evde temizlikte, bakıcılıkta sürekli çalışırlar. Herbiri sabah 6:00 otobüsünde bulurlar, birbirlerini. Aynı yönden gidenler, bir süre sonra birlikte bir servis tutmaya karar verirler.

Sertifika programlarına dökülen paralar:

Kaman'ın Çağırkan kazası Ankara'ya 140 km uzaktadır. Köyde kalan ve yaşı yirmibeşin altındaki her erkeğin umudu güvenlik elemanı sertifikası olarak sigortalı bir işe girmek ve Kırşehir'e mümkünse Ankara'ya gelmektir. Biriktirmeye çalıştıkları para, bu sertifikayı almak için gerekli kursun parasıdır. Mamaklı Şerife, geçen yıl gittiği Excel,

Word kurslarından sonra, bu sezon da web tasarlama kurslarına gidip sertifika almaya çalışmaktadır.

Turuncu yelekli ANFA'cılar: Hacıbayram Meydanı'nda ramazan vakti, her on kişiye turuncu yelekli bir ANFA personeli düşmektedir. Yaptıkları şey, dikildikleri sokak başlarında neden olduklarını bilmeden insanların sokak aralarına girmesine engel olmaktır, adeta artan kalabalığı gütmektir. Konuştuğumuz esnaf, güvenlikçilerin varlığından rahatsız değildir. "Onlar da ekmeğe yiyorlar işte" diye bağlarlar sözlerini.

Meslek hastalıkları hastanesinde çalışan A.T., sekiz yıldır temizlik şirketi personelidir. Hasta kabulde çalışmakta ve yanında aynı işi yapan arkadaşının üçte biri maaş almaktadır. İşvereni olan şirket, sekiz yılda altı defa değişmiştir. Ama o hala oradadır. Tek amacı, bir gün aynı sandalyede kadrolu bir işçi olarak oturmaktır.

Kadir Sevim, pasaport başvurusu yapmıştı. Aldığı ev kredisini ödeyebilmek için yurtdışındaki akrabalarının yanına gidip çalışmayı planlıyordu. Bu arada boş durmamak için Meclis ek binası inşaatında işe girdi. On gün daha çalışıp eniştesi ile memleketi Ordu'ya akrabasının düğününe gitmeyi planlıyordu. İşe girişinin ikinci günü, sabah saat 6.45'te işe giderken yürüdüğü yol yanıldı. Metro çukuruna dolan Dikmen Çayı, Kadir'in cansız vücudunu göçen yolun birkaç kilometre aşağısına kadar sürükledi..

Mahallelinin camlarını kıran camcı misali: Ankara'da birileri yıllar önce yol kenarlarına dikilmiş ağaçları kepe ve kimyasallar kullanarak kurutup yerlerine yenilerini dikerek para kazanmaya çalışmaktadır. Muhtemelen asgari ücrete ve sigortasız çalışan ve işi o ağaçları sulamak olan adam, belediyenin adamlarından sulama şu ağaçları telkini olsa da gizli gizli sulamaya devam etmektedir...

Ya 10 Yaşındaki Kiraz: Kiraz, Ağustos sonu Eylül başı gibi babası, amcaları, abileri ile taa Adıyaman'dan Adana'ya yola düşüyor. Ailesi kalabalık çünkü; amcalar, abiler

pamuk tarlasında hasat kaldırırken, birisinin bu ırgatlar ordusuna yemek pişirmesi, su taşınması, yatak yapması, silip süpürmesi, yıkaması, paklaması lazım. Annesiyle kocakarı, yatalakmış. Aslında kendilerine bakabilirlermiş. Ama Alacalı inekle, Sarıkız'ın bakıma ihtiyacı varmış. Sonra buzağlar da varmış. Küçük hala ile büyük hala, onlara, kocakarıya ve çocuklara bakmak için kalmışlarmış. Ha, bir de küçük bahçe ile kümestekiler varmış.

Irgatlara, hizmetçilik ya Kiraz'a ya da Kiraz yaşındaki diğer kızlardan birilerine kalyormuş. Yanlarında yataklar, tabaklar, çanaklar, yarısı dolu bulgur çuvalı, üç-beş kutu çay, tütün, peksimet vs... vs... bir kamyonete dolmuş Kahta'nın karşısına "Koca Deniz"den fındık kabuğu misali bir feribotla geçip Elazığ'a oradan Adana'ya daha çok yol varmış.

Kiraz'a okula gidip gitmediğini, okumayı sevip sevmediğini sorduğumuzda. Boynunu kıstırıp okumayı sevdiğini söylüyor. Ama okullar açıldığında ilk birkaç ay gidemezmiş okuluna. Önce gurbetteki ailesine bakması, kurulu çadırı çekip çevirmesi gerekirmiş. Ancak Ekimden, Kasımdan sonra, başlayabilirmiş, okula.

9 Yaşındaki Fethi'ye ne demeli: öğle vakti güneşin altında babasıyla birlikte, inşaat molozlarının arasında üzüm ekmek yiyor, Fethi. Babasına çay dökerken, bize de kendi bardağında çay ikram ediyor, sohbet ediyoruz. Fethi'nin babası, duvarcı ustası. Çok zayıf, çok da öksürüyor. Her zaman iş bulamıyormuş, inşaatlarda. Ancak onu bilenler, iş veriyorlarmış Ferdi Usta'ya. Ferdi Usta, iş bulduğunda Fethi ile gidiyormuş, işe. Harcını kararken, tuğlasını taşırken Fethi, yardım ediyormuş, Ferdi Usta'ya.

"Ya okul?" diye soruyoruz, Fethi'ye. Bazen Eylül'de birkaç hafta, bir de Nisan'dan sonra bazen bir ay bazen birkaç hafta, okula gidemezmiş. Öğretmeni idare edermiş, zaten. Bisikletiyle geçen bir çocuğun ardından küçük bir çakıl taşı fırlatıyor.

Fethi de, Kiraz da çocuk yaşta çalışıp da, çalışmalarının karşılığını alamayanlardan. Onlar, alttakilerin en görünmeyenlerinden. Onların ne kendileri, ne de emekleri görünmüyor... Bu çağda san: köle misali.

Bu böyle uzar gider. Kendi başlarına olmaları, umutlarının ve mağduriyetlerinin birbirine geçmesi bir ortaklık değilse eğer, aralarında bir ortak nokta bulmaya çalışmak nafil... Bir ortak nokta değil ama birlikte varlıklarının kocaman bir anlamı var. Bu kentte patronların, beyaz yakallıların ve fabrikalı işçilerinin arasındaki kocaman boşluğu, yaşamın tüm gerekli -gereksiz detayları ile dolduruyor olmaları. Sadece kendileri kadar yer işgal ediyorlar. Belki de Kiraz'la Fethi'nin örneğinde olduğu gibi, çocukluklarını yaşayamayan "köle" misali çalışıyorlar. O kadar çoklar ve doldurdıkları belki de kocaman bir boşluk. Üstelik doğrudan yaşamlarını satarak yapıyorlar bunu. Söz haklarını hiç kullanmıyorlar, kullanamıyorlar. Denemeleri bile mümkün değil.

Bunları pek çok başka şey/kişi için de söyleyebiliriz ama onlar olmadan kent yaşamı şimdi olduğu gibi olamazdı. Ve ne sendikalar, ne sermaye sahipleri, ne entellektüeller, ne öğrenciler, ne şunlar ne de bunlar, bunun farkında değil. Görünmezlik, burada başlıyor işte. Bu görünmezlik içinde tek tek itina ile sömürülüyorlar. Kiminin SSK'sı, kiminin yol parası, kiminin sağlığı, kiminin umudu, kiminin onuru ama hepsinin yaşamı, hatta çocukluk çağındaki düşleri bile çalınıyor.

Sadece onları, şu yıkılası sömürü çarkları arasında o karanlık çağlarınkinden beter ezilen "en alttakileri", görsek, görebilesek!

Şehrin Görünmez Emekçileri: Motokuryeler

30 Dakikada, Ölümüne Pizza...

Saat 22.30. Canınız pizza çekti. 444'lü numarayı aradınız. Karşınıza çıkan kişiye hızla siparişinizi verdiniz. Saat 22.35. Firma kendinden emin: Pizzanız 30 dakikada kapınızda olmazsa bedava!

Ahmet, 12 dakikada pişen pizzayı kaptı. Motoruna binip yola koyulması 2 dakika sipariş sonrası arada geçen 3 dakikayı da hesaba katarasanız geriye kaldı 13 dakika. Kalan sürede, akşam trafiğinde iki mahalle aşağıda İlk Adım Sokak'a yetiştirmesi lazım pizzayı.

Saat 23.15. Sipariş ettiğiniz pizza kırk dakika geçmesine rağmen hala gelmedi. Haklı ve keyifli bir kızgınlıkla sipariş verdiğiniz firmayı aradınız ve pizzanızın süresinde gelmediğini söylediniz. Süresinde gelmediği için pizzanız bedava. Yaşasın!

Sipariş-1:

18 Temmuz 2012

Kocaeli'nde, motosiklet ile ev ve işyerlerine pizza taşıyan kurye kaza yaptı. Bir pizzacıda motosikletli kurye olarak çalışan Şahin Ö. sipariş götürmek için giderken kaza yaptı. Önünde seyreden minibüsten bir anda inen vatandaşa çarpmamaya çalışan kurye dengesini kaybederek motosiklet ile yere düştü. Bunun üzerine kafasını yere çarpan talihsiz genç 112 tarafından hastaneye kaldırılırken, polis olay ile ilgili soruşturma başlattı.

Sipariş-2:

12 Temmuz 2012

Sakarya'nın Erenler İlçesi'nde, lokantada servis elemanı olarak çalışan 17 yaşındaki Melih Candan, sipariş götürürken motosikletiyle virajı alamayıp savrulurken elektrik direğine çarptı. Başında kask olmayan Candan, kaza yerinde yaşamını yitirdi.

Sipariş-3:

17 Ağustos 2012

İzmir Narlıdere'de 17 Ağustos gecesi bir pizzacıda çalışan kurye Gökçan Keskin, verilen pizza siparişini 30 dakika içinde sıcak olarak adrese ulaştırmak için motosikletiyle yola çıktı. Motosikletiyle aşırı hız yapan Keskin önünde seyir halinde olan Şahin Ç.'nin (42) kullandığı otomobile arkadan çarptı. Motosikletten düşen Keskin, Engin T.'nin (39) kullandığı otomobilin altında kaldı. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Acil Servisi'ne kaldırılan Keskin kurtarılamadı.

Hastaya İlaç, Yeni Doğana Mama...

Sadece pizza değil, hastaya ilaç, firmaya evrak, eve srbze, yeni doğana mama, zengin bebelerine de lüks tüketim malzemesi taşıyorlar. "İnternette siparişinizi verin 2 saatte kapınızda" ilanları onlara güvenilirlik veriliyor. "Ama onlar da..." diye söze girecekseniz dilinizi ısırsın. Onları suçlamak kolay. Zor olan, içinde oldukları durumu anlamak.

Sigortasız, Kasksız, Dizliksiz...

Çoğu kendi motorlarıyla, yine çoğu sigortasız, hemen hepsi düşük ücretle ve günde 12 saate varan sürelerle çalışıyorlar. Motorlar bakımsız, kaskı olmayanlar çok, onların kaskları da çoğunlukla standartlara uygun değil. Kask dışında mont, dizlik, pantolon vb. iş güvenliği talepleri görmezden geliniyor. Ne kadar hızlı olurlarsa patronun gözünde o kadar iyiler. Şehir efsanesine döndüğü haliyle geciken pizzanın parası kuryeden kesilmiyor ama o pizzaları geciktirdikçe hanesine eksi puan

yazılıyor ve yavaş olan bir gün kendini kapının önünde buluyor.

Konuştığımız 12 yıllık motokurye Koray Y.'nin çalışmadığı firma kalmamış. Baştan beri kendi motoruyla çalışıyor. Firmaların verdiği motorlara güvenmiyor. Pizza da taşıyıp, evrak da, su da, ilaç da. En rahatı evrak kuryeliğiymiş ama onun da parası azmış. "30 dakikada pizza" işi yaşadıklarının görünür kısmı, "Motokurye ne taşırsa taşırsın işi aceledir." diyor Koray. Her sabah evden helallik isteyip çıkıyor. İki kızı var. Ebru ve Reyhan. Ebru, bu sene okula başlayacak.

"En Kötüsü Görünmez Olmak"

Koray, en çok görmezden gelindikleri için şikayetçi. Trafikte arabalar görüyor onları, paket getirdikleri yerlerde ise yüzlerine bakan yok. "Bir teşekkürü çok görüyor pek çok müşteri" diyor Koray. Yüzüne bile bakmadan "Oraya koy." diyenler onu en çok üzenler. Bir yere yetişmek için çamur içinde kaldıklarında bu onlara aşağılanma ve pislik muamelesi olarak geri dönüyor. Oysa o çamur sipariş ettiğimiz pizzanın sıcaklığını korumanın bedeli. En çok ilaç taşımayı sevmiş; ilacını götürdüğü insanların hayatını kurtarmış olma duygusunu. İkinci çocuk olunca parası yetmediği için ayrılmak zorunda kalmış.

Her şeyden geçmiş Koray; görünmez olmaya da, çamuruna da razı. Yeter ki ölümüne olmasın pizzalar. Ama bu da sadece onun elinde değil. Peki bu duruma siz razı mısınız? / Solfasol

Güvencesizler Ordusu Olarak Esmer Sınıf

Arş. Gör. Ercan Geçgin
Ankara Üniversitesi, Sosyoloji
ercangcn@gmail.com

TÜİK'in Mayıs 2012 tarihli verilerini dikkate aldığımızda Türkiye'de kayıtdışı istihdam oranı %39.9, tarım dışındaki kayıtdışı oranı ise %25.3 olarak görülüyor. "Enformel" ya da "gizli ekonomi" olarak da tanımlanabilen bu alan ulusal muhasebe kayıtlarında yer almadığından dolayı TÜİK'in bunu hangi kritere göre ölçtüğü başka bir tartışma konusu. Ancak yine de Türkiye'de ekonomik alanın yarısının enformel üretime dayalı olduğu konusunda hemen hemen herkes hemfikir. Kapitalist üretim formasyonuna sahip tüm ülkelerde görülebilen enformel sektör her ne kadar ileri kapitalist merkezde bu derece yüksek orana sahip olmasa da önemli bir olgu olarak varlığını devam ettirdiğini biliyoruz. Özellikle esnek üretim ve çalışma sisteminin yaygınlaşması, yaşanan göçler ve ekonomik krizler bu oranı zaman zaman arttırmaktadır.

Tüm ülkeler enformel ekonomi ile mücadele ettiğini söylese de aslında ekonomik çıkar bakımından mücadeleyi gerekli görmesine karşılık toplumsal açıdan enformelliğin son derece işlevsel olmasını yeni kapitalist paradigmanın çelişkilerinden biri haline getirmiştir. Üretim ilişkilerinin enformelleşmesi her ne kadar ekonomik veriler bakımından sıkıntı yaratsa da sömürünün toplumsal ağlar içinde gizlenmesine yardımcı olmasından dolayı sistem için muazzam işlevi vardır. Bu yüzden kapitalizm karşıtı teorilerde artık enformel sektör kapitalizmin dışsal değil içsel bir özelliği olarak görülmektedir. Türkiye'de ise ileri kapitalizme benzer boyutlar olmakla birlikte daha özgün enformel halkalar mevcuttur. Dolayısıyla bu özgünlük bizi daha özgün bir yaklaşıma davet etmektedir.

Küresel ortaklıklardan biri esnek üretim ve çalışma sisteminin yaygınlığıdır ki bu durum artık özelleştirmeler, taşeronlaşmalar ve geniş ölçekte güvencesiz emek sahası oluşturmayla devam etmektedir. Çalışma hayatına ilişkin sürekli mevzuat değişimi ve onu maskeleyecek enformel ilişkilerin (dinsel, etnik vb kimliksel ağlar) başta eğitim (4+4+4 şeklinde), sağlık, hukuk gibi kurumlarda derinleştirme çabası, bu yöndeki ısrarın göstergesi olarak görülebilir.

Güvencesiz çalışma hayatını enformel ekonomi çerçevesinde

ele alacak olursak Türkiye'de sınıfsal, etnik ve toplumsal cinsiyet örüntüleri açısından iç içe geçmiş üç boyut ortaya çıkar. Bu üç boyuta başta dinsel nitelik olmak üzere, hemşehrilik ilişkileri ve çeşitli patrimoniyel toplumsal ilişkiler ve değerler sistemleri de monte edilebilir. Kadınların ve çocukların hem tarımda hem tarım dışında "ücretsiz aile işçisi" olarak kullanılmasından tutalım da çeşitli güvencesiz istihdam alanlarına kadar iç içe geçmiş sömürü halkalarının karmaşık yapılaşmasından söz edebiliriz bu konuda. Sınıfsal açıdan konumlandırmanın güç olduğu bu çerçevede salt ekonominin maddi çıkarı açısından değerlendirme yapmak yanlış bir sonuç doğurur. Örneğin etnisite açısından Kürt Sorunu ve onun toplumsal çıktısı dikkate alınmadan sınıfsallığa ekonomik indirgemecilikle bakmak hatalı bir yaklaşım olur. Bu açıdan daha bütünlüklü bir yaklaşım sergilemek gereklidir.

Esmerleşen ve Esneklenen Emek

Bugün için gündelikçilik şeklinde tabir edilen kadın emeğinden tutalım da metropollerdeki inşaat işçiliğine, mevsimlik tarım işçiliğinden tutalım da pazarlık başta olmak üzere çeşitli işportacılık kanallarına, kâğıt toplama işinden tutalım da otopark işçiliğine kadar güvencesiz emeğin aslında toplumsal bakımdan ya ötekileştirilmiş etnik kimliğe, ya sosyal ağlar açısından dayanaklardan yoksun ya da vasıfsız ve örgütsüz geniş bir tabakanın varlığına şahit oluyoruz. İleri kapitalist ülkelerde bu durum Fordizmden Post-Fordizme geçiş sürecinde daha berrak görülürken Türkiye'de başta devletin üretim sistemindeki ağırlığı ve patrimoniyel geleneğin yaygınlığından ve de toplumsal yapının farklılığından kaynaklı daha özgün bir yapılaşma ve karmaşıklık göstermiştir. Bugünden geçmişe doğru bunun analizini yapmak bu yazıya sığmaz; ancak bugünkü manzarayı anlamlandırmak açısından iki boyutlu belirlemede bulunabiliriz. İlkini mekandan toplumsala doğru kümelenme açısından, ikincisini ise toplumsallıktan mekana ve zamana doğru kümelenme açısından dikkate alabiliriz.

Bunlardan birincisi Türkiye özgülünde güvencesiz emeğin giderek küresel kapitalizmin bir uzantısı olarak esneklenmesidir. Artan rekabet piyasasında ucuz iş gücü olması hasabıyla başta örgütsüz kadın ve çocuk emeğinin başat rolü oynadığı bu emek sistemi gerek zamanda esneklenmeyi gerek mekanda yerleşmeyi, gerekse toplumsal ve kültürel olarak enformelleşmeyi beraberinde getirmektedir. 1980 sonrası neoliberal politikaların sosyal devlet sistemini yok eden düzeninde çalışanların güvenceden yoksun kalışı, onların emek düzeninde dinsel, etnik veya başka enformel dayanışma ağlarına muhtaçlığını dayatmıştır. Daha evvel Gramsci, "kültürel

hegemonya" olarak tabir ettiği bu muhtaçlığı Batı'da Kilisenin önderliğindeki işlevi dile getirerek ortaya koymuştu. 1970'li yıllarda kapitalist moderniteden riskli moderniteye geçişte ise Ulrich Beck "alt politika" üzerinden risk toplumu düzeninde "endişe dayanışması" olarak tarif etmişti. Polanyi'den hareket edecek olursak da "piyasa toplumunda" piyasa sisteminin risklerine karşı toplumun kendini koruma refleksi olarak da kavrayabiliriz bu enformel ağları. Hangi teorik çerçeveden bakarsak bakalım zamanda ve mekanda emeğin hem mekansal açıdan hem toplumsal-kültürel açıdan etkileşimi, küreselliği ve yerleşmeyi birlikte yaşayan diyalektik bir sürece girdiğini görüyoruz. Üretim düzeninin mekansal kümelenmesi, emeğin yerleşmesini, haliyle de güvencesiz ve maliyeti düşük bir niteliğe büründürmüş, esnek işlevleriyle de örgütsüzleştirerek ve taşeronluğun paternalist yönden insafına bırakarak sömürülmesini derinleştirmiştir.

İkincisi emeğin giderek esmerleşmesidir. "Esmer" sıfatı Türkiye'de bir yönü ile Anadolu'nun yağlılığına bir yönü ile de Kürt etnisitesine bir gönderme yapar. Başta mevsimlik tarım işçiliği, inşaat işçiliği ve işportacılık olmak üzere emeğin giderek belirli etnisite üzerinden enformel olarak örgütlendiğini görüyoruz. Enformel dayanışma ağlarının "sosyal sermaye" kaynağı olarak sunulduğu neoliberal piyasa toplumunda etnisitenin bu işlevi yerine getirmesi son derece doğaldır ancak diğer taraftan devletin egemen paradigması için de son derece tehlikelidir. Bunun siyasi çıktıları başka bir yazı konusudur. Lakin toplumsal tabakalaşma açısından bize yeni bir olguysunmaktadır. Bu yeni tabakalaşma sınıf ile etnisitenin çakıştığı ve birbirini yapılandırdığı maddi üretim sürecine dayanmaktadır. Dar anlamıyla Kürtler, geniş anlamıyla mezhepsel ve diğer kimlikler etrafındaki birliktelik anlamında emeğin "etnik ekonomi" içerisinde yapılaşmakta olduğunu söyleyebiliriz. Sadece etnik değil dinsel, kültürel pek çok boyuttan kaynaklı enformel dayanışma ağlarına dayalı ekonomik faaliyet alanlarının belirli ölçülerde "kümelenmeye" başladığını görüyoruz. Sadece emekte değil sermaye birikiminde de bu durum söz konusudur. Söz gelimi MÜSIAD, TÜSIAD, TUSKON ne kadar birbirinden kültürel olarak farklı ve örgütlü ise formel ya da enformel emek de o derece, belki de daha fazla kümelenmiş ve farklılaşmıştır. Sermayenin rengi beyazlaştıkça emeğin renginin giderek esmerleştiği bu sömürü sistemini metropollerdeki merdiven altı üretim atölyelerinde, mevsimlik veya geçici işçilikte ve işportacılıkta rahatlıkla görebiliriz. Ancak bu esmer sınıfı ekonomik çıkar kriterine göre değil sosyal çıkar veya dışlanma boyutlarına göre dikkate aldığımızda daha anlamlı bir soyutlamaya gitmiş olacağız.

Sincan-Çayyolu Hattında... Gündelikçiler...

Tanju Gündüzalp

Yaşarız da, yaşarken görürüz de... Ama hafızamızdaki kayıtlarımızda ya yer yoktur, ya da hafızamızdaki önem/ anlam derecelendirmesi çok uzun zaman önce anlamını yitirmiştir... Çoğumuz böyle yaşayanlardanız maalesef, bakıp da göremiyoruz...

Neyse konuya girelim...

Çayyolu ve Çankaya'nın biraz daha kalburüstü bölgelerinde sabahları trafik iki türlü akar. Sabahın erken saatlerinde, bu semtlerde oturan orta halli memur ve esnaf takımı, iş sahibi zenginler işyerlerine doğru özel otomobilleriyle harekete geçmezden önce, bu semtlere tersine bir trafik başlar. Bu evlere gelmekte olan gündelikçileri, bakıcıları, temizlikçileri, güvenlikçileri, bahçıvanları taşıyor, otobüsler, minibüsler.

Bu işçiler, daha çok şehrin Sincan, Fatih gibi banliyölerinden gelirler. Yol yorucudur. Şanslı olan pek azı, tek vesait ile gelir temizlik yapacağı ya da çocuk bakacağı eve. Bir çoğu, 2-3 aktarma yapar. 08:30'da gelmek için, en azından 05:30-06:00'da yola düşmeleri gerekir. Hayat erken başlar, geç biter, onların kendi evlerinde.

Bunu sabahları Çayyolu'na gidip-gelirken yavaş yavaş algılamaya başlamıştım ama hiç derinlemesine çalışmamıştı aklım bu insanlar nereye gidiyor, ne yapıyor, neden sürekli yaşamları değişiyor...

Ta ki Havva Abla (Eryılmaz)'nın anlattığı hikayeleri dinleyinceye kadar sürdü bu hafızasızlık...

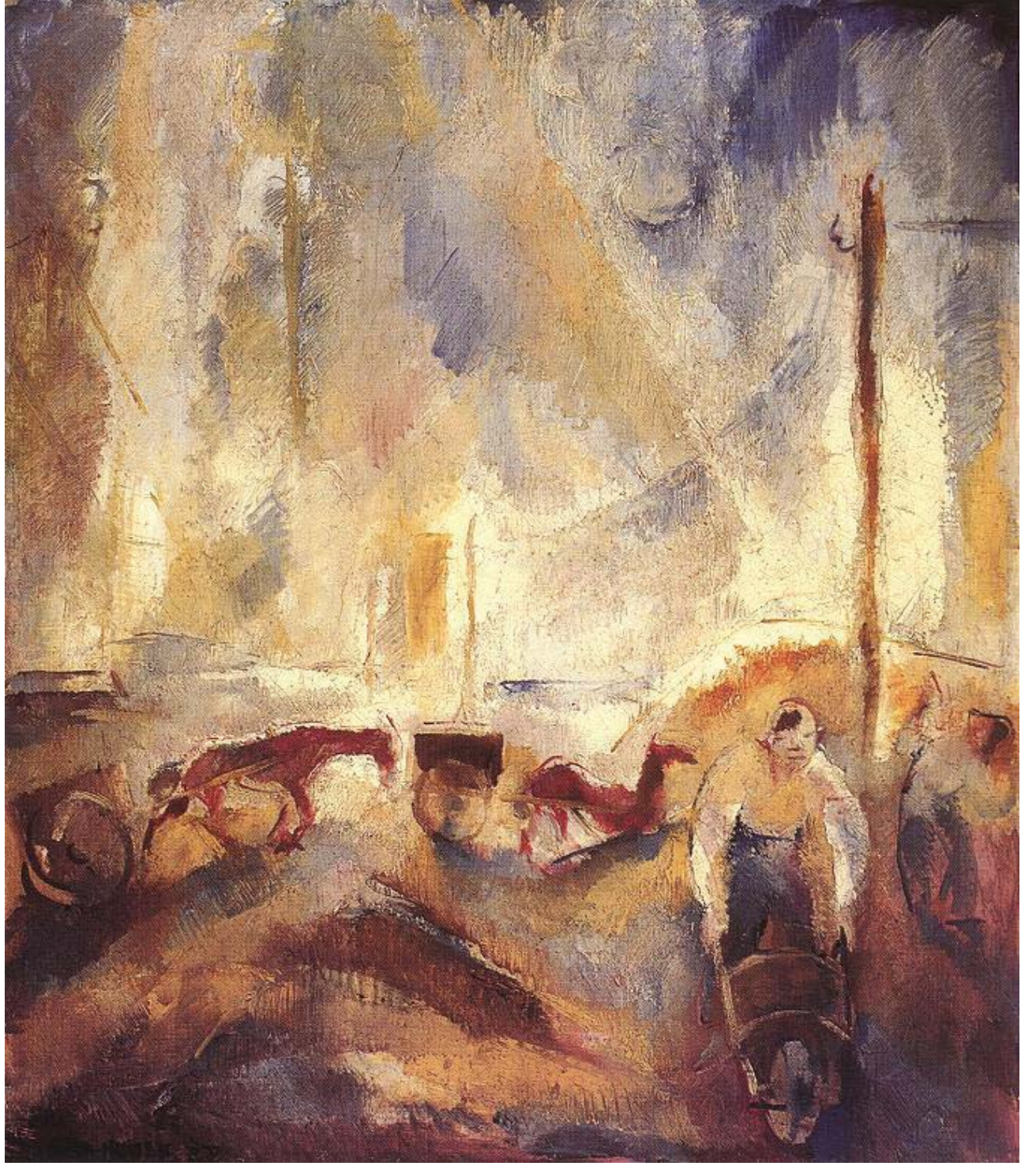
Söz Havva Eryılmaz'da:

"- 3 yıl çalıştım ben de buralarda. Sonra burada kalıcı işe girdim. Sigorta ve düzenli maaş çok önemli bizim için.

Neresinden başlayacağımı bilemedim. Ütü masasında ütüyu kısacık süre unuttu diye aşağılanan, küçümsenen, dövülenden tutun da, aile yaşamı dağılan, sürekli dayak yiyene... Maddi durumunu düzeltenden, servisin önünü kesen ve temizlikçi arayanlara... Kendi ismiyle hitap edilmemesine kadar...

Ama gördüğüm en önemli şey, çok değiştikleri. Temizliğe gelip gittikçe, başörtüsünü atan, giyimi değişen, konuşması değişen, düşünceleri farklılaşan...

Çok fazla hikaye var buralarda. Ama aslı hikayeden biraz daha gerçek; çok da kolay değil yaşadıklarımız, büyük baskılar yaşıyoruz çünkü... Ödenmeyen paralarımızla, aniden işten atıldığımızı öğrenmelerimizle, sigortalandığımızı sanırken, gir-çık yapılarak sigortasız çalıştırıldığımızı öğrenmelerimizle, yaşadığımız her tür şiddetle... Ama en önemlisi sanırım güvencesizliğimiz ve hor görülmemiz, küçümsenmemiz.

Okuma-yazma bilmeyenlerimizin yüzüne direk bunun söylenmesiyle, fakir olduğumuzun ve kenar semtlerden gelip, yoksul halimizle onların yaşamlarına girmemizin kötü bir şekilde ifade edilmesiyle, azarlanmalarımız ve aşağılanmalarımızla... ve en önemlisi de bizi önemsememeleri, görmemeleri ile... İnsanız biz de ve bir yaşantımız var. Okuyoruz, izliyoruz, dinliyoruz en önemlisi yaşıyoruz biz, hayalet değiliz. Ayrım yapmamalılar hiç kimseye..."

Sonra sonra, aynı semtlerden gelip de Çayyolu'nda birbirlerine yakın çalışan ev temizlikçileri, işine servisle giden memurları göre göre servis tutmayı akıl ettiler. Sincan da bir okul servisi işleten abinin de desteği ile bu iş resmiyet de kazandı... Şu an 10 resmi servis var çalışan bilinen... ve gayriresmi çalışan çok da servis var artık... Ve artık Çayyolu'nun ev sahipleri, yolda servisi durdurup evlerine temizlik için insan ister duruma geldiler... Ama

en müthiş de servisle gelip giden ev temizlikçilerinin yardımlaşma düzeyi... Aniden işsiz kalan arkadaşlarına maddi destekte bulunmalarından tutun da, sıkışık olan servis şoförüne 5.000 TL kredi oluşturmalarına kadar doğal bir yardım kurgusu oluşturmuş durumdalar bile...

Bu sayede sabah 5.30 lar da değil 7.00 de evlerinden çıkabiliyorlar... Başkasının evlerini çekip çevirenler, artık kendi evlerine, çocuklarına da birkaç saat daha fazla zaman ayırabiliyor, kendi evinin temizliğini, kendi çocuğunun yemeğini de yapmaya vakit yetiştirebiliyorlar, onca koşuşturmanın ortasında...

Güne başladığımızda kullandığımız, tükettiğimiz ne varsa, bilin ki üzerinde bu emeğin bir izi var... Bu emeği biz sigortasızlaştırıyoruz, biz vasıfsız tutuyoruz, biz örgütlenmelerini engelliyoruz.

Evlerimizdeki Gündelikçi Kadınlar/ Cömert "abla"ların Sadık "hanım"ları

Sibel Kalaycıoğlu / Helga Rittersberger-Tılıç
Su Yayınevi

Evlerimize gündelikçiliğe gelen kadınları; Güllü, Hatice, Emine ya da Sultan Hanım'ları tanıyor muyuz? İşleri, kendileri ve bizler hakkında neler düşündüklerini, hayallerini, umutlarını ve umutsuzluklarını biliyor muyuz?

Bize neden "abla" dediklerini, neden bizle bir tür "hayali akrabalık" ilişkisi içindeymiş gibi davrandıklarını, aslında bizim de bu "hayali akrabalığı", belki biraz da bir işveren stratejisi olarak, benimsediğimizi hiç sorguladık mı?

ODTÜ Sosyoloji Bölümü öğretim üyeleri Dr. Sibel Kalaycıoğlu ve Dr. Helga Rittersberger-Tılıç bir ilke imza attılar. Evlerimize temizliğe gelen kadınlarla ilgili Türkiye'deki ilk ve tek araştırmayı gerçekleştirdiler. Bu kitap, 5500'den fazla adres taranarak bulunan 151 temizlikçi kadının, Sadık "hanım"ların ve onların işverenleri olan 81 Cömert "abla"nın anlattıklarından oluşuyor.

Belki Kente Bir Olimpiyat Gelir

Ahmet Çinici - ahmet.cinici@gmail.com

Olimpik bir ruha sahip olduğumu iddia edemem. Aynı mesafeyi bir insanın değerinden saniyenin bilmem kaçta kaçta kadar kısa sürede koşması ya da birinin değerinden bilmem kaç gram fazla ağırlık kaldırması neden dünyanın gündemine oturur hiç anlam verememişimdir. Hal böyleyken olimpiyatların hasbel kader yaşamakta olduğum Londra'da yapılacak olmasının beni çok heyecanlandırmış olduğunu da söyleyemem. Hatta bu konu üzerine yazı yazmak aklımın ucundan bile geçmezdi. Geçmezdi ama olimpiyatların sosyal hayat ve kent yaşamı üzerine trafikten enflasyona, emlak spekülasyonundan yükselen faşizme kadar, birçoğu öngörülmemiş olan o kadar çok yansıması oldu ki, 2020 olimpiyatlarına aday olan İstanbul'u da göz önüne alarak olimpiyatların pek gündeme gelmeyen yönlerinden bahsetmek şart oldu.

Olimpiyatların etkisini ilk kez somut olarak hissetmemiz geçen Eylül - Ekim aylarına rastlar. Başka bir şehirden, daha önce yaşamış olduğumuz Londra'ya göçmüş ev arıyorduk. Eskiden kiralardan görece hesaplı olduğu semtler artık olimpik köye komşuydu ve kiralalar uçmuştu. Doğal olarak başka yerlere yönelmeyi denedik ama Londra, zaten Avrupa'nın en pahalı kenti olan Londra, iki sene önce bıraktığımız Londra değildi. Kiralarda resmi enflasyon rakamlarını katlayan artışlar vardı ve bahane hep aynıydı: olimpiyatlar... Peki olimpik köyle, stadlarla ilgisi olmayan yerler nasıl oluyor da olimpiyatlar nedeniyle zamlanıyordu? Bunu sorduğum emlakçı, emlakçılara olan gazemimi haklı çıkarıncasına cevapladı; efendim olimpiyat nedeniyle kente yapılan yatırım artmaktaydı, Londra güzelleşmekte ve dolayısıyla kiralalar da naçizane artmaktaydı. Tam bir Londra bir başka güzel şimdi vakası. Ayrıca yatırımları finanse etmek için toplu taşıma, belediye vergisi, elektrik ve su ücretlerine ciddi zamlar yapılmış, kütüphane ve park bakım işleri gibi kamu hizmetlerinden kısıntılar, ekonomik krizin de etkisiyle, almış yürümüşü.

Buna rağmen olimpiyatların ekonomik krize çare olacağı umuluyordu. Ancak

Yoğun trafiğe bulunan Olimpiyatlara ayrılmış özel trafik şeridi (foto. Ahmet Çinici).

ilk izlenimler ekonomik beklentilerin karşılanmaktan çok uzak olduğu. Olimpiyat süresince Londra'ya büyük bir turist akınının olduğu, artan otel ve ev kiralarından büyük paralar götürülenlerin olduğu kesin olmakla birlikte, turistlerin beklenen ölçüde harcama yapmadıkları, aksine küçük işletmelerin işlerinde %30'a varan azalmalar olduğu söylenmekte.¹ Olimpiyatların altyapısı için harcanan paraların geri dönüşü olmayacağını somut örneği ise Atina. 2004 olimpiyatlarını düzenleyen Yunanistan'ın ekonomik iflasa sürüklenmesinin sebepleri arasında olimpiyatlar da gösterilmekte.²

Olimpiyatların kent yaşamına etkileri ise olimpiyatlar yaklaşırken belirmeye başladı. Örneğin Greenwich Parkı'na, hani başlangıç meridyeninin geçtiği, içinde gözlemevi ve müzesi olan devasa parka gittiğimiz bir gün, olimpiyat oyunlarının bir kısmı burada oynanacağı için parkı kapatılmış, etrafına tel örgü çekilmiş buluverdik. Olimpiyatlar süresince bilet parasını veren parka girip oyunları seyrebilecekti ama diğerlerine giriş yasaktı. Kamusal alanın, yani herkesin kullanımına açık olması gereken mekanların kapatılarak girişin ücretlendirilmesi, bence olimpiyatların kent ölçeğindeki en belirgin ve rahatsız edici yansımasıydı.

Bunun yanısıra trafik, gürültü, kirlilik gibi sorunlar zaten beklenmekteydi ve iyi kötü önlemler alınmıştı. Ancak her yeri saran olimpiyatları destekleyen bu arada daha çok tüketim temalı reklamlara ne önlem alınacaktı? Zaten önlem kelimesi burada güvenlik (dikiz) kameralarıyla eş anlamlıdır. Şimdi buna evlerin çatılarına olimpiyatların güvenliğini sağlamak amacıyla yerleştirilen füzeler de katıldı. Yetmedi, güvenlik paranoyası nedeniyle toplantı ve gösterilere büyük kısıtlama getirildi. Aykırı bir görüş ifade etmesi olası herkes 'bir şekilde' göz önünden kaldırıldı. Örneğin yıllardır olaysız yapılmakta olan geleneksel bir bisikletli geçite katılan 183 bisikletçi ve bisiklet (evet bisiklet) tutuklandı. İngiltere polisinin Türkiye polisinden tek farkı biber gazını kısıtlı kullanabilmesiydi. Bunların basında yer almaması ise istenmeyen

Londra bir başka güzel şimdi (foto. Nurdan Kocasoy).

görüntüleri göz önünden kaldırma yollarının en başarılılarındandı. Bütün bu önlemlere karşın güvenlik şirketi yeterli güvenlik elemanı bulamayınca yardıma ordu koştu, askeri üniformalı genç insancıklar şehre işgal altında bir kent görüntüsü kazandı. Zaten İngiltere'nin güvenlik görevlisi gereksinimi Türkiye'nin asker gereksinimine benzer. Nasıl Türkiye NATO'nun en kalabalık ikinci ordusu olmasına rağmen halen asker açığından bahsetmekteyse, İngiltere'nin de her daim güvenlik personeli açığı olmuştur. Yine de bu kahraman askerlerin pet şişeleri toplayıp geri dönüşüm kutularına taşıyarak

alan olduğunu ve yeni yapılaşmanın bölgeyi ihya edeceğini öne sürmekteydi. Emlak spekülatörleriyle birlikte bölge de ihya olur mu bilemem ama bu terk edilmiş endüstriyel alanın doğa rezervi kabul edilen Lee Nehri Vadisi'nin Londra içlerine dek uzanan büyük bir parçası olduğu bilinmekteyken, nasıl terk edilmiş endüstriyel bir alana evildiğini Türkiyeli herkes az çok tahmin edebilir. Buradaki ağaçların ve meyve bahçelerinin yok edilmesi, yöre sakinlerine sus paylarının dağıtılması yine bizlere hiç yabancı olmayan şeyler. "Hobi bahçelerinde sebze meyve yetiştirir, ateş yakıp şarkılar söyleyerek hasatı kutlardık. Her isteyen katılabildiği bir şenliğe dönüşürdü ortam. Şimdi ise ne toprak kaldı ne para vermeden girebileceğiniz bir yer" diyen bölge sakininin lafı üzerine fazla söze gerek yok sanırım.

Son olarak olimpiyatların toplumsal etkilerine değinmeden geçemeyeceğim. Olimpiyat aracılığıyla ırkçılığın körüklenmesi, zaten göçmenlere karşı uygulanan ayrımcılığın şiddete dönüşmekte olduğu Londra'da en son gereksinimimiz olan şeydi. Milli gurur adı verilen ve madalya sayısı arttıkça daha da çirkinleşen faşist öfke her yeri sardı. Adım başı bir bayrağa rastlamak Türkiye'de normal karşılanabilir ama İngiltere'de tehlike çanlarına işaretler. "Britanya, otuzların Almanya'sının ruhunu medyanın da gazıyla yayıyor" diyen ünlü müzisyen Morrissey de bu noktayı vurguluyordu.

Piknik havasında Olimpiyatları izleyen insanlar (foto. Ahmet Çinici).

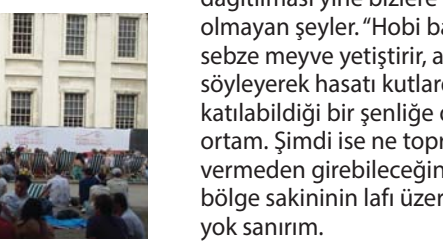
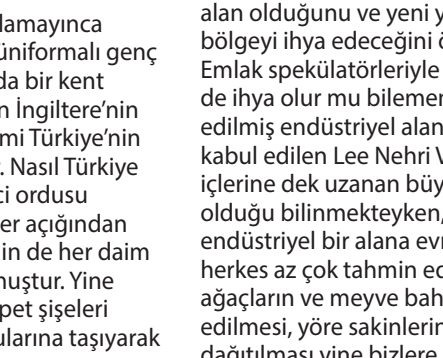
olimpiyatların güvenliğini sağlamaları Amerika'nın peşine takılıp Irak'a ve Afganistan'a demokrasi götürmeye gitmelerine yeğdir. Ama olimpiyatlardaki görevleri bununla sınırlı değildi tabi. Parklara yerleştirilen dev ekranlarla olimpiyatlar naklen yayınlandı. Yine kamusal alanın işgalinin bir örneği olarak bu parklar tel örgülerle çevrilmiş, insanlar üzerleri aranarak içeri alınıyordu. Kitabın, şiirin, şarkının terör aleti olduğunu öğrenmiştik. Yiyecek ve içeceğin terör aleti olduğunu ise buralarda öğrendik. Kahraman Britanya askerleri buralara yığınak yapmış yiyecek ve içeceklerle parklara girilmesine engel olarak güvenliğini sağlıyordu. Böylece park içerisinde kurulan standlarından normal fiyatın birkaç katına güvenle alışveriş yapabilecektik.

Olimpiyat sonrası kamusal alan er geç kamuya açılacak, ancak bir de hiçbir zaman telafi edilemeyecek şeyler var ki asıl önemlisi de bunlar. Bunun başında da olimpik köyü ve civarını da kapsayan büyük bir alanın yapılaşmaya açılması ve buraya sayısı binlerle ifade edilen konut yapılacak olması geliyor. Olimpik komite bu bölgenin terk edilmiş bir endüstriyel

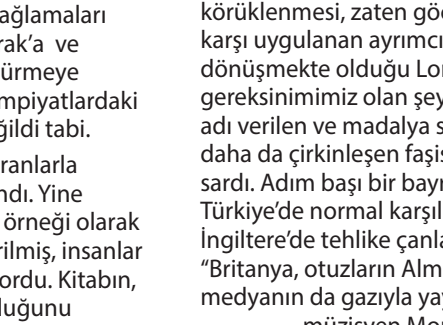
Alan olduysa neyle karşılaşırız onu düşünmeye çalışalım. Karadeniz'e doğru, kalan son ormanların içerisine kurulacak bir olimpik köy mü istersiniz, biber gazına bugünleri de aratacak şekilde boğulmuş bir kent mi? Milliyetçi histerilerin iyice körükleneceği bir ortam mı zaten kırıntı halindeki kamusal alanların iyice tırtıklanması mı? Olimpiyatların tüm dünyayı bir araya getiren bir dostluk ve kardeşlik şöleni olduğuna, ya da ekonomik olarak bir koyup üç alınacağına inanın veya inanmayın. Ama olimpiyatların bunun çok ötesinde etkileri olduğu kesin ve olimpiyatlarla adayı olurlen bunların tartışılması da gerekir.

"Hepimiz Olimpiyatlar için çalışıyoruz" diyen bir hamburgerci reklamı (foto. Ahmet Çinici).

Piknik havasında Olimpiyatları izleyen insanlar (foto. Ahmet Çinici).

Olimpiyatlara karşı tepki duvar resimlerine de yansıdı. Londra 2012'ye hoş geldiniz (foto. Nurdan Kocasoy).

1. <http://www.bbc.co.uk/news/uk-england-london-19214354> ve <http://www.bbc.co.uk/news/business-19191758> (İngilizce)

2. <http://www.nolondon2012.org> (İngilizce).

3. <http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?atype=RadikalDetayV3&ArticleID=1093729&categoryID=81>

4. <http://www.indymedia.org.uk/en/2012/08/498692.html> (İngilizce)

5. <http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?atype=RadikalDetayV3&ArticleID=1096473&categoryID=78&Rdkref=6>

6. <http://www.gamesmonitor.org.uk/> (İngilizce)

7. <http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?atype=RadikalDetayV3&ArticleID=1096577&categoryID=84>

Sol Açık'a Tribünlerde Uğurlamaya İlginç Müdahaleler...

24 Ağustos'ta kaybettiğimiz Metin Kurt anısına, 31 Ağustosta oynanan Gençlerbirliği-Orduspor maçında Gençlerbirliği taraftarlar grubu KaraKızıl tarafından açılan Metin Kurt pankartı Ankara Valisi tarafından tribünden kaldırıldı.

Galatasaray'ın efsane futbolcularından, devrimci spor emekçisi Metin Kurt, geçtiğimiz hafta hayatını kaybetmişti. Efsane futbolcu Metin Kurt'u anmak için, Ankara 19 Mayıs Stadyumu'nda açılan pankart Ankara Valisi'nin talimatıyla, polisler tarafından maçın 20. dakikasında tribünden indirildi. Polisler, taraftarın tepkisine rağmen pankartı kaldırdı, tepki gösteren taraftarlar uzun süre "Metin Kurt ölmedi kalbimizde yaşıyor" tezahüratında bulundu. / Solfasol

Başka Bir "Genç Romancının İtirafı"

Ezgi Koman

Başlıktan da anlaşılacağı üzere, bu söyleşinin esinlendiği yer, Umberto Eco'nun "Genç Bir Romancının İtirafı" adlı kitabıdır. Eco'nun dediği ve bu kitapla yaptığı gibi "gerçek dünya ile kurmaca dünya arasındaki ilişkinin dinamiklerini masaya yatırmaya" çalışmaktır. Pek çoğumuzun yazarlara özellikle de romancılara ilişkin merakı sanırım tam da böyle. "Düşünmediklerimizi düşündürenlerin" yani "tanrı katında oturup da kurgulayanların" sıralarına ilişkin bir merak.

Merak... Ama işte her şeye ve herkese değil elbette... Bu sayımızdaki merakımız "Kuzey" ve "Masumlar" romanlarının yaratıcısına, Burhan Sönmez'e... Burhan Sönmez Solfasol için bir "İtiraf Hücrəsi"ne geçmeyi kabul etti. Başka bir "Genç Romancının İtirafı" için buyrun lütfen...

Burhan Sönmez "buralar"dan bir yazar... Ankara'nın Haymana'sında başlayan yaşamı şu günlerde İstanbul ve Cambridge arasında devam ediyor. 2011 yılında, Masumlar adlı romanıyla Sedat Simavi ödülünü aldı. Bu ödülün en genç sahibi.

Masumlar'da, "sır kitabı" taşıyan bir kadın, şiirlere inanır. Uykusuz bir adam, mezarlıklardan ve ölümün kıyasından geçerek hayata tutunmaya çalışır. Herkesin bir sırrı ve günahı vardır. Adamla kadın, bir gün kaderin kırık köprüsünde karşılaşılır. Kadın "kitap falı" bakar, adam kendi kendine bozkır türküleri mırıldanır. Haymana Ovası'nda, Tahrân'da ve Cambridge'te geçen hayatlar...

Kuzey'de ise... Rinda adlı genç bir avcının serüvenini anlatmaktadır. Daha iki yaşındayken babası onları terk edip gitmiş, ama yirmi yıl sonra köyüne dönerken ölmüştür. Babasının yirmi yıllık yokluğu ile ölümünün gerisindeki nedenleri bulmak üzere kuzeye giden Rinda'nın hikayesi, Doğu dünyasının efsane ve masallarının ruhuyla anlatılır. Bir yanda bir gencin merakı, diğer yanda bu dünyadaki varoluş ve hakikatle ilgili bir arayış çabası birlikte yol alır. "Felsefi bir masal" edasıyla tasvir edilen kuzeyde Rinda babasının ölümünün arkasındaki nedenleri bulmayı, onun geçmişini öğrenmeyi ve bu sayede babasını tanımayı umut eder. Kendisini tanımaya başlamanın da yolculuğudur bu. Eski zaman filozoflarının fikirleri ve kadınların düşleri sayesinde, romanın gizemine dair kapılar yavaş yavaş aralanır.

Solfasol - Eco diyor ki; pek çok insanın içinden hikâye anlatmak gelir ve hatta bunu yapamadıkları için mutsuz olurlar. Ama tabii biliyoruz ki bazıları için öyle değil... Onlar anlatırlar. Siz de... Peki siz "içinizden hikâye anlatmak geldiğini" ilk ne zaman fark ettiniz acaba? Nasıldı?

Burhan Sönmez - 1997 yılının yazında, uzun hastalık dönemimde gece gündüz zihnimi rahatlatmak her şeyi deniyordum. Arada, aklıma gelen hikâyeler vardı, onları bir deftere yazıyordum. Bir süre sonra, yazdıklarımın uzun bir metin haline geldiğini ve bir roman formuna uyduğunu hissettim. O güne kadar hayalim şair olmak, şiirlerimi kitaplaştırmaktı. Birden bire şiirden romana neden geçtim, bilmiyorum. Ben "kal ehli"ndendim. Masal anlatmayı eskiden beri sever, küçükken kız kardeşime hikâyeler uydururdum. Zamanı gelip artık elim kalem tutunca, yazmak kaderim oldu.

Solfasol - O halde kaderinizin yazmak olduğu zamanlardan devam edelim. İlk romanınız Kuzey... Kuzey, bir yerde değiniz gibi "hakikatin peşinde yapılan bir yolculuğu" anlatıyor. İç içe geçmiş hikâyelerle biraz da "okurun anlama kapasitesini yücelten" bir anlatımı var. Yani okurun

yoğunlaşmasını, belki biraz daha "yavaşlayarak" emek harcamasını gerektiren bir roman... Okuruna bu kadar emek harcatan bir roman, ister istemez yazılışını da merak ettiriyor. Eco "bir şey anlatmak için bir tür yarı tanrı gibi başlarsınız işe" diyor ve bu yarı tanrının içinde tam bir güven duyarak hareket edebilmesi için de kusursuz bir dünya yaratması gerekir" diye ekliyor. Siz, -okurun da ayrıca emek harcaması gereken- Kuzey'i yazarken, bu güveni hissetmek için neler yaptınız?

Burhan Sönmez - Yalnızlık tanrıya mahsustur, yazar o hale özenir. Kendi yalnızlığı içinde bir alem yaratmaya, karakterlerine kendi ruhundan üfleme çalışır. Çok araştırır, çok çamur karar, yaptıklarını beğenmez, sürekli baştan başlar. İşte orada, okurun da bize benzediğini düşünürüz. Benimle aynı şeyleri hisseden, düşünen ve hayal eden okur. Okurun kolay anlaması niyetiyle kendi zihnindekileri daha basit hale getirmeye çalışan yazar, hem okuruna hem kendisine gereken değeri vermiyordu. Oysa okura güvenmek gerekir; o eşikten sonra, yaratıcılık, gökler katında değil, somut insanda/okurda bedenlenen bir yansıma dönüşür. Okur, yazarın sureti olur.

Solfasol - Eco, "Bir metin yazar için örnek okur'unu yaratmak için tasarlanan araçtır" diyor... "Örnek Okur'un yanı sıra ampirik okurdan da söz ediyor... Siz okurlarınızı nasıl tanımlarsınız ve de ayırım yaparsınız acaba? Ya da yapar mısınız? Ve varsa sizin örnek okurunuz kimdir, nasıldı?

Burhan Sönmez - Okurların en makbulü, sizin ifade etmek istediklerinizi hissedebilen, bunu kavrayabilendir, deriz. Oysa, yazarın bile farkında olmadığı unsurlar bulup çıkaran bir okur vardır. Yazarlar bazen kaygı duyar bundan, çünkü metnin hakimiyeti ellerinden kayıp gitmekte ve metin, kendisini yaratan kişiyi aşmaktadır. Okur, bilgi ağacının yasak meyvesine diş atar sanki. İşte orada yazarın cenneti biter, okurun dünyası başlar.

Solfasol - Eco okurun sizin sözünü ettiğimize benzer bir hal içerisinde, zaman zaman bazı karışıklıklar yaşayabileceğini söylüyor. Örneğin "romandaki kahramanın düşünceleri yazarın düşünceleri olarak algılanabilir" diyor ve aslında bundan çok da haz etmiyor. Siz bu duruma takılır mısınız acaba?

Burhan Sönmez - "Gerçeği bulmanın anahtarı yok" der Kuzey romanındaki bir karakter. Bu benim düşüncem mi? Gittiğim söyleşilerde buna benzer sorular sorulur. Özellikle Kuzey'deki "gönlü temiz kardeşler" in tartışmalarında ifade edilen düşüncelerin bazen tümünü bana atfedilen olur. Günlük hayatta bunun karşılığı yok, ama biz romanı yazarken, doğrudur, oradaki bütün düşünceler bir anlığına bizim olur. Flaubert'in "Madam Bovary benim" demesinden öte bir şey

Solfasol - Farkı ne?

Burhan Sönmez - Varlık bir'dir, çokluk arzidir. Bir insan, bütün insanların özelliklerini "külli" olarak içinde taşır. Hem korkak hem cesur, hem iyi hem kötü, hem iyimser hem karamsardır insan, her özellik farklı formlarda açığa çıkar. Superman (Clark Kent) de hem süper hem sakardır. Raskolnikov Suç ve Ceza'nın katilidir, ama bütün parasını yoksullara verecek kadar da iyidir. Saf insana değil "bütün" insana yaklaşan yazar da, romanındaki karakterleri var ederken, kendi içindeki parçaların karşılıklarını bulur. Masumlar romanındaki mezarçı, "Cesetler ayırıcı, ama ölenlerin ruhları "birleşir" der. Romandaki karakterler de ayırıcı, ama hepsi yazarın ruhunda birleşir. Oscar Wilde, tek romanı Dorian Gray'in Portresi'nde yer alan üç ana karakter hakkında şöyle demişti: "Ressam Basil, benim olduğumu sandığım kişidir. Lord Henry, başkalarının olduğumu sandıkları kişidir. Dorian Gray ise olmak istediğim, ama asla olamayacağım kişidir."

Solfasol - Eco roman yazarken kesinlikle bir "ilham kaynağı'nın olmadığını söylüyor. Hatta ilhamı "hilebaz yazarların baş vurduğu kötü bir kelime" olarak tanımlıyor. Özellikle aşına olduğu konularda "kocaman bir dolabı açar" gibi yazdığını itiraf ediyor :) Yani romantik bir ilham kaynağından etkilenerek değil hali hazırda yazılmış olan metinler ve "bilgi'nin tasnif edildiği "dolaplar" aracılığıyla yazmaya başladığını belirtiyor... Siz ne dersiniz ilham konusunda ve sizde nasıl işliyor sistem?

Burhan Sönmez - Son çağın yükselen söylemidir, artık ilhamla sanat eseri üretilemeyeceğini ilan etmek. Yazarken bilgi, emek ve yoğunlaşma gerekir. Ancak bunu söyleyenler, sanatı, günlük hayatın sıradan üretimleriyle aynı seviyeye indirir ve sanat ile bilimsel üretim arasındaki perdeyi yok eder. Eco'ya katılmadığım yer burası. Evet, sanat eseri yaratmak bilgi ve emek işidir, ama ilhamı, melankoliyi, baş edilemez coşkuyu ve soluksuz arzuyu yok saymak inandırıcı görünmüyor. Edebiyat eseri, akademik tez hazırlamakla aynı değildir. İlhamsız tek bir satır yazmaktansa... Yani, demek istiyorum ki, ilham perisini küçümseyenlerden değilim. Sınırlarını aşırı ve titiz bilgiyle çizen yaratıcılık cazip görünmüyor.

İlhamın tek başına yetmediğini söylemek, doğru olsa da, onu tümüyle anlamsız ilan etmek, aşırı bir uç. Ben Johnson'un çağdaşı Shakespeare'e dönük eleştirisini hatırlayalım. Shakespeare'in yaratıcı dehasını sağduyu ile kullanmadığını söylüyordu. Yani o büyük yazar, daha iyisini yazabilecekken, dehasının bütün potansiyelini açığa çıkarmadı, diyordu. Oysa yazar iyi çalışmalı, kendini terbiye etmeli. İlhamını sağduyuyla işlemek, bilgiyle geliştirmek, daha ileri bir basamağa taşımak gayreti içindeyken, çalışkan bir öğrenci gibidir yazar. Ama çalışkan bir öğrenciden de ibaret değildir. Ben Johnson, Shakespeare'in ilhamının, sağduyulu bir çabayla desteklenmesi gerektiğini söylerken, onun ilhamını yok edip, yerine sadece zeki bir çalışmayı koymuyordu.

Solfasol - Son olarak işte size - Eco'nun bu kitapla çokça da ironiyle yapmış olduğu gibi- günah çıkarma şansı!.. Bize yazma sürecinize ilişkin bir itirafta bulunur musunuz?

Burhan Sönmez - Kuzey'de romanın kahramanı Rinda'nın işkence gördüğü, sonra bunu rüya sandığı bir bölüm var. Rüyadan uyanır ve tanıdığı bir adamla konuşur. Ama adamın gerçekten o olup olmadığından emin değildir. Biz de merak ederiz. İçerisi karanlık olduğu için adamın kimliğinden şüphe duyarız. Romandaki bu uzun ve kritik bölümü daha önce tasarlamamıştım. Tam o sayfaları yazarken geldi aklıma. Böyle bir şeyi nasıl bir anda düşündüğüme şaşırımdım.

Birkaç yıl geçince, çocukluğumdaki bir olayı hatırladım. Annem babam akşamları gezmeye gittiğinde ben kız kardeşimle kalır, oyun oynardık. Bir süre sonra, "Ben aslında cinim, insan kılığında girdim" derdim kardeşime. O önce inanmak istemez, sonra bu ihtimali ciddiye alarak, ağlamaya başlardı.

Bu olayı hatırlayınca, Kuzey romanına koyduğum o sahnenin aslında küçükken kardeşime oynadığım oyunun bir yansıması olduğunu fark ettim. Yazarların hikâye yaratma sırasındaki psikolojileri konusunda edebiyat tarihinde sayısız örnek var, bilinçaltımız, bilincin dizginlerini ele geçirir. Kız kardeşim bu olayı hatırlar mı bilmem, ama ben onun üzgün çocuk yüzünü hatırladıkça şimdi kalbim sıkışıyor.

Solfasol - Teşekkürler...

Torun Tombalak

Enver Arcak

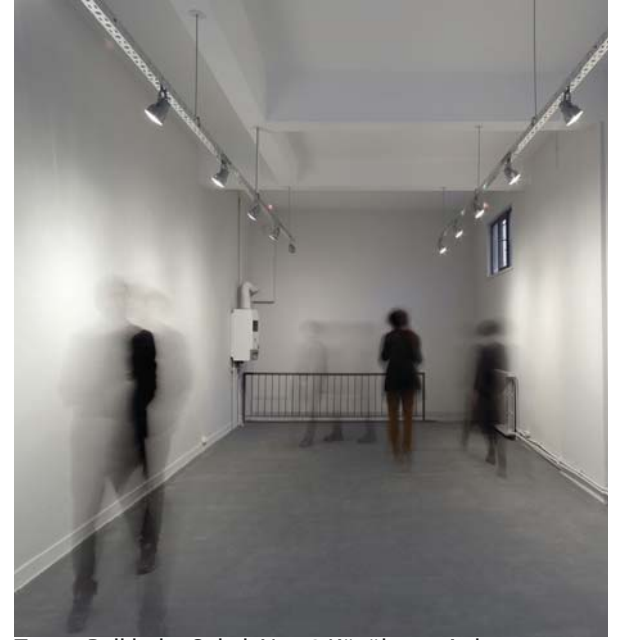

Torun; sanatın paylaşımı için Ankara'da mekan ihtiyacı duyan kişilerin bir araya gelmesiyle doğmuş. Sürdürülebilirliğini, bu ihtiyaç çevresinde oluşturan kolektif özveriyle sağlarken, mekanı sanatçıya geri vererek sanatsal paylaşımın güncel sanat ilişkilerinden uzakta nasıl var olacağına dair büyük bir merak taşıdıklarını söylüyor Torun ekibi. Var olan sergiyle paralel ve sanatçıyla işbirliği içerisinde gerçekleştirilecek etkinlikler ile farklı disiplinlerin yan yana geldiği, tartışmanın ve eleştirinin yaşandığı bir zemin yaratmaya çabalamaktalar. Yaşanacak paylaşımların kendine ve etrafına yeni bir biçim verebileceğine inanan Torun, kendisini var edecek sanatçı ve izleyiciye sürekli bir çağrılar.

Torun, Ankara'da sanatçıların eserlerini sergilemeleri için birkaç kişinin bir araya gelip kurduğu yeni bir mekan.

Esat Ballıbaşa Sokak'ta bir kıraathaneden devşirme bu yerde şimdiye kadar 3 sergi gerçekleştirilmiş. Sırasıyla; Ece Akay (ilgili kişiye), Cemil Batur Gökçeer (düşüm) ve Engin Sarı (mm,km) sergilerine mekan olmuş. 21 Eylül-13 Ekim tarihleri arasında İlker Çelen'in Süper İntihar/Super Suicide sergisi bir sonraki etkinliği olacak Torun'un.

Ankara'daki diğer benzeri mekanlardan farkının, "bir hiyerarşinin olmaması ve mekanın sanatçının inisiyatifinde oluşturulması, mekanın fiziksel koşulları dışında sanatçının önüne engel çıkarmamız. Eserlerin satılıp satılmamasına ve yapacaklarına dair sanatçıları serbest bırakıyor oluşumuz." diyor Torun ekibinden Batur Gökçeer. Birkaç arkadaşı bir araya gelip bağımsız ve ticari amaç gütmeyen sanatçılara mekan sağlamak üzere yola çıkmışlar. Yolları açık olsun dileğiyle...

Torun: Ballıbaşa Sokak No:52 Küçükesat-Ankara
www.torun-web.com / info@torun-web.com

Ankara'da Sinema Adına Yeni Bir Soluk: CAVA

CINEMA AND AUDIO VISUAL ARTS INSTITUTE

Ankara'nın modern sanatlar merkezi CerModern, faaliyetlerini Yapım-eki birlikteliğiyle ortaya çıkan CAVAEnstitü adı altında sürdürüyor.Görsel-işitsel sanatlar alanında kurumsallaşmayı amaç edinen CAVA (Cinema and Audio Visual Arts) ileriye ve yeniyeye dönük çalışmalarıyla hem bir sanat inisiyatifi hem de bir enstitü olarak hizmet vermeye hazırlanıyor. Dört ayrı başlıkta ilerleyecek olan programının danışmanları arasında; Ahmet Uğurlu, Ahmet Gürata, Barış Pirhasan, Erdal Beşikçioğlu, Ezel Akay, Meltem Cumbul, Mert Firat, Onur Ünlü, Ümit Ünal, Yeşim Ustaoglu, Yüksel Aksu gibi alanlarında usta isimler bulunuyor. 13 Ekim-30 Aralık 2012 tarihleri arasında sürecek olan I. Dönem atölye faaliyetlerine ; Tufan Taştan tarafından yürütülecek

"Bir Film Yaratmak" sinema atölyesi, Evren Barış Yavuz tarafından yürütülecek "Düşten Kağıda" senaryo atölyesi, Ahmet Uğurlu tarafından yürütülecek "Kameraya Oynamak" oyunculuk atölyesi ve Ahmet Gürata tarafından yürütülecek olan "Sinema Okur Yazarlığı" eleştirmenlik atölyesi ile başlanıyor.Atölyelerin son başvuru tarihi ise 8 Ekim 2012. İlk dönemini tamamladıktan sonra bir ileri aşamada; Sinema Müziği, Görüntü Yönetmenliği, Sinema Sanat/Tasarım, Yaratıcı Yapımcılık gibi atölyeleri kurmak adına da çalışmalar sürüyor.

AYIN SELİ MIDİLLİ ÜZERİNDE

Ali Akın Akyol

"Önce ay battı sonra da yedi yıldız Ülker'in gece yarısı, akıyor çağ, yalnızım yatağımda..."

Midilli Adası hakkında bir yazı yazmamı; elbette bir Midilli gezisine, adanın merkezi ve en büyük şehri Midilli'de yaşayan tur rehberimize, Ayvalıkta bir çay bahçesi işleten Mehmet Amcaya ve tabiki Ayvalıktan bakanlar için Midilli Adası üzerinde batan Ay'a borçluyum dostlar. Yukarıdaki dizelerin sahibi Sappho'nun yeri ise ayrı. Hepsine baştan teşekkürler.

Konuya tam ortadan başlamak gerekirse, yaz aylarında Yunan adalarına gitmek isteyenler için tavsiyem Ağustos ayının ortası; yani Meryem Ana'nın ölüm yıldönümüne (göklere alınması bayramına hatta İsa peygamberin doğduğuna inanılan güne) denk gelen 15 Ağustos'tur. Bir bayram havasında geçen bu günün akşamından başlayan şenlikler ertesi günün ilk ışıklarına kadar sürmekte. Meryem Ana'nın ölüm yıldönümünde neden kutlamaların yapıldığı ise ayrı bir yazı konusu. En önemlisi ise bu günün bizim turizmimizde tur organizatörlerimizin bilmiyor ve o güne dönük özel turlar düzenlemiyor olmaları da oldukça ilginç bir ayrıntı. Bu kutlamaların Gökçeada ve Bozcaada'da yıllardır yapıyor olması ise Anadolu'da hayatın bir başka çeşni. Kapısında sarı bayraklar (üzerinde çift başlı kartal bulunan sarı bayrakları ile kiliseler, Fener Rum Patrikhanesine bağlılıklarını simgeliyorlar) olan tüm kiliseler bu günde özel ayinler, ikramlar yapıyorlar, gezginlere duyurulur.

Bizde 12 Ada olarak tarih kitaplarımızda geçen Ege Denizi adalarına son yıllarda başlayan rağbet, elbette Yunanlı komşuımıza (kendileri onlara Helen dememizi tercih ederler) duyduğumuz ilgiden kaynaklanıyor. Bir de derin kriz dönemini yaşayan dostlarımızın turizm fiyatlarına yansıyan indirimler de cabası. Komşularımızın dillerini ve kültürlerini bir yüzyıldır unutan bizler daha yeni oluşan merakımıza dem vuramaz olduk. Coğrafyamızdaki komşularımızla aramızda bulunan bu acayip durumlar, rüzgarlar daha ne kadar sürecek bilemem ama ben de bu yaz birkaç Yunan adasına gitmekten kendimi alıkoyamadım. Bize en yakın noktası 6 deniz mili olan Midilli Adası da bunlardan biriydi. Midilliye gitmeden önce biz sadece aynı adı taşıyan bodur atlarını ve bir de antik çağların romantik kadın şairi Sappho'yu bildirdik adalı olarak. Adaya gelişte, Midilli'de bizi kadın "Özgürlük Heykeli" karşılıyor limanda. İki körfeziyle çınar yaprağını andıran, Yunan adaları içerisinde üçüncü büyük ada olan Midilli (Lesvos) Adası, yakın tarihte Osmanlı'nın arka bahçesi olarak anılmış hep. 11000 zeytin ağacının, iki katı kadar da çam ağacının bulunduğu adaya "altın ada" denmesinin sebebi öncelikle zeytini sonra da balı, peyniri, balığı ve rakısı. Ortadoğu ülkelerinde damıtılarak üretilen rakıyı (ouzo) en iyi üretilen yerden, İzmir'den öğrendiklerini, oradaki lavanten evlerinin aynısını, ustalarını ve taşlarını dahi karşıdan getirterek adalarında yaptıklarını ise saklamıyorlar. Gurmeleer hücuuum. Molivosun dar sokaklı yokuşlarında, muhteşem Ege Denizi manzaralı lokantalar sizleri bekliyor. Yemek sonrasında da adalılarla siesta.

Tur rehberimiz bugün yaklaşık 100000 kişinin yaşadığı adanın nüfusuna kayıtlı 9 Türk uyrukludan (4 damat ve beş gelin) biri olduğunu belirterek adada damat olmanın altını çiziyor ve yeni evlenecekler için kızlarına büyük değer veren Midilli Adası'nda kadınların drahomasının

(çeyizinin) ne derece yüklü olduğundan dem vuruyor. Adada 17 tane Kadın Zirai Turizm Kooperatifi olduğunu ise elimdeki ada rehberinden öğreniyorum. İpek böceğinden ipekli kumaşlar bile üretilmiş zamanında buralarda. Adanın hem doğal su kaynakları hem de sıcak su (termal su) kaynakları turizme amade ve inanılmaz. Adaya özgü doğal güzelliklerinin yanı sıra, adadaki arkeolojik ve doğal alanlar (fossil ormanı), müzeler, kaleler (muhteşem Midilli ve Molivos Kaleleri), adaya en az 3 günlük zaman ayrılması gerektiğine ikna ediyor insanı. Gelgelelim düzenli turlar günün birlik ya da 2-3 günlük telaşlı paketler halinde. Hiç takmayınız, "uzak dediğin önce içinde birikir insanın, sonrası yalnızca yoldur" der Murathan Mungan. Gelelim Lesvoslu Sappho'ya. Antik çağların bilinen en eski kadın şairinin M.Ö. 600'lerde yaşadığı rivayet ediliyor. Hali vakti yerinde bir ailenin iyi eğitim görmüş kızı olarak hayatının büyük bölümünde adadaki kızlar okulunda öğretmenlik yapmış. Sappho'ya atfedilen romantizmin içinde biraz karşılıksız aşk ve en özeli de intihara kadar varan temalar gizli. Bir rivayete göre; bir denizciye, bir başkasında ise bir öğrencisine aşık olan Sappho, aşkı yanıtız kalınca Midilli kayalıklarından atlayarak intihar etmiş. Eni konu bize kendisinden, tastamam ulaşan şiir sayısı sadece dörtken, kendisine atfedilen şiirlerini çağdaşı veya sonraki dönem şairlerinden aktarıldığı şekliyle öğreniriz. Sappho bu coğrafyayı yaşatır, buraları anlatır, severiz biz de. Ama içinde Ay geçen herşeye olan merakım yüzündendir ki Ay'lı gecelerde Ayvalıktan bakınca da Sappho gelir aklıma. Gelmelidir çünküüü, 25 Ağustos gecesini Ayvalık'ta geçirip de, ayın gece yarısını hızlıca geçip, 1'e doğru Midilli Adası üzerinden batışını, ay selinin karşı kıyıda, bizim kıyılara bir hali gibi serilişini görmeyen olduysa ben onlara ne diyeyim! Peki Mehmet Amcaya ne oldu? O mu, O da "yav benim bu Ay'ı May'ı görcek halim mi va şindi, çay dağıtıyom baksana be yav" der demesine de, "seneye gene gel de, yine gör bu Ay'ı çay bahçemizden" demeyi de unutmaz. Öyle olsun be yav.

Geçmişte değil, geçmişle kalın dostlar!.. ayisigindaagora@gmail.com

“Cumhuriyet’in Ütopyası: Ankara” ‘Orta Zamanlar’dan Behzat Ç.’ye Bir Ankara Derlemesi

Mehmet Onur Yılmaz

Ankara dendiğinde, sanki tek bir şeymiş gibi, Türkiye'nin bütünü, hükümetini, dışişlerini, bir genel müdürlüğünü ya da Genelkurmay Başkanlığını değil de; sokakları, okulları, hastaneleri, pastaneleri, simidi, simitçileri, belediye otobüsleri, sokak kedileri, taksicileri, kalesi, sakaryası, bitmeyen metrosu, tek tek ve bir bütün olarak insanları ile, bir şehir olarak Ankara'yı anlayan pek azdır. Pek çok Ankaralı için bile Ankara, yaşadığı kentten farklı, başka bir şeydir. Dolayısıyla, diğer pek çok şehirden farklı olarak Ankara, üzerine yüklenen onca milli ödevin arasında, önce varlığını ispatlamak, ismini hak etmek zorundadır.

Yıllardır, bu yük altında ezilen ve pek sesi de çıkmayan Ankara'nın son yıllardaki hali bir ergenin vücudunu keşfetmesi gibi geliyor bana. Bir başkent, bir ulusun imgesi olmanın dışında bir şey, bir şehir olduğunu fark ediyor Ankara. Kendisine aynada uzun uzun bakıyor, bazen beğeniyor bazen beğenmiyor gördüğü şeyi. Bunu bazen, Emrah Serbes'in kalemi ve ardından çekilen Behzat Ç'de, bir dizi ile bütün bir kenti ardından sürükleyerek ya da Aşk Tesadüfleri Sever'de olduğu gibi Ömer Faruk Sorak'ın kamerasından sinema perdesinde yapıyor. Bazen de tarihin ta orta zamanlarından alıp bugüne getirecek kadar yukarıya taşıyor çitayı. Öyle ya da böyle, hemen hepsinde, bir güzelleme kolaylığına kaçmadan, acemi bir ustalıklarla, anlamaya ve anlatmaya çalışan bir samimiyetle, Ankara kendisini keşfediyor.

Şimdilerde bu listenin en üstüne Funda Şenol Cantek'in, bu keşfin neredeyse olası tüm denemelerini bir araya toplamayı başardığı “Cumhuriyet'in Ütopyası: Ankara” adlı derleme kitabı yerleşti. Kitap, Ankara'yı bir şehir olarak, “orta zamanlar”dan bugüne, Taşhan Meydanı'ndan Kızılay'a, Güvenpark'tan Yenimahalle'ye, Rüzgarlı Sokak gazeteciliğinden, Bulvar Palas kulislerine, Gençlerbilgi ve Ankaragücü'nü tirübünlerine, oradan Behzat Ç.'ye bir selam çakıp, edebiyatın Ankarasına, oradan Ankara'nın “Piknik”ine ve şarkılardaki Ankara'ya kadar şehrin, olası her unsuruna dokunan; kimi akademik, kimi aktüel ama bütününde ve tümüyle Ankaraya dair; bir başucu

kaynağı olacak kadar güçlü; olanca kalınlığı ve içeriğinin zenginliği ile Ankaralıları ve ankaracıları bekliyor.

Yazmadan edemeyeceğim, içeriğinin zenginliğine bakarak, bir güzelleme olarak, başka bir şehir yazılsa, makyajlanmış yüzlerce dev fotoğraf sulandırılır ve en az beş cilt halinde basılırdı. Ama kitap, kendini ya da kentini satmak değil, son zamanlarda oluşan yaygın ankaracılığı, sunduğu kapsamlı bilgi ve

kimi ilk kez yayınlanan fotoğraflar ile desteklemek derdinde görünüyor. Bunu fazlasıyla başarıyor.

Kitap, tarihçi Paul Wittek'in 1936'da Çığır Dergisi'nde basılmış Ankara tarihine ilişkin yazısı ile başlıyor. Devamında antropolog Suavi Aydın'dan, mimar Güven Arif Sargın'a, düş hekimi Yalçın Ergir'den, Eser Köker'e, Aykut Kansu'dan, Ayşe Kulin'e, Sevgi Soysal'a, Turan Tanyer'e, Tanıl Bora'dan,

Selda Tuncer'e, Murat Sevinç'e, kimi yeni, kimi alıntılanmış yazılar ardarda ve birbiri içine özenle yerleştirilmiş. Kitap, ilerledikçe Ankara'da bir yaz akşamı gibi keyiflendirirken, bazı konular içiçe yerleştirilmiş yazılar ile derinlemesine ele alınırken içine çekiyor okuyanı.

Cantek, kitabı derlerken sadece konu değil, yazar çeşitliliğine ve niteliğine de özen göstermiş. Geçmişten bugüne, şehir olarak Ankara ile ilgili düşünen, yazan farklı disiplinlerden 43 farklı yazarın yazılarını bir araya getirmeyi başarmış. Arkeologların arkeologlarla, mimarların mimarlarla, sosyologların sosyologlarla; her disiplinin, inatla kendi sert kabuğu içinde tartıştığı konuları, itina ile birbirlerine açmış ve Ankarayı, bir bütün olarak, talip olan herkesin meselesi haline getirmiş. Kitabın bu özelliği, kendini keşfetmek derdindeki Ankaralıya unuttuğu 1960'lardaki birlikte tartışma ve üretme geleneğini anımsatıyor.

Kitabın bir diğer ayrılmadığı özelliği Ankara Üniversitesi Yayınları Kent Dizisi'nin ilk kitabı olmasıdır. Bu iyi başlangıç, dizinin devam kitapları ile ilgili iyimser bir beklenti yaratıyor.

Şüphesiz ki, bu kitap Ankara temalı yayınlar içinde farklı bir yere sahip, bir başucu kitabı olacaktır. Ama bir başucu kitabı olacağı iddiasının zengin içeriği yanında bir diğer gerekçesi de kitabın tam 688 sayfa olması ve yaklaşık 2 kg çekmesidir. Bu sebepledir ki, kitabı okumanız şiddetle tavsiye edilirken yanınızda taşıyarak okumanız tavsiye edilmez. Kitabı sabit bir yerde (örneğin başucunuzda) bırakıp, okumak istediğinizde siz ona ulaşmayı tercih etmelisiniz.

“Cumhuriyet'in Ütopyası: Ankara”

Funda Şenol Cantek

Ankara Üniversitesi Yayınevi, 2012

688 Sayfa,

Ederi: 32.50 TL

Pilli Bebek: Bir Ankara Grubu

Murat Meriç - muratmeric@gmail.com

SolFaSol'de iki aydır Ankara'nın eğlence tarihinde yeri olan mekânları anıyorum. Gençliğimin geçtiği, kimine göre ömrümün tüketen ama aslında an itibarıyla yaptığım “iş”in müsebbibi mekânlar. Bu sefer, olaya farklı bir açıdan bakacağız ve içeriye gireceğiz. İlk durağımız, Sakarya'daki Beer Station, yıl 1993 olmalı. Çalan grupta dikkati çeken üç şey var: Repertuar o dönemde rastlanmayacak kadar iyi, solistin sadece sesi değil gitarı da muazzam ve grubun adı çocukluğumdan hayal meyal hatırladığım bir televizyon programıyla aynı. Bilen bilir, Pilli Bebek, TRT'nin ilk yıllarında gösterilen bir çocuk dizisiydi. Orijinal adı “Torchy, The Battery Boy” olan 1958 yapımı bu kuklalı dizi, o dönem çocukların tek eğlencesiydi. Pilli Bebek'i, en başta, ucundan yakaladığım bu diziyi hatırlattığı için sevmiştim. Kapısında bir benzin pompası olan Beer Station'ın müdavimi olmamı sağlayan grup kısa sürü sonra bu bardan ayrıldı, biz de peşinden gittik. Cem Karaca, Fikret Kızılok gibi ustaların yanı sıra Nilüfer ve Hümeysra şarkıları da söyleyen, kimseye benzemeyen bir gruptu Pilli Bebek ve çoktan “fan”ı olmuştu.

Sonraki durak Gölge oldu. Hafta içi çıkarlardı ve ders, sınav demeden dinlemeye giderdik onları. Gitarcuları

Metin Yücel'le tanışmam o döneme rastlar. Aynı yıllarda, Metin'in Bahçelievler'deki stüdyosunda grubun diğer üyeleri Cem Kismet ve Gürcan Konanç'la tanışmış, yıllar sürecek arkadaşlığımızın temelini atmıştık.

Pilli Bebek, sonrasında birkaç mekân daha değiştirdi: Nüans, Saklıkent, Baraka, Dummy derken biz de onların peşinden dolanır olduk. Arada çıkarttıkları iki albümü çok sevdim çünkü şarkıların oluşum sürecine tanık olmuş, sahnede pişerken onları dinlemiştik. Söz ettiğim yıllar, 2000'lerin ilk yarısı. “Uyandırmadan”, 2000 yılında yayınlandı, ikinci albüm “Olsun” ise 2007'de. Hemen hepsi bildiğimiz şarkılardı ve Ankara'dan söz etmeseler bile hepsinin Ankaralı olduğunun farkındaydık. Pilli Bebek'in doğrudan Ankara'ya gönderme yapan tek şarkısının (“Sakarya”) enstrümantal olması hüzünlü bir durum belki ama şarkının herkese çok şey anlattığı muhakkak. Gölge'de pişen şarkıyı dinlerken yuvarlak camlardan Sakarya'yı seyreden bizler, kim bilir kaç görüntüyü raptetmişizdir o notaların arasına... Bu görüntülerin aniden çıkıp gelmesi, Pilli Bebek dinlerken en olmayacak şeyleri hatırlamamız bundan belki. Ankaralıları için Pilli Bebek önemli bir kerteriz. Sadece

çaldığı mekânları değil arkadaşlıkları, aşkları ve ayrılıkları da işaret ediyor. “Berrak”tan “Rahat”a bütün şarkılarını bildiğimiz, sevdiğimiz grup, bir yandan Ankaralı “Behzat Ç.”yi de sevme nedenlerimizden.

Adını andığım ikinci şarkı dizinin jeneriği çünkü ve müzikleri Pilli Bebek adına Cem Kismet yapıyor. Diziyi tek sevme nedenimiz elbette bu değil ama en büyük nedenlerden birisinin bu olduğu muhakkak.

Pilli Bebek hakkında çok şey söylenebilir. Ankara'nın “eğlence” hayatına kattıkları üzerine de... Memleketten çıkmış belki de en başarılı grup bu. Hayranlarını kendi çabasıyla büyüten, Ankaralıların memleket sathına dağılmasıyla hayranları çoğalan, giderek diğer illerde de sevilen, çok satmayan ama kemik ve sağlam bir hayran kitlesine sahip bir grup Pilli Bebek. Özgünler. Çok şeyden etkilenmişler, onları bir potada eritmişler ve kendilerine has bir tarz yaratmışlar. Aynı anda hem Nilüfer hem U2 cover'ı söyleyip sakil durmamalarının sebebi bu.

Belki iddialı bir cümle olacak ama şunu da söyleyeyim: Cem Kismet, Cem Karaca'dan bu yana memleketin gördüğü en iyi rock solisti. Yazık ki onların yanına koyabileceğimiz bir üçüncü isim yok.

Sadece bu yüzden bile Pilli Bebek, çoktan efsane olmayı hak ediyor.

Pilli Bebek Ankaralı, Ankaracı ama artık bir İstanbul grubu. Çalışmalarını “büyük kent”te sürdürüyor, Ankara'ya arada bir çalmak için geliyor. Bugüne kadar çok kadro değişti. En uzun süreli emektarlardan biri, Cudi Genç'in ayrılmasıyla Ankara kadrosu tarihe karıştı. Şimdi, Cem Kismet'in yanında Alican Narman (bas), Emre Yalçıntaş (gitar, vokal) ve Emre Günaydın (davul) var. Yeni albümün çalışmaları sürüyor. Pilli Bebek hayranlarını sevindirecek hamle “Behzat Ç” bağlantılı: Dizinin (ve filmin) müzikleri “Tuhaf Temaslar” adlı bir albümde toplandı. Buradaki asıl güzellik, “Olsun” gibi kimi Pilli Bebek klasiklerinin ilk hallerinin bulunması. Bir yandan yeni bir Pilli Bebek albümü bu, diğer yandan aslında grubun tarihi.

Sözü uzatmayalım. Her Ankaralı Pilli Bebek'i bilir, Pilli Bebek de Ankara'yı. Daha iddialı bir cümleyle bitireyim yazıyı: Pilli Bebek, aslında Ankara'dır.

Cemil Bey'in Hadiseleri ve

O. B.

[Tefrika- 22. Sayfa Hikayeleri]

-Müdürüm kahveciyi almış arkadaşlar, aşağıda bekletiyorlarmış.
-Peki, iniyorum şimdi. Geçen gün gelen o postayı ve kahvecinin dosyasını getiriver sen de.
-Emredersiniz müdürüm.
Cemil Bey, terör şube müdür yardımcısının masasından aldığı Tan Gazetesi'ni güzelce kıvrıp katlayıp tekrar yerine koydu ve kahveci Muzaffer'i sorgulamak için aşağı indi. Gazetenin sebep olduğu şikâyetleri ceketini ile kamufle ederek...
Sorgu odasının önünde istediği belgeleri verdiler. Kapının yuvarlak camından baktı ve kahveciyi şöyle bir inceledi. Adamcağızı birileri fena hırpalamıştı; hastaneye gideceğine, emniyete gelmişti. Cemil Bey dosyaya şöyle bir göz attı ve hiç de kibar olmayan bir şekilde içeri girdi:
-Söyle bakalım Muzafferiakis; Rumca "boku yedin" ne demeek?
-Efendim amirim anla... analaya... anlayamadım amirim. Ne ne demek demiştiniz?
-Ulan kahveci bana kaypak cevap verme döverim. Burada askeri nizam işler. Bir kere sorarım bir kere cevap alırım. Anladın mı yavrucum?
-Anladım amirim.
-Aferin evladım. Şimdii söyle bakalım Muzafferiakis; Muzaffer senin gerçek adın mı?
-Amirim babam rahmetli, dedemin adını bana vermek istemiş; "Murtaza". Nüfus memuru gömlek cebini açıp göstermiş babama. Babam da kâğıtları yazması için adamcağızı samimiyet yapıyor, kendi kalemini veriyor sanmış. Adamın cebinden kalemi alıp başlamış yazmaya. Memur çok bozulmuş babamın bu tavrına. Murtaza yazacağına Muzaffer yazmış. Köyde kahvede hep Murtaza derler bana amirim.

-Ulan ne anlatıyorsun! Bana ne kalemden, dedenden, ebenden? Asıl adını soruyorum direk ona cevap vereceksin evladım. Yani asıl adım Murtaza diyorsun öyle mi?

-Evet amirim.
-Şimdi sıçtın o zaman Muzo! Valla ben seni devleti milleti için canla başla çalışan bir Rum ajanı olarak düşünmüştüm. Sen vatan haini çıktın oğlum. Bu koşullarda seni DGM'ye göndeririz herhalde. Artık kurşuna mı dizelecek n'aparlar bilmem. Belki kaybolursun!

-Bismillah bismillah! Rum mu? DGM mi? Kurşuna dizmek mi? Hi hi ihiiii! Amirim şaka yapıyorsun sen. Kahveciyim ben İstiklal Mahallesi'nde. Siz beni biriyle mi karıştırdınız acaba? Ben buraya şikâyete geldim, ihbarda bulunacaktım, siz beni sorguluyorsunuz.

-Bırak lan! Sahtekâr! Şikâyete gelmişmiş. Yer miyim lan ben bu numaraları. T.C. vatandaşı bir Rum, adı Yakob... Adam defalarca seni şikâyet etmiş "kahveci Muzaffer beni ve ailemi sürekli taciz ediyor," diye. Bir haftadır ortalıkta yoksun. Karın gelip "kocamı bulun," diyor. Biz her yerde senin cesedini arıyoruz. İki gün önce de bu zarf emniyete geldi. Bak fotoğraflara bak! Bu sen değil misin?

-Benim fakat yani ben olsam ne olur ki amirim? Sıradan fotoğraf işte...
-Bu yanındaki bodur andavallı kim?
-Karım olur kendisi amirim.
-Adı Pelin mi?
-Evet.
-Dışarıda bekliyor seni. Ulan yer miyim oğlum ben bu numaraları? Karımışmış! Kim evlenir lan bununla. Belli ki hücreniz siz! Örgütlerle ortak eylem yapıyor musunuz? Yani bilirsin Muzo; örgütün adına bi ML koyunca yardım yataklık gani! ML'misiniz lan?

-ML ne demek amirim? Mal gibi bişeyse evet malım. Mal olmasam burada ne işim var. Hem ben onunla evlenmek istemiyordum amirim. Babam zorla evlendirdi. Bu yaştan sonra kimse bana varmazmış.
-Bırak oğlum edebiyatı. Bak bu fotoğrafta karın ve sen varsın. Arkadaki binada ne yazıyor Muzo? Bak bakalım. Okumuyor numarası yapma. Sen de ya Mülkiyeli çıkarsın ya da öğretmen. Eeee! Mülkiyeli adam okur Muzo. Bak bakalım.
-Emredersiniz amirim. Bakıyorum. Evet! Tam seçemedim ama! Ayrıca ben orta iki terkim amirim. Hah! Okudum. Yunanistan Büyükelçiliği yazıyor. Aaa! Burası mıymış? Hep de önünden geçeriz bir gün fark etmedim amirim. Onlar da gösterdi böyle bi fotoğraf.
-Niye geçiyorsunuz hep önünden? Onlar kim? Dökül bakalım.
-Pazara gideriz amirim. Onlar işte onlar. Az önceki arkadaşlara da anlattım. Şikâyetçi olduğum kişiler. Bilmiyorum kimler. Bir haftadır un çuvalı gibi dövdüler beni amirim. Af buyurun eşek

bu kadar dayak yese mevta olur.

-Oğlum adam gibi anlat. Kendini milliyetçi göstermek için mahallendeki Rum'u taciz ediyorsun. Yunanistan'a gidip rapor veriyorsun, hücre arkadaşın endişeli karın gibi davranıp kayıp ihbarı veriyor. Demek ki seni tasfiye ediyorlar Muzo. Zaten şüpheleniyordum ama iki gün önce ajan olduğunu gösteren belgeleri gönderdiler. Gel anlat her şeyi.

-Dövecek misiniz?
-Dövebilirim. Ama çay getirticem sana, al bir de sigara yak bakalım.
-Eksik olmayın amirim. Dövdün n'apalım. Bir haftadır dayak yıyorum zaten. Az önce de memur arkadaşlar hırpaladılar hiç hissetmedim vallahi. Şimdi amirim. Bir hafta önceydi bizim manav var adı Cafer. Onunla tükanda içiyorduk. Almanya'dan kasetçalar getirmiş, Rambo izliyorduk. Bizim hanımın suratını görmeyim diye kalkmak istemedim. E oturunca da kadehler bir bir devrildi. Baktım Rambo bizim köye gelmiş, Kore gazilerini toplamış nutuk atıyor. Recep dayıya da diyor ki; kızını bana vereceksin Recep. O zaman anladım ki, çok içmişim. Kalktım eve gitmek için. Fakat ayakta duramıyorum. Cafer taksi çağırırım dedi kabul etmedim. Yolda giderken yanımda bir araba durdu, genç bir delikanlı "Muzaffer Abi, gel seni bırakayım," dedi. Ön koltuğa geçtim. Kemer taktım. Böyle demir mi desem sert bir sopayı çaaat diye kafama indirdiler. Uyandığımda bir iskemledeydim. Gözlerimi bağlamışlar. Üç gün öyle tuttular. "Sen Rumsun," diyorlar. Hayır diyorum tokadı indiriyorlar. Hem Rumsun diyorlar hem de ajansın diyorlar. Üç gün sonra gözlerimi açtılar. Amirim bir baktım bunlar televizyonda gördüğümüz bölücü teröristler gibi giyinmiş. Kafalarında maske var. El bombaları, keleşler tam teşkilat adamlar. Dedim, "ben öz mü öz Türküm. Yozgatlıyım. Sünni Müslüman'ım." Öyle deyince daha çok dövmeye başladılar. Bir hafta her gün, her saat "sen Rumsun, ajansın," diye diye dövdüler beni amirim. Bir hafta sonra artık dayanamadım. Dedim "evet ulan ben Rumum. Rum olmak suç mu? İnsan Rum olunca ille de ajan mı olacak? Bizim mahallede var yaşlı bir Rum. Adam aynı bize benziyor," dedim. Öyle diyince bir gülüşme oldu aralarında. Özür dilediler. Tekrar gözümü bağladılar. Elmadağ'da bıraktılar beni. Doğru buraya geldim amirim. Bölücülerini ihbar etmek için.
-Nasıl bir yerdini tuttukları mekân? Aklında kalan bir şey var mı?
-Vallahi betonarme biyerdi. Karşı duvarda kırmızı boyayla E.C. yazıyordu. Başka da bişey görmedim.
-E.C. mi?
-Evet. 'E' vardı. Nokta vardı. Sonra 'C' vardı. Sonra yine nokta... Kimmiş bunlar amirim?
-Siktirgit lan buradan. Defol gözüm görmesin seni. Cüce karını da al git. Bir daha o Rum'u rahatsız edersen falakaya yatırırım seni. Kayboll!!!
-E.. eee... emredersiniz amirim.

Kafanızı Kaldırın!

Özgür Cengiz

Metro çukurlarına düşmemek için yerden kaldırmadığımız gözlerimizi, büyük insanlığın küçük dertleri ile bunalttığımız zihinlerimizi, karanlık evrenin sırları ve ifşaları ile aydınlatmak için kafanızı kaldırın. Gökyüzünde birşeyler oluyor. Özgür Cengiz, gözlemlerini aktarıyor. Aktarmaya devam edecek.

Ağustos ayında gökyüzünün güney kesiminde, Kuğu takım yıldızı içerisinde yer alan Albiero ikili yıldız sistemi de görmeye değer gökşel şölenlerden biriydi. Biri daha sıcak, diğeri daha soğuk ve birbirinin

çekimlerine kapılıp birbirini etrafında dönen bu iki yıldızdan, daha sıcak olan mavi, diğeri ise kırmızı renkte görülmekteydi. Bizden 191 ışık yılı uzaktaki, bu iki yıldızın bize verdiği pozlar gerçekten harkuladeydi.

(Albiero - Amatör çekim - arşiv)

Yaz gecelerinin en parlak yıldızlarından biri olan ve neredeyse tap tepede gözlenen Vega yıldızı da yine izlemeye değer görüntü veren gökşimlerinden biriydi. Büyük ve mavi

gözlenen Vega, 0'inci kadirde çok parlak bir yıldızdır. 26,5 ışık yılı uzaklıktaki bu yıldızın çapı bizim güneşimizden 2,5 kat daha büyüktür.

(Vega - amatör çekim - arşiv)

Geç saatlerde batı ufkunda yakaladığımız ve

yine gökküremizin en parlak yıldızlarından biri olan Antares, ömrünün sonuna gelmiş yaşlı bir yıldızdır. Ölmesine

(amatör çekim - arşiv - antares) yakın hacmini iyice büyütürken, kalan son yakıtını kullanarak kırmızı bir dev haline gelen Antares, 0,9 'uncu kadirden bir yıldızdır. Bizden 135,8 ışık yılı uzakta olup, teleskobumuzda ışıl ışıl ve değişen renkte izlenmiştir.

Yine gecenin ilerleyen saatlerinde boş

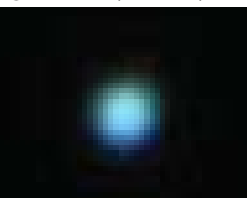
uzaydaki henüz yıldız olmamış veya bir yıldızdan arta kalan malzemelerin başıboş bir bulut görünümü (amatör çekim - arşiv - Dumb-Bell Nebulae) verdiği nebulalar zar-zor

izlenebilmiştir. bunlardan en heybetlileri NGC 6853 Dumbbell nebulası, kabaca dikdörtgen biçiminde bir bulutu andırır. 7,5 kadir gibi düşük bir parlaklığı mevcuttur. Daha büyük teleskoplarla, detayları ve kenarları daha belirgin halde izlenebilmektedir. Dünyamıza uzaklığı 1000 ışık yılıdır.

Bulduğumuz konumdan en rahat izlenen nebula ise Halka Nebulası olmuştur. Çalgı takımı yıldızındaki bu bulutsu, tam bir halka biçimindedir. 1400 ışık yılı uzaklıkta ve 0,5 ışık yılı çapındadır. 6" ve üzeri çaplı teleskoplarla rahatça detayları izlenebilmektedir.

(Nasa arşiv - Ring (halka) Nebulae)

Gecenin son gözlemini geç saatlerde doğu ufkundan yükselen Uranüs ile yaptık. 5,7 kadire sahip güneş sistemimizin dıştan 2 gezegeni ve gaz topu bu gezegen, büyük teleskoplarla bile mavi bir nokta olarak gözlenebiliyor. Dünyadan 4,5 kat daha büyük

gezegende gece ve gündüz sıcaklıkları aynı: -216 derece. 15 adet uydusunu ise görebilmek imkansız.

(Uranüs - amatör çekim - arşiv)

Sıcak yaz aylarını yavaş yavaş geride bırakmaya başladığımız bu günlerde

sonbahar ve kış takımyıldızlarına "Mavi Ay" ile merhaba dedik. Ağustos ayı içerisinde 2 kez dolunay evresi gerçekleştiğinden, 31 ağustos gecesi 2. dolunay evresinde 80'lerin efsane dizisinin jeneriğini süsleyen "Mavi Ay" resmi karşımıza çıkıverdi.

**Kısa Kısa
Ağustos
Ve Eylül
Aylarının**

Önemli Astronomik Olayları:

Mars'a "Merak"lı Bir Bakış: Ağustos ayında gezegene inen, gelişmiş teknik ve bilimsel donanıma sahip NASA uzay aracı "Merak" (Curiosity), toprak ve hava örneklerinde organik bileşik arayacak. Selefleri Opportunity ve Spirit'ten bayrağı devralan Merak, Mars'a bakış açımızı değiştirecek.

Sonbahar Gündönümü: 22 Eylül 2012 tarihinde güneş ekvatora tam dik açıyla gelecek ve gece-gündüz eşitliği yaşanacak. Bu tarih, kuzey yarımküre için artık resmen sonbahar mevsimine girildiğinin habercisidir.

22 Eylül'de Ankara Üniversitesi Gözlemevi - İncek'te yapılacak Halk Günü Etkinliğine herkesi bekleriz.

*Solfasol Ekim'de devam edecek...

Gündem:Çocuk! Derneği "66 Ay Çok Erken!"

10 ve 17 Eylül 2012 de başlayacak yeni eğitim yılı, sistemsiz, endişe verici, belirsizlikler içinde ve korkuyla geliyor... Çocuklar yine, söz sahibi olmadan, özne olmadan, haklarında alınan kararlarla 4+4+4 isimli yeni bir deneyin kobayı olarak kullanılmaya hazırlanıyorlar.

Gündem:Çocuk! Derneği "Çocuk Hakları Merkezi"; bu gelişmeye ilişkin, mevcut birikimi ve bilimsel tespitleri ile uygulamanın düzeltilmesi için açıklama, itiraz ve sorularına devam ediyor. Dernek son yaptığı açıklamada, 66 aylık bir çocuğun bilişsel, dil, sosyal, duygusal, hareket gelişimi ve özbakım becerilerinin okula başlamak için uygun olmadığını belirterek "4+4+4 sistemine hazır mıyız" diye sordu. Ayrıca da, okula başlamayan çocuklar için "gelişimsel uygunluğu yetersiz" raporu koşulu getirilmesini de sert bir şekilde eleştirdi.

İlkokula başlama yaşınının 66-72 ay olarak değiştirilmesine tepki gösteren Gündem: Çocuk! Derneği, gelişim kuramlarını göz ardı eden, bilimsel zeminden uzaklaşan, keyfi ve dayanağı olmayan bu düzenlemenin kabul edilemez olduğunu dile getirdi. Bilimsel platformlarda kabul edildiği gibi artık tek bir testle veya uzun süreli gözlemler olmaksızın bir çocuğun gelişimsel özellikleri hakkında bir değerlendirme yapmanın yanlış olacağını dile getiren açıklamada, özel bir formasyon ve özel araçlar olmaksızın verilecek kararların yanlışlığına vurgu yapılıyor. Bu uygulama ile, çocuk merkezli yaklaşım

düşüncesinden hızla uzaklaşan MEB, çocuklarla birlikte aileleri de büyük bir ikilem içerisine sokmuş durumda. Çocukların yararını gözetmeyen ve bilimsel olarak dayanaksız olan 4+4+4 yapılandırılırken ne çocuklara ne de ailelere sorulmuş durumda...

4+4+4 Nelere Vesile Olacak..?

- Çocukların davranışsal, duygusal ve öğrenmeye yönelik problemleri artacak.
- Çocuklar gelişimsel yetersizlikle damgalanacak ve damgalanma ileri yıllarda çocukların eğitimlerini olumsuz yönde etkileyecek.
- Eğitim ortamlarında fiziksel yapı ve donanım eksikliklerine bağlı kazalar daha sık görülecek, çocuk ölümlerinde artış olacak.
- Eğitim-öğretim kalitesi hızla düşecek.
- İleri eğitim kademelerinde çocuklardan beklenen başarıya ulaşamayacak.
- Gerek alt yapı gerekse öğretmen formasyonlarındaki yetersizlikler nedeniyle öğretmen performansları daha da düşecek.
- Kaliteli eğitim yönünden değerlendirme yapılmayacak.
- Öğrenci performansını doğrudan etkileyecek eşitsizlikler oluşacak. Örneğin anadili Türkçe olmayan çocuklar okuma-yazmaya yönelik hazır bulunuşluk düzeyleri yetersiz olarak ilkokula başlayacaklar.
- Anadili Türkçe olmayan öğrencilerle eğitim konusunda donanımı olmayan öğretmenlerin performansı düşecek.
- Erken çocukluk eğitiminin zorunlu olmaktan çıkarılması

fırsat eşitsizliğine ve ayrımcılığa neden olacak.

- Kademeli eğitim, çocukların erken yaşlarda çalışmaya başlamasına, çocuk işçiliğinin artmasına ve sektörlerde ucuz iş gücünün önünün açılmasına neden olacak.
- Açık öğretim sistemi kız çocuklarının okula devam etmelerine ve eğitimde sürekliliğe engel olacak. Erken yaşta evlilikler artacak.
- Açık öğretim çocukların başta sosyal alan olmak üzere gelişimlerini engelleyecek.
- Öğrenciler dayatmacılıkla yanlış meslek seçmeye zorlanacak.
- Yanlış meslek seçen çocuklar mesleklerinde yetersizlik sergileyecekler, nitelikli meslek elemanları yetişmeyecek.
- Verimsiz eğitim ortamları ve giderlerinin maliyetleri anlamsızca artacak.
- 4+4+4 sistemindeki karmaşıklık nedeniyle paralı eğitim sistemine eğilim artacak, eğitimde fırsat eşitliğinin uygulanabilirliği engellenecek.
- Seçmeli ders çeşitliğinin kültürel farklılıkları, öğrencilerin gelişimsel özelliklerini ve ilgilerini göz ardı edecek yapıda planlanması nedeniyle Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına dair Sözleşme ihlal edilmeye devam edilecek.
- Seçmeli derslerin kültürel çeşitliliğe ve çocuk gelişimine uygun olmaktan öte yanlı bir şekilde hazırlanan ders içerikleri nedeniyle çoğulculuk, demokrasi ve insan hakları gibi evrensel değerlerden uzak bir nesil yetişmesine neden olacak. Uzlaşmadan çok çatışmacı bir toplum olacak.
- Mutsuz birey sayısı artacak. / **Gündem :ocuk Derneği**

ÇANKAYA BELEDİYESİ İŞBİRLİĞİ İLE

21 EYLÜL
MANGA
OGÜN SANLISOY
BEDÜK
DONATA

22 EYLÜL
HALUK LEVENT
ORPHANED LAND
GÖKÇE
MARSİS

23 EYLÜL
NİLÜFER
TNK

21 · 22 · 23 EYLÜL
ÇANKAYA BELEDİYESİ - ÇANSERA TESİSLERİ

21-22-23 EYLÜL
YER: ÇANSERA KENT BAHÇESİ

Çansera Dinlenme ve Etkinlik Tesisleri Ankara'nın hemen merkezinde
100. Yıl'da, Çankaya Üniversitesi MTA Tabiat Müzesi yanındadır.

www.ankirockfestival.com

Eğlenceye giriş biletsiz.

Alternatif Bilişim Derneği Uyarıyor!

TT-Net Bilgi Hırsızı Phorm'la Anlaştı.

Alternatif Bilişim Derneği, ABD'de faaliyetleri durdurulan, Avrupa Birliği sınırları içinde yasaklanan Phorm'un TT-Net ile anlaşma yaparak Türkiye'de çalışmaya başladığını açıkladı ve Phorm'a karşı bir imza kampanyası başlattı. Aslında bir tanıtım firması

olan Phorm, yasadışı yazılımlarla kişileri izleyip tüm özel verilerini kaydediyor, eğilimlerini saptıyor. TT-Net, internet kullanıcılarını www.gezinti.com adresine yönlendirerek, Phorm yazılımları ile bilgi akışını başlatıyor. Bu site aracılığıyla herkesin internetteki tüm faaliyetleri takip edilip kaydediliyor.

Konu ile ilgili daha ayrıntılı bilgi almak ve Phorm'a karşı imza kampanyasına katılmak isterseniz, Alternatif Bilişim Derneği'nin açtığı <http://enphormasyon.org> sitesini ziyaret edebilirsiniz. Ayrıca bir de Facebook sayfası var: <https://www.facebook.com/EnPHORMasyon/Solfasol>

**SOLFASOL'E
ABONE
OLMAK
İSTER MİSİNİZ?**

Solfasol, doğrudan satış yanında destekçi abone ve abonelerinin katkılarıyla yayın hayatına devam etmeyi, tüm Ankaralılara, Ankara'nın sokaklarına, meydanlarına, üniversitelerine, kahvelerine, parklarına, kitapçılara; en uzak köşesine kadar; sonra sesimiz ve gücümüz nereye kadar yeter ise oraya kadar ulaşmayı hedeflemektedir. Solfasol'e kişisel ya da kurumsal destekçi ve abone olmak için e-postanızı bekliyoruz: abone@gazetesolfasol.com Katkı, görüş ve önerileriniz için bize yazın: bilgi@gazetesolfasol.com www.gazetesolfasol.com